

Stedelijk Groenplan Harelbeke

INHOUDSTAFEL

Colofoon	7
1. Inleiding	8
2. Het kader voor het beleidsdocument ‘Groenplan Harelbeke’	9
<u>2.1 Beleidsplannen Ruimte</u>	9
2.1.1 Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)	9
2.1.2 Verhouding tot het Beleidsplan Ruimte Harelbeke (in opmaak)	12
<u>2.2 Richtlijn voor het opmaken van een stedelijk Groenplan (ANB)</u>	13
<u>2.3 Lokale beleidsplannen</u>	14
2.3.1 Beleidsplan 2014-2019	14
2.3.2 Beleidsplan 2020-2025	15
<u>2.4 Participatie: de stem van onze inwoners</u>	19
<u>2.5 Besluit</u>	20
3. Planhorizon	21
4. Methodiek	21
5. Procedure	21
6. Intermezzo: de historische context van groen, natuur en open ruimte	22
7. Analyse	30
<u>7.1 De ruimtelijke context van groen en natuur geënt op fysieke ruimte</u>	31
7.1.1 Gewestplan	31
7.1.2 Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan	33
7.1.3 Ruimtelijke uitvoeringsplannen	35
7.1.3.1 Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	35
7.1.3.2 Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	37
7.1.3.3 Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	38
7.1.4 Bijzondere plannen van aanleg	39
7.1.5 Overige plannen	39
7.1.5.1 Lelijke Plekjes (2011)	39
7.1.5.2 Geïntegreerde gebiedsgerichte visie Kanaalpark Bossuit-Kortrijk (2010-2011)	40
7.1.5.3 Ruimtelijke visie voor regio van Leie en Schelde (maart 2018)	41
<u>7.2 De maatschappelijke waarde van groene ruimte</u>	43
7.2.1 Economische waarde	43
7.2.2 Ecosysteemdiensten	44
7.2.3 Emotionele waarde	45
<u>7.3 De ecologische context van groene ruimte</u>	46
7.3.1 Biologische waarderingskaart	46
7.3.1.1 BWK versie 1	46

7.3.1.2 BWK versie 2	46
7.3.2 Gemeentelijke reservaten	49
7.3.3 Het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP) (GR 16 december 1996)	50
7.3.4 Ruimtelijke ontwikkelingsvisie Spijkerland (2009)	50
7.3.5 Verkennende ecologische gebiedsvisie voor de vallei van de gouden Leie (2008)	51
7.3.6 Natuurinrichtingsproject Oude Leie – Rivierherstel	52
7.3.7 Andere relevante plannen	55
7.3.7.1 Wegbermbeheerplan	55
7.3.7.2 Bomenbeleidsplan 2013-2033 (goedgekeurd door CBS in 2014)	55
7.3.7.3 Bomenbeheerplan (2019-2014)	56
7.3.7.3.1 Inventaris	56
7.3.7.3.2 Bomenbalans	58
7.3.7.3.3 Streefcijfer	59
7.3.7.3.4 Bomenstructuur	63
7.3.7.3.5 Principeel standpunt m.b.t. aanvragen voor verplanten/verwijderen van een boom	64
7.3.7.3.6 Beheerdoelstellingen	65
7.3.7.3.7 Planningshorizon bomenbeheerplan	65
7.3.8 Andere relevante acties binnen de ecologische context van groen en natuur	66
7.3.8.1 Geboortebossen in Harelbeke	66
7.3.8.2 Het goede voorbeeld	67
7.3.8.3 Samen met onze inwoners	67
7.3.8.4 Samen met partners	67
7.3.8.5 Binnen een Noord-Zuid-context	67
7.3.8.6 Streefcijfer i.v.m. oppervlakte natuur	68
<u>7.4 De leefbaarheid van groen in Harelbeke</u>	69
7.4.1 Een verscheidenheid aan typologieën	69
7.4.2 Groennorm	72
7.4.2.1 Langetermijnplanning Groenvoorziening: richtwaarde groenvoorziening	72
7.4.3 Inventaris	73
7.4.4 Streefcijfer	74
7.4.5 Biodiversiteit en vergroening van industrieterreinen	76
<u>7.5 Klimaatadaptatieplan: het Groenplan in de context van klimaatwijziging</u>	78
7.5.1 De gevolgen van klimaatwijziging	79
7.5.2 Specifieke lokale klimaatgerelateerde plannen	82
7.5.2.1 Klimaatplan – 2011 (2020)	82
7.5.2.2 Erosiebestrijdingsplan (2006)	82
7.5.2.3 DuLo-waterplannen en werking van het Bekkenbestuur van het Leiebekken	85

7.5.2.4 Gaverbeekvisie (2019)	85
7.5.2.5 ZeroRegio (2017-2020)	87
7.5.3 Klimaat-adaptatiestrategieën	87
7.5.3.1 Ontharden	87
7.5.3.1.1 Analyse	87
7.5.3.1.2 Acties	89
7.5.3.2 Bebossen en vergroenen	89
7.5.3.2.1 Analyse	89
7.5.3.2.2 Acties	91
7.5.3.3 Ruimte voor water	92
7.5.3.3.1 Analyse	92
7.5.3.3.1.1 Oppervlaktewater	92
7.5.3.3.1.2 Opvang van regenwater	93
7.5.3.3.1.3 Grondwater	93
7.5.3.3.2 Acties	94
<i>7.6 Het Groenplan Harelbeke in een regionale context</i>	95
7.6.1 Regionale Groenstructuur – Leiedal (2007-2009)	95
7.6.2 Grensoverschrijdende verbindingen	96
8. Groenstructuur	97
<i>8.1 Structuurbepalende elementen</i>	97
<i>8.2 Grafische weergave</i>	99
8.2.1 Ruimtelijke verankerde gebieden	99
8.2.2 Bestaande groen- en natuurgebieden en ruimtefuncties	99
8.2.3 Gebieden met potenties	100
8.2.4 Verbindingsstructuren	100
8.2.5 Specifieke typologieën binnen dit Groenplan	100
8.2.6 Nog te ontwikkelen lagen	101
9. Actieplan	103
<i>9.1 Open ruimte/buitengebied</i>	104
9.1.1 Actieve bescherming door verwerving	104
9.1.1.1 Verzekeren van ecologische invulling van beschermde open ruimte door verwerving	105
9.1.1.2 Beschermen van niet planologisch beschermde ruimte	105
9.1.1.3 Onderzoeken van voorkeurrecht	106
9.1.1.4 Subsidiëren van aankoopprojecten door derden	106
9.1.2 Beheersovereenkomsten, ondersteunen inrichting, huurovereenkomsten terreinen	107
9.1.2.1 Beleid inzake kleine landschapselementen	107
9.1.2.2 Gebruiksovereenkomsten met het oog op het realiseren van doelen Groenplan	108

9.1.3 Principiële beveiliging van groene, natuurlijke en open ruimtes	109
9.1.4 Beheer en inrichting van natuurgebieden	110
9.1.4.1 Beheer van gemeentelijke natuurgebieden en beheerovereenkomsten terreinen derden	110
9.1.4.2 Ondersteuning van beheer van gemeentelijk natuurgebieden door natuurvereniging	110
9.1.4.3 Inrichting van natuurgebieden	110
9.1.5 Maatregelen met het oog op het behoud en de ontwikkeling van meer biodiversiteit	111
9.1.5.1 Project: “ Een pluim voor Harelbeke”	111
9.1.5.2 Project: “Buffergebied Hulste”	111
9.1.5.3 Project: “Rivierherstel Bavikhove-Ooigem”	111
9.1.6 Ruimte voor water	112
9.1.6.1 Ontharden: conversie van zonevreemde en/of geïsoleerde terreinen	112
9.1.6.2 Maximale bescherming van ruimte voor water	112
9.1.7 Geïntegreerde projecten	113
9.1.7.1 Project: “Harelbeken 2040”	113
9.1.7.2 Trage wegen	113
9.1.7.3 Bodemerosie	114
<u>9.2 Stedelijk gebied</u>	115
9.2.1 Actieve uitbreiding openbare groene ruimte door verwerving	115
9.2.1.1 Project: “Groene pixels voor Harelbeke”	115
9.2.1.2 Inzet van het Instrumentendecreet	116
9.2.1.2 Een klimaatbestendige stad	117
9.2.1.2.1 Een straatboom voor elk gezin tegen 2040 / een boom voor elke tuin	117
9.2.1.2.2 Een boomnorm voor nieuwe woonontwikkelingen	117
9.2.1.2.3 Een groennorm voor nieuwe ontwikkelingen	118
9.2.1.2.4 Geveltuinen en gevelgroen	118
9.2.1.2.5 Ontharden	119
9.2.1.2.6 ZeroRegio: een open Gaverbeek voor de Collegewijk	119
9.2.1.2.7 Klimaatbestendige aanleg van de publieke ruimte	119
9.2.1.2.8 Klimaatbestendige aanleg van de private ruimte	119
9.2.1.2.9 Project: “De Tuinen van ’t Eiland”	120
9.2.1.2.10 Groendaken	120
9.2.1.2.11 Buurttuinen	120
9.2.1.2.12 Project: “Hazebeek en pastorietuin Hulste”	120
9.2.1.2.13 Vergroenen van parkings	120
9.2.1.3 Biodiversiteit in de stad	121
9.2.1.3.1 Bewaren van ecologische potenties bij nieuwe ontwikkelingen	121
9.2.1.3.2 Biodiversiteit op industrieterreinen	121

9.2.1.3.3 Quick-win: handhaving van met groenbestemming aangeduide zones	121
9.2.1.3.4 Ecologisch groenbeheer	122
9.2.1.3.5 Soortenbescherming	122
9.2.1.3.6 Natuur op het Moleneiland	122
9.2.1.3.7 Realisatie van natuurleerpaden	122
<u>9.3 Algemene acties</u>	123
9.3.1 Biodiversiteit	123
9.3.1.1 Actualisatie van de Biologische Waarderingskaart BWK II	123
9.3.1.2 Actualisatie van het biodiversiteitscharter met Natuurpunt	123
9.3.1.3 Project: “Groene linten langs mobiliteitsinfrastructuur”	123
9.3.1.4 Speelnatuur	124
9.3.1.5 Opmaak subsidiereglement biodiversiteit	124
9.3.1.6 Afsluiten van een meerjarenovereenkomst met het Stadlandschap Leie & Schelde	124
10. (beperkte) Literatuurlijst	125

Bijlagen

- Bijlage 1: Historische context: illustratie
- Bijlage 2: Historische context: ruimtebeslag in beeld
- Bijlage 3: Ruimtelijke context
- Bijlage 4: Evaluatie en actualisatie van het GNOP
- Bijlage 5: Gebiedsvisie Gouden Leie

Stedelijk Groenplan Harelbeke

Stad Harelbeke

Departement Grondgebiedszaken

Milieudienst

Marktstraat 29

B-8530 Harelbeke

T +32 56 733 477

ives.debosscher@harelbeke.be

www.harelbeke.be

College van Burgemeester en Schepenen 09/06/2020

Advies Klimaatraad 09/06/2020

Bespreking Raadscommissie Grondgebiedszaken 10/06/2020

Goedgekeurd door de gemeenteraad van 13/07/2020

1. Inleiding

Net als in Vlaanderen groeit de bevolking van onze stad verder aan. De beschikbare oppervlakte van onze stad blijft gelijk (2 912 ha 16 a 06 ca). Op deze oppervlakte moet een maatschappelijk aanbod worden gecreëerd. Onze stad heeft nood aan ruimte voor onder meer bewoning, voor ondernemen en het voorzien van werkgelegenheid, voor landbouw, voor recreatie en ontspanning, voor mobiliteit enz. Bij de ontwikkeling van de invulling van deze ruimtelijke noden moet rekening worden gehouden met een veelheid aan parameters. Er is nood aan ruimte voor integraal waterbeheer (waterafvoer, waterinfiltratie, ...) want we willen niet dat bij de eerstvolgende regenbui alle straten in onze stad onder water komen te staan. Toch is de aanwezigheid van water ook een belangrijk gegeven in het beschermen van de biodiversiteit in onze stad. Het bewaken en beschermen van de biodiversiteit wordt een steeds belangrijker uitdaging. De aan de gang zijnde klimaatwijziging zorgt voor bijkomende uitdaging. We hebben ruimte nodig voor duurzame energieproductie en nu het er hoe langer hoe meer op lijkt dat we het tij niet tijdig kunnen keren moeten we ook ruimte voorzien voor adaptatie aan gewijzigde klimatologische omstandigheden.

Het is duidelijk dat dit er voor zorgt dat de open ruimte en de elementen die op deze open ruimte zijn geënt onder sterke druk komen te staan. Bij verschillende bevragingen van onze bevolking is het voorzien van voldoende kwalitatieve openbare/groene ruimte een terugkerend onderwerp. De geografie van onze stad heeft een kenmerkende natuurlijke drager: de Leie snijdt de stad doormidden. Verder zijn er bepalende antropogene elementen zoals het kanaal Bossuit-Kortrijk, de Gavers, de moeilijk doorsnijdbare barrière van de snelweg E17, de gewestwegen N36, N43 en N50 en de twee spoorlijnen (naar Gent en naar Brussel).

Oplossingen voor de uitdagingen liggen in de combinatie van het vergroenen en verdichten van het stedelijke weefsel. Dit lijkt op het eerste zicht tegenstrijdig omdat beide, vergroening en verdichting, ruimte vragen. Om hier een oplossing voor te bieden is het noodzakelijk de beschikbare ruimte op een grotere schaal te bekijken en maximaal integraal gebruik van de ruimte te onderzoeken. Groen dient bovendien niet in de enge zin te worden gezien, het omvat verschillende aspecten (natuur, landschap, cultuur, recreatie, milieu, ...).

2. Het kader voor het beleidsdocument ‘Groenplan Harelbeke’

Met dit Groenplan wordt een beleidsvisie voor de sectoren groen en natuur, geënt op de beschikbare ruimte geschreven. Het vertrekt vanuit de recente maatschappelijke evoluties die deze aspecten op grote wijze negatief hebben beïnvloed (ruimtedruk, ruimtebalans, ...) en poogt een antwoord te formuleren op de toekomstige uitdagingen zoals o.a. klimaatwijziging. Het kader voor dit beleidsdocument is ruim:

2.1 Beleidsplannen Ruimte

2.1.1 Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)

De Vlaamse Regering werkt aan een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal komen te vervangen.

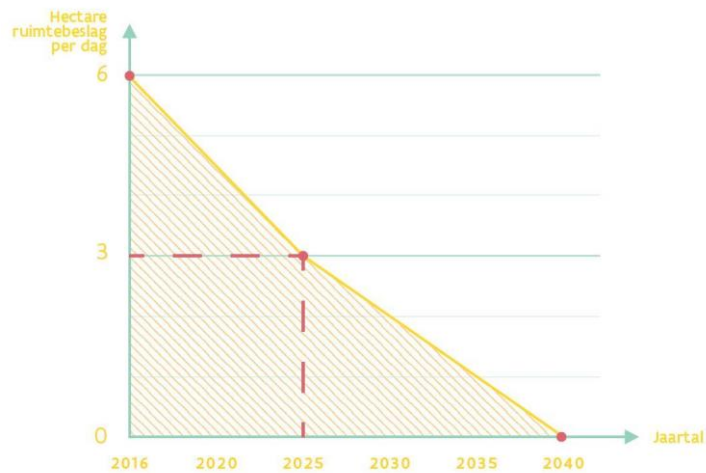
In eerste instantie keurde de Vlaamse Regering reeds in 2012 het **‘Groenboek ‘Vlaanderen in 2050’** goed.

Dit werd op 30 november 2016 gevolgd door de goedkeuring van het **‘Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen’**. In het Witboek BRV worden reeds doelstellingen, ruimtelijke ontwikkelingsprincipes en werven uitgewerkt die de basis zullen vormen voor de ruimtelijke transformatie van Vlaanderen in de komende decennia. De beleidsverklaring wordt opgebouwd rond de formulering van een strategische visie en het uitwerken van operationele kaders.

Het Witboek BRV geeft een overzicht van de grote maatschappelijke uitdagingen: globalisering, demografie, mobiliteit, klimaat, energie, technologische innovatie, voedselproductie, biodiversiteit en de nieuwe eisen die ze stellen aan de ruimte.

Het Witboek formuleert principes voor ruimtelijke ontwikkeling die ook lokaal op maat zullen kunnen worden toegepast. De Vlaamse overheid wil dit doen in samenwerking met andere beleidsniveaus en stapt af van de hiërarchische benadering die bij de opmaak van structuurplannen werd gehanteerd.

Een belangrijk uitgangspunt is de omvorming van het bestaand ruimtebeslag om op die manier de druk op de open ruimte te verminderen. Het gemiddeld bijkomend ruimtebeslag zou worden terug gedrongen van 6 hectare per dag vandaag naar 3 hectare per dag in 2025. De inname van nieuwe ruimte moet tegen 2040 volledig gestopt zijn.

Figuur 1: Afname van het ruimtebeslag per dag – bron: Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De ontwikkeling van kernen zou worden geënt op de nabijheid van collectieve vervoerssystemen en aanwezigheid van basisvoorzieningen en deze worden maximaal versterkt in de nabijheid van woongelegenheden en bedrijvigheid. De functies van de open ruimte (voedselproductie, waterbeheer, landschapswaarde, biodiversiteit) worden belangrijker in het kader van het opvangen van de gevolgen van de klimaatwijziging, de productie van energie en als rust- en recreatiegebied. Van uit dit standpunt wordt open ruimte bijzonder waardevol en wordt ze gevrijwaard. De ruimte voor ondernemen wordt meer op maat gemaakt en vervat in een aanbodbeheer waarbij zowel bedrijventerreinen als verweving van functies een rol spelen. Wonen zal compacter, dichter en anders (andere woonvormen) worden georganiseerd en men wil afstappen van het cijfermatig bepalen van woonprogramma's. De monitoring van de vereiste ruimtelijke evolutie zal worden vastgelegd in een set van realisatie-indicatoren.

In het Witboek zijn 5 strategische doelen opgenomen die in het BRV zullen worden uitgewerkt, te realiseren tegen 2050:

- Vlaanderen is in 2050 sterk ingebed in de Europese stedelijk-economische ruimte en energienetwerken zodat het internationaal concurrentieel blijft.
- De ruimte biedt in 2050 een palet van leefomgevingen en sterke steden en dorpen zodat iedereen goed kan leven.
- Vlaanderen heeft in 2050 meer woon- en werkplekken nabij vervoersknopen en voorzieningen.
- Vlaanderen heeft in 2050 een robuuste open ruimte om voedselproductie en biodiversiteit een zekere toekomst te bieden.
- De ruimte heeft in 2050 een fijnmazig netwerk van groenblauwe aders doorheen de bebouwde en open ruimte, zodat de ruimteklimaatbestendig en meer leefbaar is.

Voor deze 5 strategische doelen worden er 6 ruimtelijke ontwikkelingsprincipes vastgelegd:

- Ruimtelijk rendement en ruimtebeslag
- Robuuste en samenhangende open ruimte
- Ruimte voor energie
- Logistiek netwerk
- Ruimtelijke ruggengraat voor een internationaal concurrentiële economie
- Provinciale, bovenlokale en lokale programmering

De Vlaamse Regering formuleert in het witboek BRV ook de intentie om provincies en gemeenten meer eigen beleidsruimte én verantwoordelijkheid te geven om gebiedsgericht te gaan werken. Provincies en gemeenten worden opgeroepen om zelf meer hun eigen prioriteiten, rol en opdrachten ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling te bepalen.

Daarop volgend keurde de Vlaamse Regering op 20 juli 2018 de **'Strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen'** goed. De strategische visie omvat een toekomstbeeld en een overzicht van voornamelijk beleidsalternatieven op lange termijn, met name de strategische doelstellingen. In deze strategische visie wordt gesteld dat de ruimtelijke beleidsvoering verandert om een adequaat antwoord te kunnen blijven bieden op maatschappelijke vraagstukken. Ruimtelijke ontwikkeling wordt meer en meer een kwestie van bestaande ruimtes geschikt te maken voor voorziene bestemmingen of nieuwe noden in plaats van nederzettingen uit te breiden met extra ruimtebeslag. Er zijn zowel tendensen waarbij lokale gebiedsgerichte interacties als grote internationale evoluties (klimaat) de toekomst van de ruimtelijke planning mee bepalen. In het verlengde van Groen- en Witboek worden hier nu volgende strategische doelstellingen geformuleerd:

- terugdringen van het bijkomend ruimtebeslag;
- transformeren vanuit maatschappelijke ambitie;
- geïntegreerde gebiedsontwikkeling als monitor voor samenwerking.

De gehanteerde ruimtelijke ontwikkelingsprincipes zijn:

- meer doen met minder ruimte door het verhogen van het ruimtelijk rendement, het multifunctioneel maken van ruimtegebruik en verwerving;
- ontwikkelen van de ruimte vanuit samenhang, voor steden en dorpen, vanuit energetisch standpunt, vanuit het idee van een veerkrachtige open ruimte;
- het bevorderen van leefkwaliteit op vlak van welzijn, woonkwaliteit en gezondheid;
- het samenwerken aan deze ruimtelijke ontwikkeling.

In dit laatste ruimtelijk ontwikkelingsprincipe wordt ook een taakstelling voor de lokale besturen omschreven. Lokale besturen krijgen de beleidsruimte voor eigen accenten en een eigen invulling, met een marge voor alternatieven of verantwoorde afwijking en mits motivering vanuit de plaatselijke ruimtelijke situatie, kwaliteiten en identiteit.

De mogelijkheid voor de opmaak van beleidsplannen, van gewestelijk tot gemeentelijk, is vastgelegd in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). Meer in het bijzonder is de wetgeving m.b.t. de opmaak van ruimtelijke beleidsplannen voor het laatst aangepast via het decreet houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving van 8 december 2017. In Art. 23 van dit decreet wordt de titel II van de VCRO dat bestaat uit artikel 2.1.1 tot en met 2.1.19, vervangen door een “Hoofdstuk I. — Ruimtelijke beleidsplannen” die ook voorziet in de opmaak van gemeentelijke beleidsplannen ruimte die na goedkeuring het bestaande ruimtelijke structuurplan zullen vervangen.

2.1.2 Verhouding tot het Beleidsplan Ruimte Harelbeke (in voorbereiding)

De stad heeft de intentie om binnen dit kader een gemeentelijk beleidsplan ruimte op te maken. Dit beleidsplan zal, cfr. de aanpak op Vlaams niveau, bestaan uit een strategische visie en beleidskaders die samen het kader zullen aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. De strategische visie zal een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling omvatten. De beleidskaders zullen de operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel omvatten.

Daarnaast werd er recentelijk ook een Bouwmeester Scan uitgevoerd. Dit is een nieuwe tool ontwikkeld door het Team Vlaams Bouwmeester voor lokale besturen. Een team van experts brengt via een dergelijke scan de ruimtelijke en beleidsmatige sterktes en zwaktes van de gemeente in kaart. Doel is de gemeenten bij te staan in de transitie naar een aangename, gezondere, beter uitgeruste en meer inclusieve leefomgeving, gekoppeld aan een zorgzamere en duurzamere omgang met het leefmilieu en met natuurlijke hulpbronnen. De finale resultaten van de Bouwmeester Scan zullen in oktober 2020 beschikbaar zijn.

Het plan van aanpak voor de opmaak van het gemeentelijk beleidsplan ruimte is om vanuit een voortraject richting te geven aan de strategische visie en het bepalen van de nodige beleidskaders. Dit voortraject omvat de bouwmeester scan, de evaluatie van het huidige ruimtelijk structuurplan en evaluatie van andere gemeentelijke beleidsdocumenten.

Voor de aspecten groen en natuur werden sinds de opmaak van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP) in 1996 geen relevante lokale beleidsdocumenten meer opgemaakt. Met de opmaak van dit Groenplan wordt een nieuw beleidsdocument gerealiseerd waarbinnen deze aspecten aan de ondertussen sterk gewijzigde tijdgeest en maatschappelijke context werd getoetst. Dit Groenplan zal dus dienstig zijn binnen het proces van het beleidsplan ruimte. De beleidsaspecten waarvoor in dit voorliggende plan een visie en daaraan gekoppelde acties worden uitgewerkt zullen de sectorale benadering van deze thema's in het beleidsplan ruimte vereenvoudigen.

2.2 Richtlijn voor het opmaken van een stedelijk Groenplan (ANB)

In 2009 werd in de Richtlijn voor het opmaken van een stedelijk Groenplan die in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos werd opgemaakt het doel van een Groenplan als volgt omschreven:

“Het stedelijk Groenplan vormt een richtinggevend document voor het beleid voor wat betreft de gewenste kwaliteit en kwantiteit van het groen. Het geeft aan welke groenstructuren de gemeente herbergt, wat de waarde, samenhang en functie van deze structuren is en hoe zij te handhaven of te versterken zijn.

Het stedelijk Groenplan moet een antwoord bieden op de vraag aan welke eisen het structurele groen moet voldoen, rekening houdend met het multifunctionele karakter ervan, en biedt aanbevelingen naar inrichtingsprincipes. Een stedelijk Groenplan bevat met andere woorden een visie op de ontwikkeling, inrichting en het beheer van het groen en dit vooral op langere termijn.

Het stelt echter niet alleen eisen en randvoorwaarden aan het groen, maar biedt ook een kader voor de toekomstige (her)aanleg van straten en pleinen of het ontwerp van nieuwe stedenbouwkundige structuren en infrastructurele projecten.

Bijgevolg benadert het stedelijk Groenplan groen niet enkel als een sectoraal gegeven. Groen is een geïntegreerd concept waarin natuur, beleving, landschap, recreatie, cultuurhistorie, milieukwaliteit en water input vormen, en er tevens een afweging plaatsvindt tegen andere sectorale belangen zoals verkeer, woningbouw of bedrijvigheid.’

2.3 Lokale beleidsplannen

Het opmaken van een Groenplan is een actie die werd voorzien in het Beleidsplan van de periode 2014-2019:

2.3.1 Beleidsplan 2014-2019

In het strategisch meerjarenplan 2014-2019 '**Harelbeke, een goede maat**' werd de aandacht voor groene open ruimte reeds ingeschreven bij de prioritaire doelstellingen en omschreven in een aantal concrete acties.

Strategisch meerjarenplan 2014-2019

Beleidsdoelstelling 2: Open ruimte en ademruimte

Harelbeke is op vandaag al heel dicht bevolkt en het uitbreiden van het grootstedelijk gebied Kortrijk, heeft er toe geleid dat de afgelopen jaren talrijke nieuwe verkavelingen werden opgestart. Het ziet er naar uit dat het bevolkingsaantal in Harelbeke de komende jaren de kaap van de 30.000 inwoners zal overschrijden. Als bestuur juichen wij dit toe, maar we willen anderzijds ook de leefkwaliteit van alle inwoners garanderen. En dit is geen evidentie aangezien de beschikbare oppervlakte van de stad niet recht evenredig toeneemt met de groei van het aantal inwoners. De druk van het toenemend aantal inwoners op de bestaande oppervlakte wordt bijgevolg groter.

Actieplan 2.1: Ontpitting en ademruimte stedelijk gebied *Het bestuur wil ademruimte creëren in die delen van de stad die al sterk verstedelijkt zijn door bouwblokken te ontpitten en groene en belevingsruimte te creëren waar nu veel huizen dicht bij elkaar staan.*

Actieplan 2.3: Natuur en groen in de stad *Met het provinciaal domein de Gavers en het open buitengebied in Hulste, Bavikhove en de zuidelijke rand van Stasegem, heeft de stad een aantal natuurlijke en natuurrijke troeven. Toch kan het beter en willen we die natuur ook dichterbij brengen voor de bewoners van de meer verstedelijkte gebieden, om ook daar te zorgen voor een goede leefkwaliteit voor de Harelbekenaren.*

Actieplan 2.4: Belevingswaarde bestaande open ruimte *In dit opzicht wil het bestuur er ook op toezien dat de bestaande open ruimte in de deelgebieden (Bavikhove, Hulste en het Zuiden van Stasegem) zo veel mogelijk bewaard blijft. Het bestuur wil op die plaatsen ook de belevingswaarde van die open ruimte stimuleren.*

Er werd een indicator 'Oppervlakte bestaande open ruimte buitengebied' uitgedrukt in hectare uitgewerkt. Deze indicator evolueerde als volgt:

31/12/2015	1093,36	nulmeting
31/12/2016	1081,41	De open ruimte is afgenomen door enkele landbouwontwikkelingen: manege Iepersestraat, geitenboerderij, Aardappelstraat en kippenstal Nieuwenhovestraat. Een aantal kadastrale ontwikkelingen beïnvloeden dit cijfer ook, door de methodiek, idem voor een 5-tal grote percelen waar eerder kleinere bebouwing (maar toch groter dan 40m2) gerealiseerd werd, waardoor de percelen uit de open ruimte gehaald worden.
31/12/2017	1091,14	Geen reële vermeerdering van open ruimte. Enkel te wijten aan kadastrale aanpassingen (inherent aan meetmethode).

2.3.2 Beleidsplan 2020-2025

Na de installatie van de gemeenteraad in januari 2019 werd een nieuw strategisch meerjarenplan voor de periode 2020-2025 opgemaakt. Voor dit meerjarenplan werden de Duurzame Ontwikkelingsdoelen of Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties als kader gebruikt.

Deze SDGs werden in september 2015 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties formeel goedgekeurd in de 'Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling'. Gedurende de komende jaren moeten deze 17 SDGs die gekoppeld worden aan 169 targets een actieplan vormen om de mensheid te bevrijden van armoede en de planeet terug op een duurzame koers te krijgen. Deze doelen die één en ondeelbaar zijn reflecteren de drie aspecten van duurzame ontwikkeling: het economische, het sociale en het ecologische.

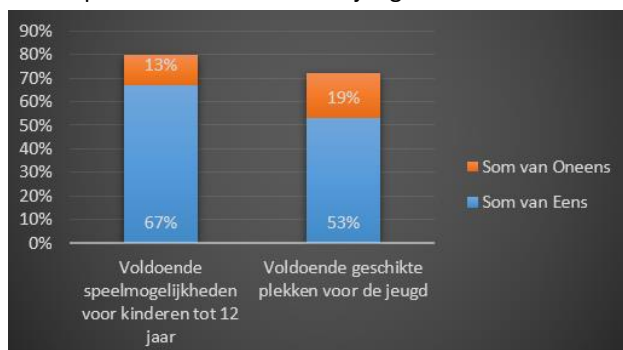
Harelbeke ondertekende een engagementsverklaring om een actieve bijdrage te leveren aan het verwezenlijken van deze doelen en werd één van de 20 pilootgemeenten die door de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) werden begeleid bij de implementatie van deze SDGs in het gemeentelijk beleid.

Een eerste stap in de voorbereiding van het meerjarenplan was de opmaak van een grondige omgevingsanalyse: hoe staat de stad er voor? Waar scoren we goed en waar minder? Met welke trends en evoluties moeten we rekening houden bij het uittekenen van toekomstig beleid?

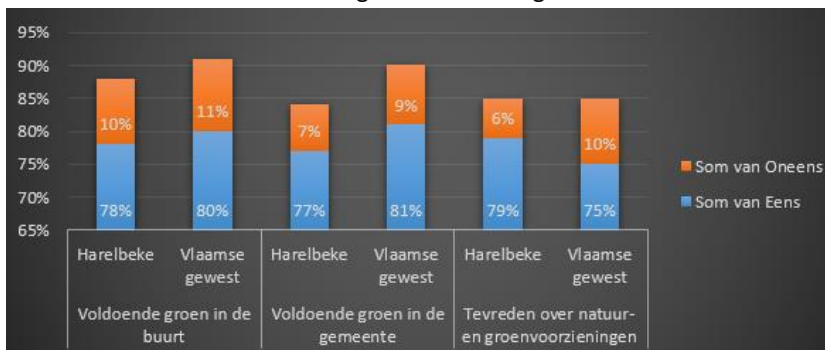
Het is niet altijd even eenvoudig om indicatoren te vinden die de stand van zaken inzake alle 17 SDGs duidelijk maken. In een aantal gevallen biedt de Gemeentemonitor (<https://www.statistiekvlaanderen.be/sites/default/files/docs/GM-Harelbeke.pdf>) een houvast. In het dashboard van de Omgevingsanalyse 2018 geven deze (weliswaar beperkte) data een indicatie over aan groen gerelateerde onderwerpen:

i.v.m. speellocaties kinderen en jongeren:

(uit: Omgevingsanalyse 2018)

i.v.m. tevreden over natuur- en groenvoorzieningen:

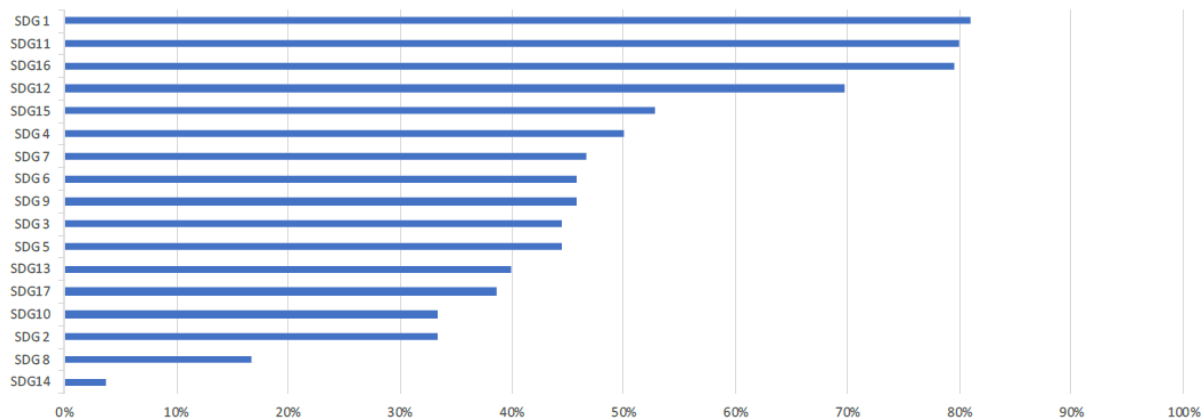
Omdat we als stadsbestuur niet op alle 17 SDGs tegelijkertijd kunnen inzetten werd begin 2019 in samenwerking met Route2030 een impactanalyse opgemaakt. In de 'Inside-out' benadering kwamen volgende prioriteitenlijst (met daarnaast de op deze prioriteiten toepasbare SDGs) naar voor:

Thema	SDG	SDG	SDG
1. Mobiliteit	11	13	
2. Behoud van natuur en groen	15	13	11
3. Vrijtijdsinfrastructuur	11	9	
4. Moderne en goede dienstverlening	16	9	11
5. Veiligheid	16	11	
6. Smartcity (stad van de toekomst – digitalisering)	9	11	
7. Armoede	1	11	10
8. Levendig handelscentrum (markt)	8	11	9
9. Stadsgebouwen duurzaam beheren	7	9	11
10. Wonen voor ouderen	3	11	9
11. Integratie en diversiteit	10	11	
12. Duurzaam wonen (betaalbaar, gezond en ecologisch)	11	3	7
13. Burgerparticipatie	16	17	

(Uit: Impactanalyse 2019)

Het behoud van natuur en groen, gelinkt aan de SDGs 13 en 15 kwam hier op de tweede plaats te staan.

In de 'Outside-In' benadering werden de SDGs gerangschikt naar subdoelstelling en werd nagegaan of Harelbeke directe, indirecte of vrijwillige impact kon uitoefenen. Dit gaf volgende rangschikking. Ook hier komen aan groen en natuur gelinkte SDGs op een prominente plaats.

(Uit: Impactanalyse 2019)

In het **Strategisch Meerjarenplan 2020-2025** zijn verschillende voor dit Groenplan relevante acties opgenomen:

Onder de strategische doelstelling 2 (SDG2, geen honger)

- D02/AP02/01 | Duurzame landbouw promoten

Onder de strategische doelstelling 6 (SDG 6, schoon water en sanitair)

- D06/AP03/01 | Opvang en hergebruik van regenwater
- D06/AP04/01 | (Mogelijks) overstromingsgevoelige vrijwaren van verharding en bebouwing

Onder de strategische doelstelling 11 (SDG11, duurzame steden en gemeenten)

- D11/AP03/03 | Pastorietuin en tuin kerkfabriek Hulste
- D11/AP04/02 | Trage wegen
- D11/AP04/05 | Verwerven van gronden

Onder de strategische doelstelling 13 (SDG13, klimaatactie):

- D13/AP01/04| Site Treurniet (Past onder actie 2 en 3)
- D13/AP03/01| Ontharding
- D13/AP03/02| Project Gaverbeekvisie
- D13/AP04/02| Burgemeesterconvenant

Onder de strategische doelstelling 15 (SDG15, Leven op het land):

- D15/AP01/01| We stimuleren natuur in de stad
- D15/AP01/03| Soortenbescherming en kleine landschapselementen
- D15/AP01/04| Bos- en natuurbehoud
- D15/AP01/05| Brugfunctie natuurbeheer en economie/landbouw
- D15/AP02/01| Gevelgroen
- D15/AP02/03| Groene pixels
- D15/AP02/04| Bescherming en uitbreiding van bestaand groen
- D15/AP02/04| Openbaar maken/inrichten van groen bv binnentuinen
- D15/AP03/01| Natuurinrichtingsproject Bavikhove – Ooigem

Er zijn daarnaast ook nog duidelijke links naar SDG3 'Goede gezondheid en Welzijn' gerelateerd met beleefbaarheid en bereikbaarheid van openbaar groen, SDG4 'Kwaliteitsonderwijs' via aanleg van natuurleerpaden, SDG6 via verschillende herinrichtingsprojecten waarbij ontharding en vergroening belangrijke thema's zijn (Kervijnstraat, site Isocab, ...)

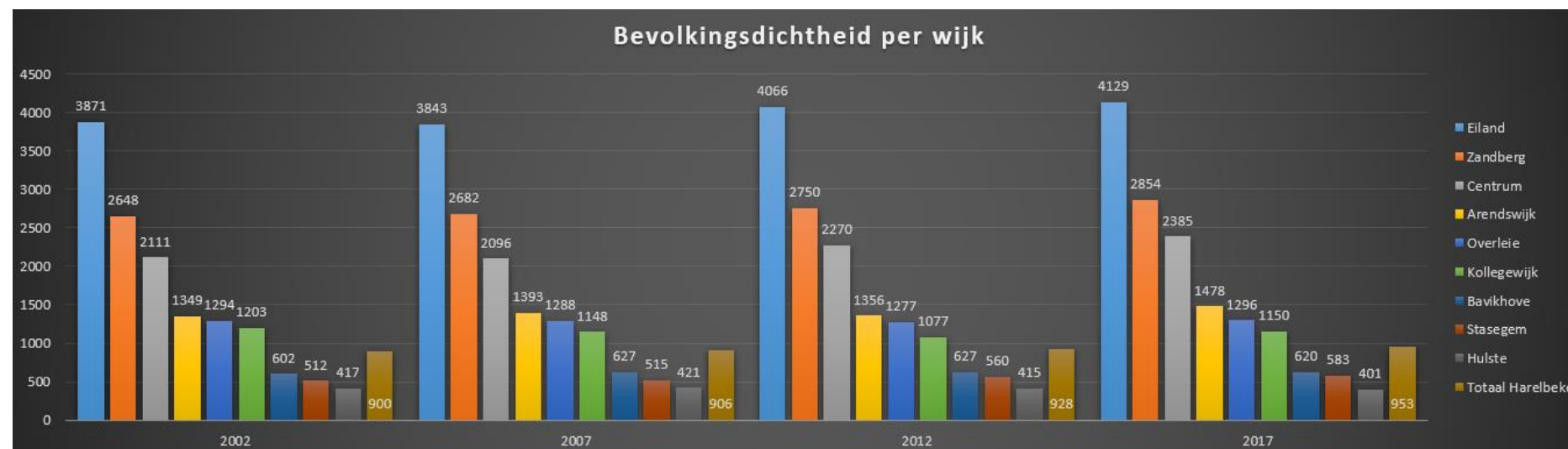
2.4 Participatie: de stem van onze inwoners

De voorbije jaren werden bij verschillende gelegenheden in onze stad door zowel inwoners als gebruikersgroepen vragen gesteld naar meer en betere groene en open ruimte in de stad.

Dit was onder meer het geval bij de participatietrajecten 'De Ronde van Harelbeke', die zowel voor de beleidsperiode 2014-2019 als de nieuwe beleidsperiode 2020-2025 werd georganiseerd.

Ter voorbereiding van het strategisch meerjarenplan luisterde het stadsbestuur op verschillende plaatsen in Harelbeke naar vragen en verzuchtingen van inwoners (editie 2014-2019) of ging op zoek naar de gezamenlijke uitdagingen voor onze stad binnen het SDG-kader (editie 2020-2025).

Ook de vraag naar het opzetten van een buurttuin (start juni 2018) kan in deze context worden gezien. Harelbeke is sterk verstedelijkt met een bevolkingsdichtheid die in sommige wijken oploopt tot meer dan 4000 inwoners/km² (zie figuur). In de sterk verstedelijkte delen van onze stad klinkt de vraag naar groene en open ruimte het luidst terwijl in de minder verstedelijkte delen de beschikbare ruimte niet optimaal wordt benut (te weinig beleefbaar, te weinig kansen voor biodiversiteit, ...).

(Uit: Omgevingsanalyse Harelbeke – 2018)

2.5 Besluit

Er zijn dus tal van redenen waarom het noodzakelijk is om de ambities en mogelijkheden inzake groen en natuur in een beleidsplan te verankeren. Dit voorliggend Groenplan kan een leidraad voor deze ambities en mogelijkheden worden gebruikt.

Het Groenplan Harelbeke is een beleidsdocument dat de rol en het belang van groen erkent, benoemt en uitdrukt. Het beschrijft de aanwezige groene ruimte, zijn waarde, samenhang en functie. Er wordt een toekomstvisie en strategie voor de groene ruimte in Harelbeke geformuleerd. Dit beeld wordt uitgetekend op basis van de analyse van de huidige structuur.

Uit het toekomstbeeld blijkt waar er nood is aan versterking, aan ontwikkeling van nieuwe groene ruimte en waar dit prioritair dient te gebeuren. Het plan wordt gebruikt om ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe projecten te beoordelen.

Het voorliggend Groenplan kan worden gezien als een illustratie van de mogelijkheden die het BRV zal bieden om op lokaal niveau aan de slag te gaan met de uitdagingen die de ruimtelijke transformatie in Vlaanderen met zich mee brengen. We proberen de bestaande ruimte, het gebrek aan open ruimte, de groengebieden en de missing links in het openbaar groen en de open ruimte in onze stad zichtbaar te maken.

Het Groenplan vormt zo een richtinggevend document voor ruimtelijke ingrepen in onze stad die ingrijpen op de kwaliteit en de kwantiteit van op fysieke ruimte geënt groen en natuur en dit zowel op korte, middellange en lange termijn. De potenties van een Groenplan binnen een lokaal ruimtelijk beleid werden trouwens ook in uitvoering van het Groen- en Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen aan de gemeentebesturen aangereikt (zie p. 25 Witboek BRV).

Het Groenplan moet gezien worden als een dynamisch proces. Het plan vormt een 'laag' die over andere beleidsplannen en uitvoeringsplannen kan worden gelegd en het moet toelaten om rekening te houden met inzichten die we in de toekomst zullen ontwikkelen door met het plan aan de slag te gaan.

Het traject Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is nog niet afgerond en voor het Beleidsplan Ruimte Harelbeke zijn de eerste stappen gezet. Dit Groenplan is het sluitstuk van eerder geformuleerde doelstellingen en zal als gemeentelijk beleidsdocument worden geïmplementeerd in het Beleidsplan Ruimte Harelbeke.

3. Planhorizon

De meeste stedelijke Groenplannen hanteren een tijdshorizon van 10 tot 20 jaar. Sommige acties kunnen op korte, andere dan weer op middellange tot lange termijn worden gerealiseerd. Het realiseren van visies en ambities vergt financiële middelen. Dit verklaart de langere planhorizon. Dit plan heeft als horizon 2040.

4. Methodiek

Achteraan in het document is een beperkte literatuurlijst opgenomen van documenten die voor de opmaak van dit Groenplan werden geraadpleegd.

Het plan vertrekt vanuit een analyse en actualisatie van:

- de ruimtelijke context van groen en natuur geënt op de fysieke ruimte
- de maatschappelijke waarde van groene ruimte
- de ecologische context van groene ruimte.

Daarna worden deze beleidsthema's gekoppeld aan de context van klimaatwijziging en het belang binnen een regionaal kader.

Er wordt een doelstellingskader met concrete normen vastgelegd voor het verbeteren van de leefbaarheid en het vastleggen van ontwikkelingskansen voor groen en natuur. Uiteindelijk worden alle aspecten gekoppeld aan een plan waarin de processen worden geschetst en gekoppeld en is er een actieplan gevoegd waarin generieke acties en acties voor zowel stedelijke ruimte en buitengebied worden uitgewerkt.

5. Procedure

College van Burgemeester en Schepenen 17/09/2019 en 09/06/2020

Advies Klimaatraad 09/06/2020

Bespreking Raadscommissie Grondgebiedszaken 10/06/2020

Gemeenteraad van 13/07/2020

Er wordt daarna ook informeel overleg en toelichting voorzien voor betrokken middenveldorganisaties en partners.

6. Intermezzo: de historische context van groen, natuur en open ruimte

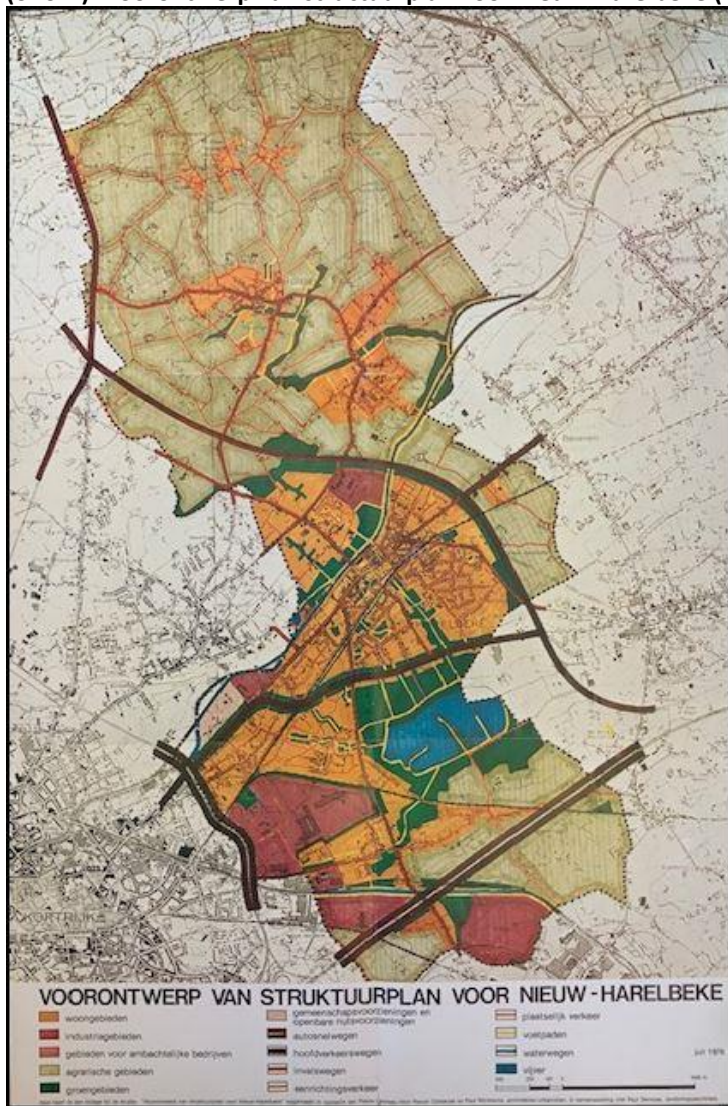
Zoals uit de ruimtelijke context (hoofdstuk 7) zal blijken is heel wat groene-, natuur- of openruimtebestemmingen verankerd of vastgelegd in (ruimtelijke) plannen op het grondgebied van Harelbeke. Ruimte is steeds onderhevig aan veranderingen, maar de wijzigingen in de voorbije eeuw hebben het landschap en de beleving fundamenteel veranderd. In diezelfde periode is meer ruimte in functionele economische wetmatigheden ingeschakeld (wonen, bedrijvigheid, mobiliteit, ...) en is het areaal aan beleefruimte gereduceerd tot vaak los van elkaar liggende gebieden. De bedrijvigheid van de mens heeft een enorme impact op de ruimte.

Illustratie: De Bloemenwijk: evoluties in ruimtelijke ontwikkeling - verlies aan groen en ruimtegebied zonder compensatie

Het verankeren van groene, natuurlijke of open ruimte in plannen bood en biedt niet steeds een garantie op het veiligstellen noch kwalitatief invullen van deze ruimte. Het voorliggend Groenplan Harelbeke werpt een blik vooruit. Niettegenstaande is het nuttig om de historische context van de ruimte in Harelbeke te kennen. Dit plan heeft niet de intentie om de ruimtelijke ontwikkeling van Harelbeke terug te schreeven. Toch vallen er waardevolle ideeën, structuren en toekomstopties te puren uit deze historische gegevens.

(onoff.) 'Voorontwerp van structuurplan voor nieuw-Harelbeke (1976)'

De inleiding, meer dan 40 jaar oud, zou even goed in de 21ste eeuw zijn geschreven:

INLEIDING.

De geweldige na-oorlogse economische ontwikkeling had voor gevolg dat onze steden in korte tijd een gedaanteverwisseling hebben ondergaan.

De omschakeling van agrarische bedrijven (hoofdzakelijk de vlasbewerking) naar industriële tekstiel- en andere nijverheid, bracht de streek een voorheen ongekende welvaart, en maakte haar tot groeipool nr. 1 in Vlaanderen.

Deze welvaart is tot uitdrukking gekomen in een aanzienlijke uitbreiding van de bebouwde oppervlakte: woningbouw, infrastructuur, voorzieningen en diensten.

De verhoogde welvaart bracht meer vrije tijd, mobiliteit, en vraag naar consumptiegoederen.

Het fysische beeld van dit alles kent iedereen: het gemotoriseerde verkeer heeft zowat overal de overhand gekregen.

Bij de aanpassing van de Harelbeekse binnenstad aan het doorgaand verkeer werden waardevolle gebouwen, waaronder het oud Stadhuis, gesloopt.

Het centrum van Harelbeke dreigt zijn kwaliteiten als hoogwaardig stedelijk milieu te verliezen. Er moet ingegrepen worden.

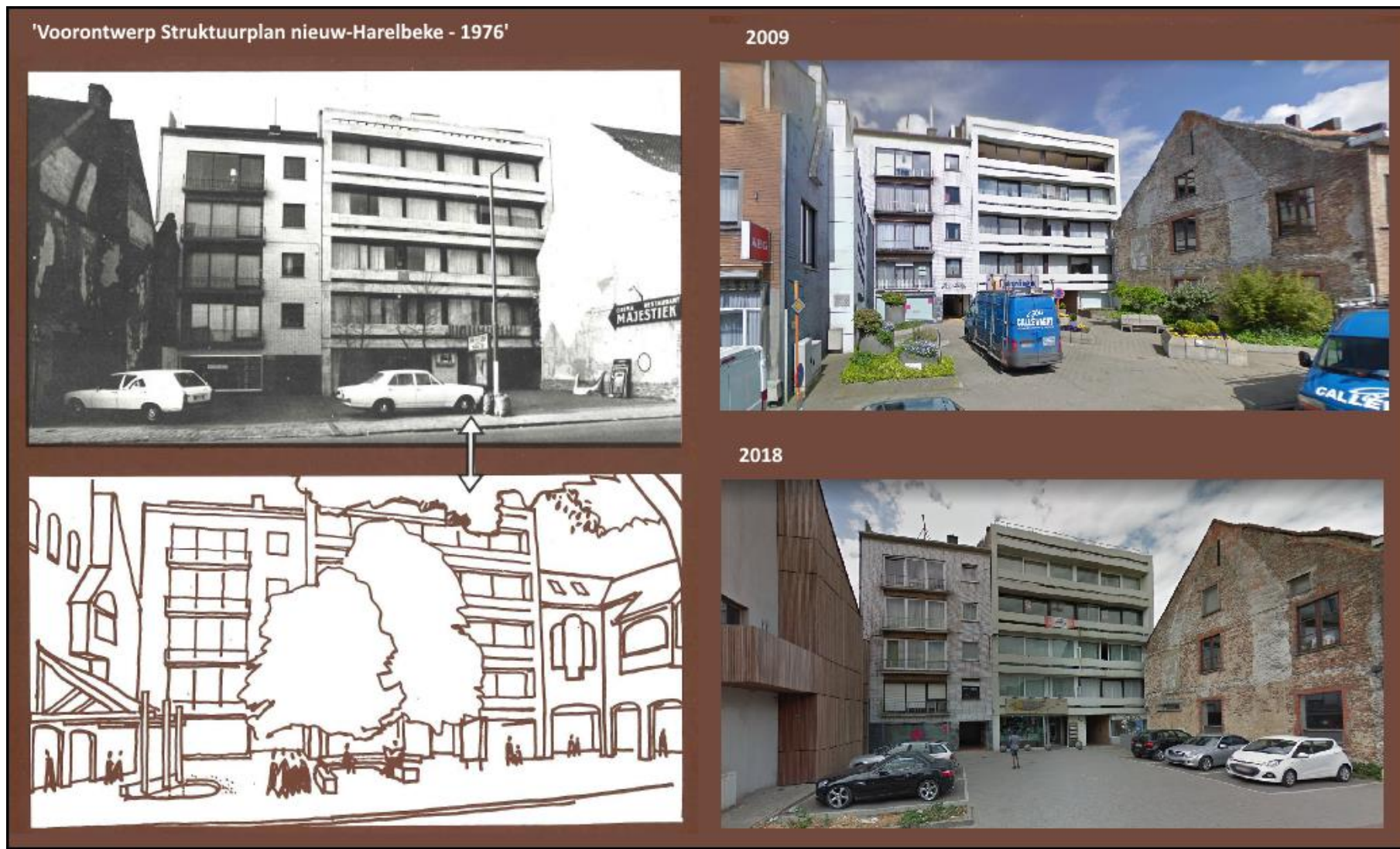
Door suburbanisatie rond Kortrijk is Harelbeke fysisch vergroeid met de Kortrijkse agglomeratie. Dit houdt in dat de problematiek van ruimtelijke ordening in Harelbeke niet helemaal los van het Zuid-Westelijke gebied van West-Vlaanderen gezien kan worden.

Tot heden is men er echter niet toe gekomen een globaal structuurplan voor Harelbeke op stellen. Dit voorontwerp wil hieraan verhelpen.

Bij het begin van de jaren zeventig ontstaat een sterke belangstelling voor de woonomgeving, de milieuproblematiek en het groenvraagstuk. De bewoner gaat meer en meer belang hechten aan de kwaliteit van zijn onmiddellijke woonomgeving. Waarden zoals een groene omgeving, zuivere lucht en water, stilte en rust kennen een wedergeboorte. We zijn plotseling tot de vaststelling gekomen hoe schaars dit alles nog voorhanden is.

Deze studie van voorontwerp voor het structuurplan van het nieuwe Harelbeke (Stasegem, Harelbeke, Bavikhove en Hulste) beoogt niet alleen voorstellen te doen om de voortdurende aftakeling van het stedelijk woonmilieu, de bedreiging van het landschap door verspreide bebouwing en de groei van ongestructureerde suburbane bebouwing af te remmen, maar ook alternatieven aan te wijzen die de nieuwe stad een leefbare structuur kunnen geven.

Verder werden in dit plan voor het eest ook suggesties voor de vergroening van de stad opgenomen.
Dit is hoe een aantal zones ondertussen zijn getransformeerd:

'Voorontwerp structuurplan nieuw-Harelbeke - 1976'

2018

"Voorontwerp structuurplan nieuw-Harelbeke 1976

2009

2018

'Voorontwerp structuurplan nieuw-Harelbeke - 1976'

2018

In de [bijlage 2](#) zijn luchtfoto's opgenomen die de evolutie in ruimtegebruik en ruimtebeslag in de tijdspanne 1971-2018 illustreren (bron: Geopunt.be). In deze periode onderging de ruimte een zeer grote transformatie met bepalende infrastructuurwerken en ruimtelijke ontwikkelingen.

We kunnen wel stellen dat de impact van transformaties in het stedelijke gebied niet altijd even goed werden ingeschat. De oppervlakte verharde ruimte nam steeds verder toe. Soms durfden we geen 'moedige' beslissingen te nemen die in het kader van de aan de hand zijnde klimaatwijziging nu reeds positieve effecten in het stedelijk weefsel zouden hebben veroorzaakt. In het hoofdstuk 'Het Groenplan in de context van klimaatwijziging' gaan we hier verder op in.

Er dient opgemerkt dat ook de transformaties op grotere schaal (regio, gewest) op zich laten wachten. Zo is reeds sinds 1997 de beslissing om op Vlaams niveau 10.000 hectare extra bos te voorzien in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ingeschreven en ondertussen, meer dan 20 jaar later, wordt deze intentie nog steeds herhaald maar blijft Vlaanderen een netto-ontbossers. Verschillende zogenaamde 'Boswijzers' (aanduiden en berekening bosoppervlakte in Vlaanderen) hebben deze negatieve trend geduïd.

In het Regeerakkoord 2019-2024 van de huidige Vlaamse Regering is voor het eerst een kentering merkbaar:

“We zetten de inspanningen op vlak van natuurrealisaties verder. De realisatie van de Europese natuur- en klimaatdoelen staan daarbij centraal. De Vlaamse Regering zal investeren in een netto toename aan natuur met hoge kwaliteit, overal en dicht bij iedereen. De komende vijf jaar willen we **20.000 bijkomende ha natuur** onder effectief natuurbeheer brengen. Uiterlijk tegen 2030 leggen we **10.000 hectare bijkomend bos** aan. We zetten in eerste instantie in op de bebossing van niet-beboste als bos bestemde gebieden of waar mogelijk natuurgebieden, en in tweede instantie op te bestemmen gebieden. Het initiatief leggen we mede bij lokale besturen.”

Vlaams Minister voor Omgeving Zuhair Demir kondigde recent de oprichting van een Bosalliantie aan die de opdracht krijgt om in Vlaanderen 4000 ha bos te realiseren binnen deze beleidsperiode van de Vlaamse Regering. Om de realisaties te monitoren werd www.bosteller.be in het leven geroepen. Bij deze intentie zullen ongetwijfeld mensen en middelen ter beschikking worden gesteld. We zullen hier ook met het stadsbestuur op anticiperen.

In het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen wil men afstappen van de ruimteballansen in hectaren en vierkante kilometers en op zoek gaan naar verweving en integratie, maximalisatie van menging van functies.

Met dit Groenplan willen we de ruimtelijke samenhang en verbindingen op het grondgebied van Harelbeke herstellen. Dit moet positieve effecten genereren voor zowel onze inwoners als voor fauna en flora én het moet een netwerk vormen voor adaptieve maatregelen om de gevolgen van de klimaatwijziging op te vangen. Een aantal suggesties van zowat een half eeuw geleden wachten om te worden gerealiseerd.

7. Analyse

7.1 De ruimtelijke context van groen en natuur geënt op fysieke ruimte

Groen en natuur zijn algemene begrippen die evenwel op verschillende manieren kunnen worden geïnterpreteerd en benaderd. In het kader van dit stedelijke Groenplan werd reeds eerder gesteld dat een integrale benadering en combinatie van de termen 'groen' en 'open ruimte' als uitgangspunt wordt gehanteerd. We vertrekken van uit de beleving van een bepaald gebied binnen de verschillende maatschappelijke functies.

Deze beleving wordt niet beperkt door de grenzen van het openbaar domein. Groen en open ruimte kunnen ook visueel worden ervaren in privaat groen en private open ruimte en deze beleving is dus niet per definitie gekoppeld aan fysieke toegankelijkheid.

In het Witboek BRV wordt het belang van open ruimte onderstreept. De landbouwer wordt, naast zijn belang voor voedselproductie, erkend in zijn functie van behoeder en beheerder van open ruimtegebieden. De open ruimtes zijn belangrijk voor de opvang van de gevolgen van klimaatverandering en voor de instandhouding van plant- en diersoorten. De netwerken van groenblauwe aders ondersteunen en verbinden grotere natuurkerngebieden en zorgen voor een samenhangend en functioneel geheel dat de biodiversiteit herstelt en bijkomend ontwikkelt.

Alhoewel het Witboek BRV afstapt van de hiërarchische methodologie van plannen is de huidige ruimtelijke context van groen en ruimte in Harelbeke voor een groot deel reeds in de klassieke bestaande bestemmingsplannen en structuurplannen vastgelegd en verankerd.

In de [bijlage 3](#) bij dit Groenplan wordt de reeds in ruimtelijke plannen verankerde context van groen en natuur gevoegd. Deze bijlage valt te lezen als een bibliotheek voor groene en natuurlijke ruimte binnen een historische context van ruimtelijke planning (gewestplannen, structuurplannen, BPAs, RUPs, ...). Raadplegen van deze bibliotheek leert ons dat er op verschillende niveaus in Harelbeke groene en natuurlijke ruimtes zijn vastgelegd en/of bestemd, maar dat de realisatie uitbleef of werd achterhaald door andere ruimtelijke ingrepen.

Adaptatie aan de klimaatwijziging werd nog niet in deze klassieke plannen opgenomen. Met het ondertekenen van het Burgemeestersconvenant 2.0 op 14 juni 2019 engageert de stad zich ook om maatregelen te voorzien in het kader van adaptatie. Dit kan zowel gaan over het voorzien van ruimte voor water, ontharden, het nemen van acties ter voorkoming van hittestress, ...

Dit Groenplan kan worden gelezen als een ambitieverklaring tot invullen van de uitdagingen van de stad inzake groen, natuur en open ruimte en adaptatie overeenkomstig het Witboek BRV. Daar wordt verder op ingegaan in het hoofdstuk 'Groenplan binnen de context van klimaatverandering'.

7.1.1 Gewestplan

Groengebieden, in strikte zin, worden overeenkomstig de 'Omzendbrief van 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen (gewijzigd via omzendbrief dd. 25 januari 2002 en 25 oktober 2002) voor wat betreft de toepassing in de gewestplannen gedefinieerd als **gebieden die zijn bestemd voor het behoud, de bescherming en het herstel van het natuurlijk milieu**.

Volgende bestemmingen/gebieden zijn voor voorliggend plan van belang:

- Bosgebieden
- Groengebieden
 - natuurgebieden
 - natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten
 - Parkgebieden en bufferzones (incl. recreatieve parkgebieden)

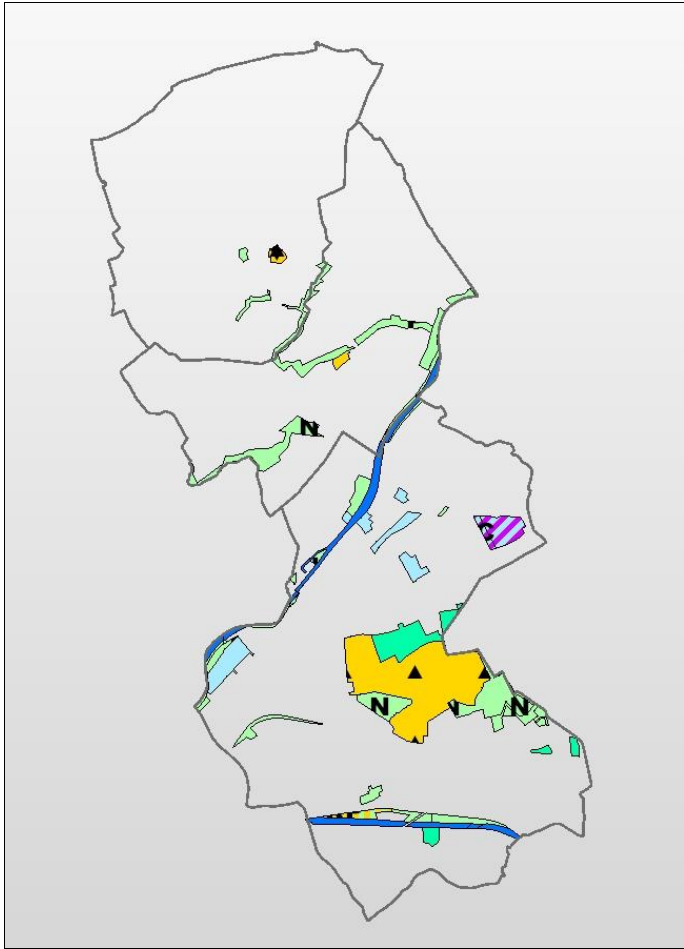
Verder bieden ook de gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut, gebieden voor dagrecreatie en gebieden voor verblijfrecreatie interessante perspectieven binnen de opmaak van een Groenplan.

Op het oorspronkelijke Gewestplan is in Harelbeke 41,5 hectare (1,4%) aangeduid als natuurgebied, 50,5 hectare (1,7 %) als parkgebied, 178,5 hectare (6,1%) als recreatiegebied en 1,5 hectare (0,1%) als bosgebied.

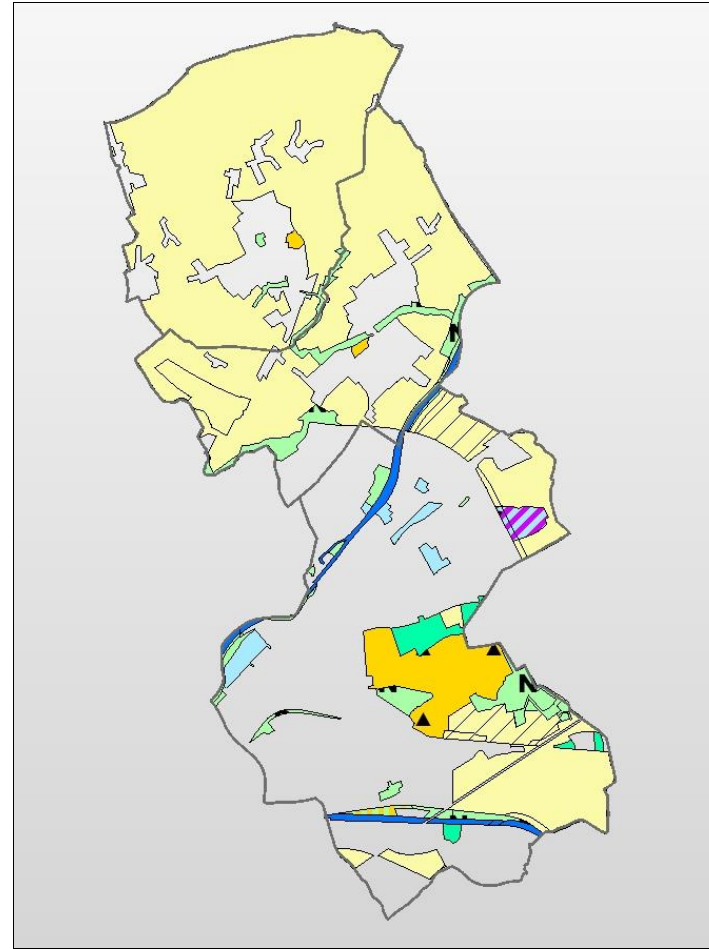
'Open ruimte' wordt op het gewestplan voornamelijk bepaald door de aanduiding van agrarische gebieden en landschappelijk waardevolle gebieden. Toch moet hier met enige omzichtigheid worden mee omgegaan: ook in de open ruimte kunnen grote serrecomplexen en landbouwbedrijven op industriële schaal het open ruimtegevoel danig beperken. De aanduiding van bouwrijpe zones en de verfijning in ruimtelijke uitvoeringsplannen kan een betere indicatie zijn.

Een uitbreiding van zowel groen- als agrarische bestemmingen is te vinden in bepaalde **overdrukken** op het Gewestplan. Deze aanduiding kan zowel op bos- en natuurgebieden, parkgebieden, bufferzones én agrarische gebieden overkoepelen. De bedoeling van deze overdruk is in de eerste plaats het bestaande landschapskarakter zoveel mogelijk te bewaren, onder meer door bijzondere aandacht te besteden aan de esthetische aspecten van nieuwe inplantingen of verbouwingen, maar evenzeer kan de overdruk ook landschapontwikkeling of -opbouw tot doel hebben.

Ten slotte kan ook in een **nabestemming** groen/open ruimte worden gerealiseerd. Het gebied 'Spijkerland' bijvoorbeeld is een ontginningsgebied langs de N36 met nabestemming 'gemeenschapsvoorziening'. Deze zal worden ingevuld als natuurgebied met laag recreatieve functie. Daartoe is reeds in samenwerking met het toenmalig 'Bestuur Natuurlijke Rijkdommen' en de VLM een inrichtingsplan opgemaakt.

Figuur 1: Toepasselijke context groen Gewestplan

Figuur 2: Toepasselijke context groen en open ruimte Gewestplan

7.1.2 Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan

Het 'Gemeentelijk Structuurplan Harelbeke' (GRS) werd voor het eerst goedgekeurd in 2005. De herziening van het richtinggevend en bindend deel van dit plan werd op 12 juli 2012 door de deputatie van de provincie West-Vlaanderen goedgekeurd. In het GRS worden de **algemene uitgangspunten** vastgelegd die de **ruggengraat** vormen van het ruimtelijk beleid in onze stad. Het aspect groen maakt daar onlosmakelijk deel van uit. Het GRS zal in de loop van de legislatuur 2020-2025 worden vervangen door het lokaal beleidsplan ruimte Harelbeke.

Het voorliggende plan vertrekt bijgevolg ook van uit deze principes uit het GRS:

Algemene principes:

- duurzame ruimtelijke ontwikkeling
- rekening houden met de draagkracht van de ruimte en van de gebruikers
- zuinig omspringen met de ruimte
- het fysisch systeem is de drager van de ruimtelijke ontwikkelingen

Duurzaam milieubeleid:

- beschermen van natuur en open ruimte
- blijvend aandacht schenken aan de belevingswaarde van de ruimte

Verder is ook de vaststelling van een tijds kader in het GRS bruikbaar in de voorliggende context. Het GRS is opgesteld voor bepaald tijdsperspectief, maar het bepaalt tevens dat er ruimte moet zijn om in te spelen op **onverwachte ruimtelijke of maatschappelijke evoluties**. De aandacht voor groen en open ruimte kan in die context worden gezien.

Ook de gewenste rol en de onderscheiden ruimtelijke functies en delen van onze stad in dit GRS zijn van belang bij de opmaak van dit Groenplan. Harelbeke:

- is op macroniveau onderdeel van een grensoverschrijdend netwerk Frans-Belgische Eurometropool
- maakt deel uit van een van west naar oost gerichte verstedelijking langs het traject van de Leie
- heeft een stedelijke functie met een divers maar versnipperd buitengebied, met woonkernen die kwalitatief moeten worden ingevuld om de overexploitatie van de open ruimte te vermijden.
- heeft met de Gavers een natuurlijke en recreatieve troef die weliswaar van bovengemeentelijk belang is
- wordt doorkruist door de Leie en het kanaal, die zowel het verstedelijkte gebied als het buitengebied doorkruisen en met elkaar verbinden en drager zijn van verschillende functies
- heeft met het mondingsgebied van de Plaatsbeek (opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk – VEN) en de oude Leiearmen een aanzet voor kwaliteitsvolle landschapsopbouw. De zuivere natuurwaarde van dit gebied is een belangrijke aanzet in de uitbouw van een duurzame natuurlijke structuur

Ook in de omschreven 'basisdoelstellingen' voor het **stedelijk gebied** en het **buitengebied** worden uitgangspunten voor de opmaak van voorliggend Groenplan aangegeven:

Voor het **stedelijk gebied** worden volgende toepasselijke elementen als bepalend voor het ruimtelijk beleid aanzien::

- de Leie-as is een multifunctionele drager
- open-ruimteverbindingen zijn groene longen in de Leieband
- noodzakelijk doordachte verdichting in dit gebied kan enkel als ze wordt gecompenseerd door kwaliteitsvolle openbare ruimte en groene ruimte met belevingswaarde. Dit wil onder meer zeggen dat er wordt geopteerd om in verschillende buurten verdichting te koppelen aan het aanbieden van voldoende open ruimte in de vorm van speelgroen, pleintjes en sportvelden.

Het **buitengebied**, dat wordt bepaald door de natuurlijke-landschappelijke en de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en de infrastructuur, is op zich de drager van de open ruimte die op haar beurt ook een natuurlijk-ecologische en landschappelijke functie heeft.

Het buitengebied wordt met het oog op het vrijwaren van de open ruimte functie ingedeeld in 3 gebieden

- het noordelijke landbouwgebied Hoog-Walegem (Hulste) en de open landbouwgronden van Esser (Stasegem), te beschermen tegen ingrijpende bebouwing en vertuining
- de Plaatsebeek-Leievallei en weiden rond de Gavers, te vrijwaren voor agrarische functies en ecologische landschapsopbouw
- De versnipperde open ruimte rond Bavikhove en Hulste te behouden voor maximale mogelijkheden voor grondgebonden en grondloze landbouw.

De (landschappelijke) structuur van de open ruimte moet geherwaardeerd en waar mogelijk versterkt worden. Dit vraagt een gedifferentieerd beleid in de open ruimte, zoals hiervoor ook reeds vermeld, ten opzichte van de agrarische sector.

Daarnaast zijn er relevante bepalingen rond de

- gewenste agrarische structuur
- gewenste natuurlijke structuur
- de landschappelijke structuur
- de toeristisch-recreatieve structuur

Het GRS vormt een solide basis voor het digitaal GIS-loket waarbinnen het Groenplan ruimtelijk wordt vorm gegeven.

7.1.3 Ruimtelijke uitvoeringsplannen

Om uitvoering te geven aan de principes die in ruimtelijke structuurplannen zijn vastgelegd worden **ruimtelijke uitvoeringsplannen** (RUP's) opgemaakt. RUPS kunnen op verschillende niveaus worden opgemaakt. Zowel op gewestelijk, provinciaal als gemeentelijk niveau zijn er RUP's opgemaakt die gebieden en functies vastleggen die van belang zijn in de ruimtelijke analyse van het Groenplan.

7.1.3.1 Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

De Vlaamse Regering kan beslissen tot opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. In Harelbeke en meer specifiek met betrekking tot dit Groenplan is het **Gewestelijk RUP "Leievallei en Open Ruimte Omgeving Kortrijk"** zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering van 3 oktober 2008 van belang omdat het de open ruimte- en groenfunctie van een kerngebied voor deze functies, de oude Leie in Bavikhove en de monding van de Plaatsebeek in een plan ("Grafisch plan 5") heeft verankerd.

Naast dit Gewestelijk RUP werd in het kader van het AGNAS-proces (Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur) ook de opmaak van een **RUP Leievallei van Bavikhove tot Deinze** voorzien (zie <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/Ruimtelijk-Structuurplan-Vlaanderen/Planningsprocessen/Landbouw-natuur-en-bos/Leiestreek/RUP-Leievallei-van-Bavikhove-tot-Deinze>). Dit plan moest onder andere de realisatie van het project Rivierherstel Leie mogelijk maken. Uiteindelijk werd het proces begin 2020 afgerond in een eindverslag/nota met als titel: "Versterking openruimtesysteem Leievallei Kuurne-Deinze".

De focus van de studie ligt op het buitengebied, en nog meer op de gebieden stroomafwaarts. Zo zijn er (quasi) geen uitspraken over het stedelijk gebied binnen Harelbeke. De gebiedsfocus binnen het grondgebied is de omgeving van de Leie vanaf de N36 naar Waregem toe. Lopende projecten binnen het rivierherstel Seine-Schelde worden niet in vraag gesteld in de visievorming.

Enkele elementen uit de analyse:

- Er is nog een intact landschap te Bavikhove net stroomafwaarts van de N36
- Groot deel van de gronden langs de Leie in Bavikhove, inclusief woonuitbreidingsgebied Vierkeersstraat-Vondelstraat is in infiltratiegebied gelegen; kwelzones aan de N zijde van de Leie te Bavikhove (vanaf N36) en Plaatsebeek in kern Bavikhove
- Visuele beleving van hoogspanningslijnen kunnen worden beïnvloed door gericht planten van bomenrijen

De hoofdlijnen van de visie:

- Naar een klimaatadaptief watersysteem op basis van landgebruik van kwelzones (waterberging- geen bebouwing), waterretentiezones (herstellen vochtig karakter met aangepast agrarisch landgebruik) en infiltratiezones (aanvullen grondwater – maximale infiltratie door ontharden, waterdoorlatende verharding, infiltratievloeivelden in herstructureren verkavelingen, ...)

- Naar een klimaatadaptief ecologisch systeem door het versterken (natuurlijke dynamiek rivier, beken en waterkwaliteit), verbinden en vergroten (natte graslanden, bossen) van natuurfragmenten
- Naar een multifunctioneel klimaatadaptief landbouwsysteem door het afstemmen landbouwgebruik op bodemcondities, verbreding ecosysteemdiensten en clustering in stedelijke landbouwparken
- Naar een recreatief parksysteem door het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit, hiërarchisch recreatief netwerk, verbreding toeristisch recreatief programma
- Stedelijk systeem (dit gaat eerder over de bewoningskernen dan wat wij het stedelijk gebied noemen): slim verdichten van de bebouwde ruimte, ontharden (aantal suggesties tussen N43-N36-Leie), heroriënteren en verhullen (door grote nieuwe groenstructuren die tevens verbinden).

Er worden een aantal concrete ontwikkelingsstrategieën meegegeven die voor bepaalde gebieden vorm gegeven worden in zgn. hefboomprojecten. Voor het grondgebied Harelbeke zijn er twee hefboomprojecten:

- Ooigembos op de grens Bavikhove-Ooigem binnen het thema ecologie, wat eigenlijk is vervat in het natuurinrichtingsproject binnen het project Rivierherstel (zie verder)
- Open-ruimte corridor Harelbeke-Waregem binnen het thema geïntegreerd hefboomproject (p.150-151)
De open ruimte corridor tussen Harelbeke en Waregem ten noordoosten van de N36 is één van de laatste grotere open ruimtes waar de geomorfologische overgang van de vallei naar de hoger gelegen gronden nog relatief intact aanwezig is. Tegelijk ligt dit open ruimte gebied ingeklemd tussen twee sterk verstedelijkte gebieden waardoor het potenties heeft als stedelijke landbouwpark, aansluitend op de Gavers. Het opwaarderen van deze open ruimte corridor vormt een derde geïntegreerd hefboomproject.

De openruimte corridor heeft door zijn specifieke schaal en ligging belangrijke potenties om te functioneren als een stedelijke landbouwpark. Het behoud van de agrarische gronden is daarbij prioritair. De gebied wordt bij voorkeur ingericht met een fijnmazig netwerk van wandelpaden en kleine landschapselementen die het gebied ecologisch en visueel opwaarderen. Het landbouwpark is bestemd voor akkerbouw en tuinbouw. Hoog opgaande teelten zoals mais worden uit het gebied geweerd omwille van het visueel belemmerende effect. Ter hoogte van de N43 wordt een onthaalgebouw voorzien waar opslag en verhandeling van agrarische producten kan plaatsvinden.

7.1.3.2 Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen

Een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan geeft uitvoering aan het Provinciaal ruimtelijk structuurplan dat, gezien de hiërarchische methodologie, is gericht op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Voor Harelbeke, en meer specifiek met betrekking tot dit Groenplan is de opmaak van het Provinciaal RUP “Openruimte kamers Gavers en Esser” met bijhorende Inrichtingsnota zoals vastgesteld door de provincieraad van 23 maart 2017 (BS. 1 juni 2017) van belang.

De procedure is tweeledig. Enerzijds wordt er gewerkt met een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP), anderzijds ook met een Inrichtingsnota. Het gebruik van dergelijke inrichtingsnota is nieuw voor de provincie, het is dan ook de eerste keer dat een provincie hiervan gebruik maakt. De inrichtingsnota werd opgemaakt in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Deze nota geeft aan hoe de doelstellingen van het plan effectief kunnen gerealiseerd worden, door wie en met welke financiële middelen.

Bij beide documenten wordt er gebruik gemaakt van verwervingsinstrumenten.

Het PRUP bestaat uit een grafisch bestemmingsplan met daaraan gekoppelde voorschriften. Het is een toetsingskader voor stedenbouwkundige vergunningen. Het vervangt het gewestplan (alook enkele BPA's en een gemeentelijk RUP). Het PRUP doet echter geen uitspraken over de organisatie van het domein.

Het RUP bestaat uit een besluit van de provincieraad van West-Vlaanderen met een aantal bijlagen. Al deze documenten vormen één niet opdeelbaar geheel. Aan dit PRUP is ook een onteigeningsplan gekoppeld voor die zone waar de provincie prioritair wenst uit te breiden.

De grafische plannen en de stedenbouwkundige voorschriften hebben na goedkeuring een juridisch verordenende kracht.

De provincie wenst met dit PRUP in te zetten op een noodzakelijke uitbreiding van het provinciaal domein, deels als natuurgebied, deels als natuurgebied met zachte recreatie, met respect voor de aanwezige landbouwers en landbouwwaarden. Zo wordt ook ingezet op het behouden van bepaalde gronden voor grondgebonden beroepslandbouw, zowel in de 'openruimte kamer' van de Gavers als in de 'openruimte kamer' 'Esser', het landbouwgebied tussen de E17 en het kanaal Bossuit-Kortrijk.

Bij de uitbreiding van het provinciedomein wordt ook een gecontroleerd overstromingsgebied voorzien.

Ook de aanleg van een wandel- en fietspad tussen de Gavers en het kanaal Bossuit-Kortrijk en de plannen rond mobiliteit om onder andere het provinciedomein De Gavers vrij van autoverkeer te maken, vormen een onderdeel van het uitvoeringsplan.

7.1.3.3 Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Het Gewestelijk en het Provinciale RUP leggen de groen-, natuur- en open ruimtebestemmingen vast voor de kerngebieden van het Groenplan van de stad, met name de Gavers en de Leievallei.

Op gemeentelijk niveau wordt het instrumentarium van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) gebruikt om specifieke plangebieden te ordenen. Deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt op basis van specifieke noden en ruimtelijke inzichten op het moment van opmaak.

Er zijn verschillende RUPs opgemaakt waarin ook groen-, natuur- en openruimtefuncties worden in vastgelegd. Zo zijn er:

- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met indicatief aangeduide openbare groenzones
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met aangeduide tuinen en openbare parkzones
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met specifieke aanduidingen van beekvalleien in woonomgeving
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met groenbuffers
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met beperkte omvang en specifieke groen-, natuur- of ruimtebestemmingen
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met grote omvang en specifieke groen-, open ruimte- en natuurbescherming
- Ruimtelijke uitvoeringsplannen met verschillende toepasselijke gebieden

De aangeduide zones vervullen op vandaag slechts in beperkte mate reeds de daar voorziene groene-, open ruimte- of natuurfuncties, bovendien soms deels in een openbaar karakter. Dit hoeft niet altijd het geval te zijn maar de verhoging van de belevingswaarde kan uitvoering geven aan de vaak geuite wens van inwoners van onze stad om meer groene ruimte te beleven.

Daarom dienen een aantal acties worden voorzien, gaande van verwerving (dat soms de enige mogelijkheid is om de belevingswaarde te verhogen of een gebied beleefbaar te maken of de specifieke aangeduide functie te realiseren) tot het maken van afspraken inzake gebruik, ...

Omdat een aanzienlijke oppervlakte van deze gebieden dus reeds van een ruimtelijke bescherming geniet is het nuttig deze in de bijlage 2 bij dit plan toe te lichten.

In de bestuursperiode 2020-2025 zullen nog een aantal belangrijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt (bv. binnengebieden Eiland, Moleneiland, Tramstatie, Treurniet, ...) waar ook belangrijke groene-, natuur- of open ruimtefuncties kunnen ingeschreven worden.

Met dit Groenplan wordt de ruimtelijke connectiviteit tussen bepaalde gebieden en zones aangeduid en in deze zin kunnen ambities die nu nog niet in een RUP zijn verankerd maar die duidelijk uit deze Groenplancontext blijken worden gebruikt als basis voor deze functie-invulling in de op te maken RUPs.

7.1.4 Bijzondere plannen van aanleg

Bijzondere plannen van aanleg (BPAs) worden in de huidige context van ruimtelijke planning niet meer opgemaakt. Deze plannen zijn bestemmingsplannen waarin via stedenbouwkundige voorschriften de bestemming in een eerder beperkte ruimtelijk afgebakende zone wordt vastgelegd. Ook in deze plannen zijn groene of open ruimtes vastgelegd. Bestaande BPAs blijven echter geldig. Daar waar ze nog niet zijn opgegeven door de goedkeuring van RUPs blijven de aangeduide bestemming van toepassing.

Er zijn verschillende BPAs opgemaakt waarin ook groen-, natuur- en openruimtefuncties worden in vastgelegd. Zo zijn er:

- BPAs met indicatief aangeduide openbare groenzones
- BPAs met groenbuffer-functies
- BPAs met tuinstroken
- BPAs met specifieke groen-, natuur- of ruimtebestemmingen

7.1.5 Overige plannen

7.1.5.1 Lelijke Plekjes (2011)

In 2011 werd in het werkingsgebied van de Intercommunale Leiedal een initiatief genomen waarbij onder de titel 'Lelijke Plekjes' zogenaamde lelijke plekjes kunnen worden getransformeerd tot interessante plaatsen in de verschillende gemeenten. Er waren 2 verschillende trajecten. In het ene traject konden ontwerpers ontwerpen maken voor een geselecteerd lelijk plekje, in het andere traject konden scholen aan de slag met lelijke plekjes.

Traject ontwerpers.

In Harelbeke werd het plein op de Zandberg (Sint-Ritakerk) geselecteerd. Twee ontwerpers gingen aan de slag en transformeerden de huidige ruimte. Het schepencollege selecteerde één ontwerp en stelde een bureau aan om een concreet ontwerp te maken. Dit werd echter niet gerealiseerd.

Traject scholen.

De scholen met ontwerppopleidingen gingen aan de slag met 2 locaties: het plein op de hoek Arendsstraat/Verenigde Natiënlaan en de groenzone op de hoek van de Forestierstraat/Noordstraat. Voor het project Arendsstraat/Verenigde Natiënlaan werd uiteindelijk een omvormingsproject in eigen beheer gerealiseerd. Het project Forestierstraat/Noordstraat werd in 2018 onder een aangepaste vorm gerealiseerd.

Dergelijke projecten tonen wél de nood aan tot het voorzien van kwalitatieve groene open ruimtes in het stedelijke gebied en geven een inkijk in de mogelijkheden. In eigen beheer werden ondertussen een aantal pleinen en groenzones omgevormd (bv. plein Arendswijk/Verenigde Natiënlaan, Broekplein, Vissers barriere). Ook op andere plaatsen in het stedelijk gebied en op kleinere schaal kan 'ontpitting' de belevingswaarde en de leefkwaliteit in dat gebied verhogen.

In het Groenplan Harelbeke wordt een actie voorzien onder de noemer 'Groene Pixels'. Daaronder worden projecten voorzien die de belevingswaarde, de (klimaatbestendige) leefkwaliteit en de biodiversiteit in de stad ten goede komen. Dit kunnen zowel projecten op perceelsniveau als op pleinniveau zijn.

7.1.5.2 Geïntegreerde gebiedsgerichte visie Kanaalpark Bossuit-Kortrijk (2010-2011)

In het Provinciaal Structuurplan West-Vlaanderen werd het Kanaal Bossuit-Kortrijk geselecteerd als 'natte ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang' en 'toeristisch-recreatief lijnelement'. In het kader daarvan gaf de Deputatie een opdracht aan Leiedal voor het uitwerken van een geïntegreerde gebiedsvisie. De visie werd opgebouwd rond drie hoofdthema's - verbinden, verzamelen en vertoeven - en streeft naar een maximale integratie van functies op en naast het water zoals economie, recreatie, natuurontwikkeling, landschap, ecologie en waterwinning. De eindbundel presenteert een ontwikkelingsstrategie voor de realisatie van een zogenaamd 'kanaalpark'. Deze visie werd door de bestendige deputatie goedgekeurd. Het schepencollege van Harelbeke nam op 31 mei 2011 kennis van deze goedgekeurde visie.

Aan deze visievorming was ook een actieprogramma gekoppeld. Een aantal acties zijn ondertussen achterhaald, andere kunnen ook binnen het Groenplan een interessante insteek vormen (bv. locatie van een rustpunt in het Kanaalbos). Op grondgebied Harelbeke (Stasegem) vormt de noordelijke kanaaloever de grens van het buitengebied, de zuidelijke oever ligt in het regionaal stedelijk gebied. Dit typeert de dynamiek die het kanaal in het landschap heeft en de specifieke open ruimtelfunctie die op het kanaal kan worden geënt.

De 'inrichting van het Eco-agrarische kanaallandschap' onder Bouwsteen 3 (p. 134 en p.142) is voor dit Groenplan Harelbeke het meest cruciale deel. Zo is voorzien dat er een landschapsplan wordt uitgewerkt voor de zone Gavers tot kanaal, in te richten met bomendreven en houtkanten (verdichten van het landschap). In het plan wordt de ontwikkeling van een 'coulissenlandschap' tussen Gavers en kanaal uitgewerkt. Het gebied wordt in 2 deelgebieden opgesplitst (kanaal-E17 en E17-Gavers).

Dit omvat het gebied 'Esser' dat ook in het Provinciaal RUP Openruimte kamers en Esser is opgenomen en maakt deel uit van de open ruimte corridor Kanaal-Gavers-Leie. De stad heeft in dit gebied al initiatieven genomen zoals de ondersteuning van Landschapsbedrijfsplannen bij alle in het gebied aanwezige landbouwbedrijven en het aanplanten van een dreefstructuur in de lepersestraat.

In het actieplan van deze geïntegreerde visie wordt het volgende voorzien:

Eco-agrarische landschappen					
Inrichting gedifferentieerd kanaallandschap					
35	In samenwerking met de betrokken eigenaars de landschapsecologische infrastructuur uitbouwen in de gebieden: <ul style="list-style-type: none"> • Esser • omgeving Mortagnebos - Orveytbos 	opmaak van een uitvoeringsplan voor Esser waarbij de gebiedsspecifieke kenmerken van de kanaallandschappen worden ingezet en de natuurverbindende functies wordt versterkt	<ul style="list-style-type: none"> • opmaak van plan 	Provincie W-Vlaanderen gemeente Zwevegem stad Harelbeke Vlaams Gewest Landbouwsector Natuurpunt	KT
		stimulansen voor natuur en landschapsopbouw op particuliere gronden (niet-landbouw)	<ul style="list-style-type: none"> • subsidies • inrichtingsplannen particulieren 	Provincie W-Vlaanderen VLM particuliere eigenaars	KT MT-LT
		aanleg en onderhoud van KLE's binnen actief gebruikte landbouwareaal in samenwerking met de betrokken landbouwers, via beheersovereenkomsten en landschapsplannen	<ul style="list-style-type: none"> • landschapsbedrijfsplannen • beheersovereenkomsten 	Provincie W-Vlaanderen betrokken landbouwers	KT MT-LT
36	Optimalisatie van de natuurverbinding van het kanaal	aanleg van een gevarieerde bosstrook (uitbreiding Kanaalbos) op de restruimte tussen N391 en kanaal t.h.v. Esser	<ul style="list-style-type: none"> • opmaak plan • uitvoering • beheer 	stad Harelbeke AWV W&Z	
		inrichting smalspoorbrug en nieuwe bruggen t.h.v. oude sluis Zwevegem (verbinding kanaal-Gavers) en Trimarsate (Scheldemeersen) als ecobruggen, gecombineerd met oversteek recreanten	<ul style="list-style-type: none"> • smalspoorbrug: afsluiting voor gemotoriseerd verkeer (onder voorbehoud van duurzame oplossing voor de mobiliteit) • inrichting ecobruggen 	Provincie W-Vl gemeente Zwevegem stad Harelbeke W&Z	MT

De realisatie en kwalitatieve invulling van deze corridor wordt in een afzonderlijke actie in het actieplan van dit Groenplan Harelbeke vervat.

7.1.5.3 Ruimtelijke visie voor regio van Leie en Schelde (maart 2018)

Parallel met het proces 'Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen' heeft Leiedal in een samenwerking met de aangesloten gemeenten een eigen project onder de noemer 'Ruimtelijke visie voor regio van Leie en Schelde' ontwikkeld. In dit project wordt op zoek gegaan naar de potentiële integratie en het duurzame karakter van de ruimtelijke transformaties op korte en langere termijn. Het is gericht op kwaliteit en continuïteit in plaats van louter op kwantiteit. Het moet worden gelezen als een beleidsnota voor een nieuw toekomstbeeld voor de regio. In dit toekomstbeeld worden antwoorden geschetst op nieuwe de uitdagingen van de toekomst: hoe ontwikkelen we de regio duurzaam, hoe beantwoorden we nieuwe maatschappelijke trends, hoe positioneren we ons ten opzichte van de regiogrenzen, wat zijn onze antwoorden op de klimaatuitdagingen, op de mobiliteitsvraagstukken? Hoe zien we de toekomst van onze woon- en werkomgevingen, hoe zijn we een attractieve regio zonder bijkomende inname van open ruimte?

Het is een aanvulling op eerdere thematische onderzoeken op streekniveau. De synthese gebeurt echter via een ruimtelijke geïntegreerde en strategische benadering en niet van uit een sectorale aanpak. Er wordt een portret van de regio geschetst, de algemene ambities worden geformuleerd, er worden ruimtelijke krachtlijnen bepaald en ten slotte worden de krachtlijnen transversaal bekeken met klimaat als nieuwe motor voor ontwikkeling. Ten slotte wordt een actieplan opgemaakt.

In deze regiovisie worden een aantal voor dit Groenplan belangrijke uitgangspunten, stellingen en actiepunten voorzien. Zonder afbreuk te willen doen van de integrale waarde van de regiovisie nemen we in de [bijlage 3](#) de voor dit Groenplan relevante bepalingen op.

Dit Groenplan wil maximaal concrete lokale initiatieven formuleren die binnen dit regionaal actieprogramma passen formuleren en in dit actieprogramma inschrijven.

7.2 De maatschappelijke waarde van groene ruimte

De voorbije jaren werd uitgebreid onderzoek gedaan naar de maatschappelijke waarde van groene ruimte. Open ruimte, natuur en groen is in dichtbebouwde regio als Vlaanderen en bij uitbreiding in Harelbeke een schaars en bijgevolg kostbaar goed. Er blijkt een niet te stuiten vraag naar méér beleefbaar én openbaar groen. De maatschappelijke waarde is op verschillende vlakken te vinden:

7.2.1 Economische waarde

In een groene, natuurlijke en beleefbare ruimte blijken vastgoedprijzen hoger te zijn. Dit blijkt onder meer uit onderzoek 'Hedonische prijsanalyse van het effect van open groene ruimte op de marktprijzen voor wonen in Vlaanderen' van Roel Helgers & Frank Vastmans (2016). In deze studie wordt het volgende gesteld:

“Daar de regressieresultaten voor de verschillende woning- en omgevingskarakteristieken in lijn der verwachtingen lagen, zijn we in sectie 7.2 gestart met het toevoegen van groenvariabelen aan het regressiemodel. In een eerste stap namen we de aandelen groene ruimte (de optelsom van openbaar groen en privébossen) en landbouwruimte enkel lineair mee op. We zagen dat een toename van het aandeel groene ruimte met 10% binnen een straal van 400 meter leidt tot een toename van de woningprijs met ongeveer 0,8%. Een toename van de groene ruimte met 10 hectare binnen een straal van 400 meter impliceert volgens deze berekening een stijging van de woningprijs met 1,6% (ofwel 3629 euro bij een gemiddelde woningprijs van 230.000 euro). Eenzelfde berekening werd uitgevoerd voor landbouwruimte, waar we vonden dat een toename van het aandeel landbouwruimte met 10% leidt tot een gemiddelde prijsstijging van 0,55%, ofwel 1270 euro bij een gemiddelde woningprijs van 230.000. Een andere belangrijke bevinding was dat een toename van het aanwezige straatgroen een sterk effect uitoefent op de woningprijs. Zo zagen we dat het prijsverschil tussen woningen in straten zonder enige vorm van groen en zeer groene straten kan oplopen tot maar liefst 9%.

Meer specifiek zagen we dat de meerwaarde van het aanleggen van additionele groene ruimte groter is in omgevingen met weinig groen en lager wordt naarmate er steeds meer groene ruimte voorradig is. Wanneer we bijvoorbeeld het procentuele aandeel groene ruimte voor de gemiddelde verkochte woning, namelijk 6,5%, als uitgangspunt nemen, vinden we dat dit een meerwaarde vertegenwoordigt van ongeveer 1,6%, ofwel 3.250 euro, voor de gemiddelde woning in onze sample. Wanneer we het aandeel groene ruimte echter verhogen van 6,5% naar 26,5% leidt dit “slechts” tot een prijstoename van ongeveer 4.531 euro. Waar de eerste 6,5% groene ruimte dus een waarde vertegenwoordigen van 3.250 euro, vertegenwoordigen de additionele 20 procentpunt “slechts” een waarde van 4.531 euro. Hoewel de waarde van groene ruimte dus vooral hoog is wanneer er relatief weinig groene ruimte voorradig is, tonen deze analyses aan dat het prijsverschil kan oplopen tot ongeveer 7.780 euro tussen woningen met relatief veel groene ruimte (26,5%) en woningen zonder enige groene ruimte. Net als in de vorige analyses keken we ook naar de prijseffecten van landbouwruimte. Hier zagen we dat woningen met een aandeel landbouwruimte beneden het gemiddelde een lichte minderwaarde ervaren (maximaal 1% bij een aandeel van 0,183%), terwijl woningen in zeer landelijke gebieden weer meer waard werden (+6% bij een aandeel van 80%). Tot slot zagen we dat straatgroen, nog meer dan voorheen, een duidelijke meerwaarde bood (+8% bij een aandeel van 100%).” (https://natuurwaardeverkenner.be/download/VastmansHelgers_08042016_finaal.pdf)

7.2.2 Ecosysteemdiensten

In dit kader dient ook het begrip **ecosysteemdienst** te worden geïnterpreteerd. Alhoewel op het eerste gezicht investeren in groene open ruimte weinig lijkt op te brengen worden er toch grote meerwaarden gerealiseerd die via het begrip ecosysteemdiensten ook economisch worden gevaloriseerd.

Ecosysteemdiensten worden gedefinieerd als “al de goederen en diensten die ecosystemen aan de maatschappij leveren” (Millennium Ecosystem Assessment Framework, 2005). Het departement Omgeving definieert Ecosysteemdiensten als volgt: “Ecosysteemdiensten (ESD) omvatten ‘al de goederen en diensten die ecosystemen aan de samenleving leveren’ zoals natuurlijke bescherming tegen overstroming, bestuiving door wilde insecten, natuurlijke waterzuivering, klimaatregulering, natuurgebonden recreatie, enz.”

Er worden meestal vier verschillende soorten diensten onderscheiden:

- Producterende ecosysteemdiensten: de producten die verkregen worden van de ecosystemen zoals voedsel, voeder, vezels, hout, brandstof, water, genetisch materiaal, medicijnen, etc.
- Ondersteunende ecosysteemdiensten: processen die het functioneren van ecosystemen onderhouden zoals primaire productie, nutriëntencyclus, zuurstofproductie, bodemvorming, voorzien van leefgebieden, waterbergend vermogen, voedsel- en waterkringloop, etc.
- Regulerende ecosysteemdiensten: voordelen die we verkrijgen uit de regulatie van ecosysteemprocessen zoals klimaatregulatie, waterzuivering, controle van erosie, natuurlijke plaagbestrijding in de landbouw, verspreiding van zaden, bestuiving, etc.
- Culturele ecosysteemdiensten: niet-materiële voordelen die mensen ontvangen van ecosystemen zoals esthetische en spirituele waarden, recreatie, onderwijs, etc.

De studie van de impact van ecosysteemdiensten die door groene ruimtes en natuur op het niveau van een stad in een economische waarde worden uitgedrukt is in het laatste decennium in een stroomversnelling geraakt. De economische waarde met betrekking tot voedselproductie, houtproductie, watervoorziening, bestuiving, waterinfiltratie, waterretentie, koolstofopslag, nutriëntenopslag, stikstofverwijdering, vermeden erosie, luchtkwaliteit, geluidsreductie, toegevoegde woningwaarde (zie hiervoor), stedelijk klimaat, beleving van recreanten enz. blijkt zeer aanzienlijk.

De Universiteit van Antwerpen ontwikkelde een ECOPLAN-geoloket waarin de toepasbaarheid en impact van ecosysteemdiensten werd gekoppeld aan effectieve ruimtelijke functies: <https://www.uantwerpen.be/nl/onderzoeksgroep/ecoplan/ecoplan-tools/ecoplan-geoloket/>

Acties die in het kader van dit Groenplan worden gerealiseerd verhogen op die wijze ook de economische waarde van de ruimte. Door acties in het kader van dit Groenplan te realiseren creëren we minstens een meerwaarde in (niet limitatief) de volgende ecosysteemdiensten: biodiversiteit, klimaatbeheersing, klimaatbeheersing via koolstofopslag, verbeteren waterhuishouding, lokale klimaatregulatie (adaptatie), natuurlijke luchtzuivering, gezondheid, verbeteren bewegings- en ontspanningsmogelijkheden, stimuleren van educatie, kwaliteit van landschap en structuur, rustbeleving, bestuiving, natuurbeleving en ontmoetingsmogelijkheden.

7.2.3 Emotionele waarde

Groen, natuurlijke en open ruimte heeft een rustgevend en mentaal herstellend vermogen voor alle leeftijdsgroepen van een bevolking.

Een greep uit Nederlands onderzoek over de invloed van groen op gezondheid: de Vries et al. (2003) concludeerden dat meer groen in een straal van 3 km gepaard ging met minder mensen die hun eigen gezondheid als minder dan goed omschreven. Maas et al. (2009) vonden een lagere prevalentie van 15 van 24 clusters van aandoeningen op basis van huisartsbezoeken. Vooral voor angststoornissen en depressie bleek de relatie sterk. Jonker et al. (2014) onderzochten de relatie tussen levensverwachting en het percentage groen in de buurt en vonden een positieve associatie; 11.5% - punt meer groen ging gepaard met 0.1 jaar hogere levensverwachting. Bij de positieve relatie tussen groen en gezondheid lijken luchtkwaliteit, fysieke activiteit, sociale cohesie en stress een rol te spelen. Op basis van meerdere studies lijken van deze mechanismen de laatste twee nadrukkelijker bij te dragen aan die relatie dan luchtkwaliteit en fysieke activiteit.

Van Dillen et al. (2012) en de Vries et al. (2013) onderzochten het belang van het minder expliciete straatgroen dan dat van bijvoorbeeld parken. Dit deden zij in 4 steden in Nederland, waarbij 10 groenarme met 10 groenrijke buurten werden vergeleken. Algehele en mentale gezondheid, alsook het aantal specifieke gezondheid gerelateerde klachten, bleken gerelateerd aan de kwaliteit van het straatgroen. Het toevoegen van kwaliteit naast kwantiteit bleek statistisch meerwaarde te hebben in de modellen. Ook in een studie van Pope et al. (2015) bleek een hogere score voor de kwaliteit van groengebieden gepaard te gaan met een lagere kans op een slechte mentale gezondheid. Ten slotte blijkt ook dat sociaaleconomische ongelijkheid in gezondheid groter is in de categorie van minder groene wijken, zo blijkt uit een studie van Mitchell et al. (2015).

7.3 De ecologische context van groene ruimte

Groene ruimte (te lezen als groen, open ruimte, natuur) levert een belangrijke bijdrage in het leefbaar houden en maken van onze leefomgeving. Groen heeft een belangrijke esthetische en ecologische functie. Groene ruimte, groenblauwe netwerken, corridors doorheen de open ruimte, ... het zijn allemaal dragers van biodiversiteit. Daarnaast is deze ruimte ook van belang voor waterberging, luchtzuivering (voorkomen van smog, luchtvervuiling, stofverspreiding, ...). Ten gevolge van de klimaatwijziging zal het ecologisch belang van groen en open ruimte verder toenemen (adaptatie, meer ruimte voor waterberging, afkoeling binnen stedelijke hitte-eilandeffecten, ...). De ecologische context van groene ruimte kan op meerdere manieren worden onderzocht.

7.3.1 Biologische waarderingskaart

De Biologische Waarderingskaart (BWK) is een inventarisatie van het biologische milieu en de bodembedekking van Vlaanderen op basis van terrein-inventarisaties. Een inkleuring in groentinten duidt de biologische waarde van het milieu op een overzichtelijke wijze. Men kan via de kaart het landschap lezen en 'natuurlijke' karakter van een bepaald gebied afleiden.

Er zijn twee versies van de Biologische Waarderingskaart:

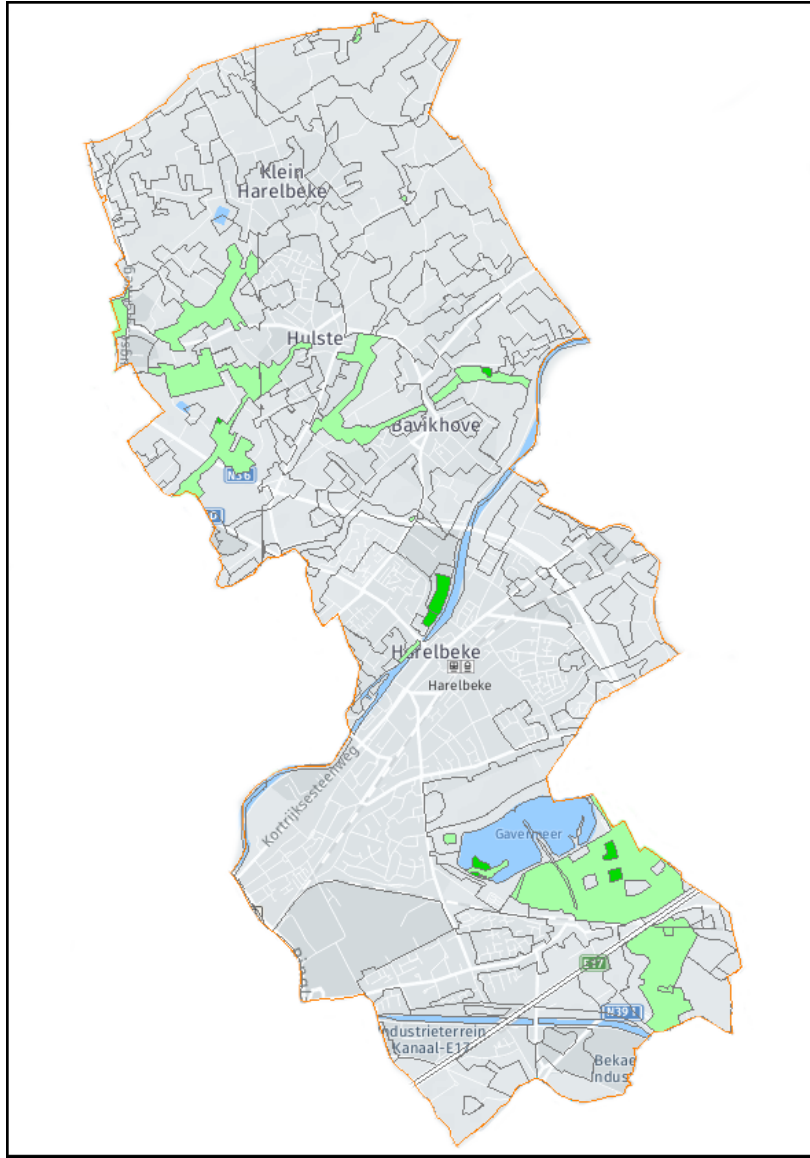
7.3.1.1 BWK versie 1

In 1979 werd een eerste voorlopige lijst van eenvormige landschapskarteringseenheden voorgesteld. Er werd toen gekozen voor een kartering op vegetatiekundige basis. De vegetatie werd, aan de hand van een uniforme lijst van karteringseenheden, geïnventariseerd en in kaart gebracht. Nadien werd aan ieder kaartvlak een biologische waarde toegekend. Het project evolueerde tot een grondige kartering van het gehele Belgische grondgebied.

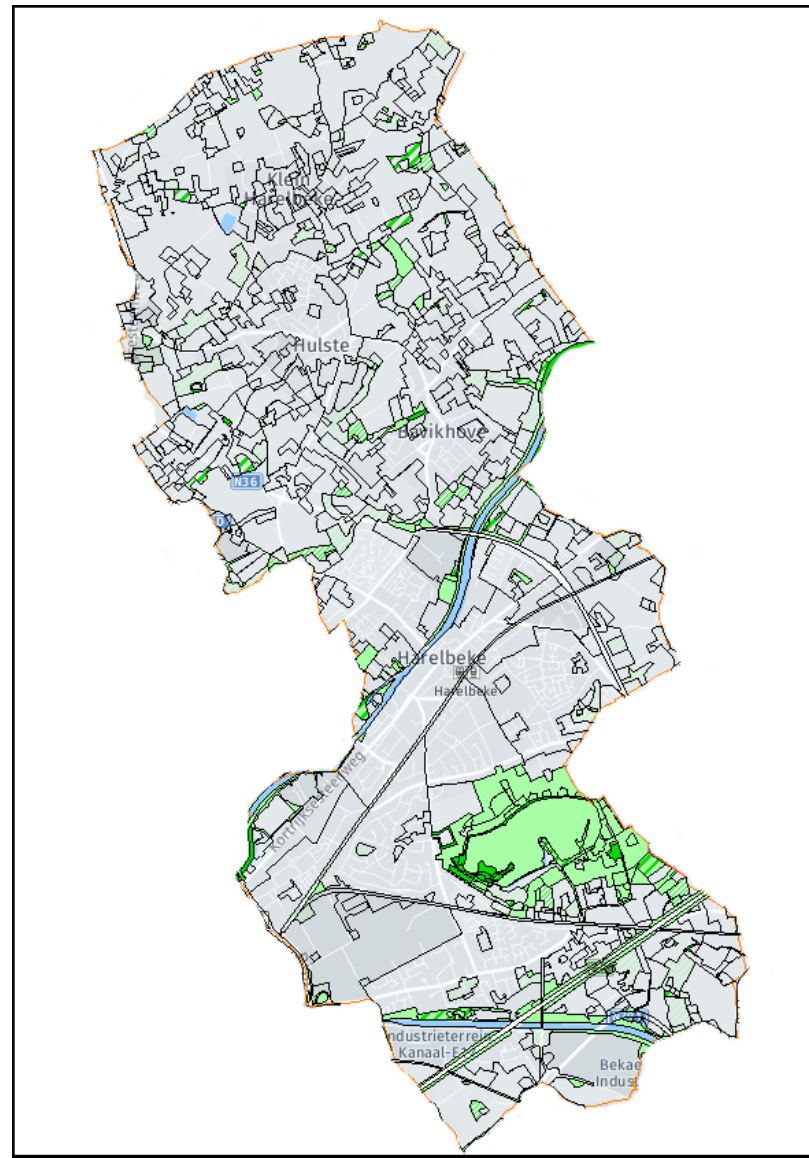
7.3.1.2 BWK versie 2

Sinds 1997 werd gestart met een actualisatie van de kaarten op basis van nieuwe inventarisaties. Tussen 1997 en 2010 werd de BWK voor heel Vlaanderen geactualiseerd. In de karteringseenheden worden bodembedekking (bos, akker, grasland, bebouwing,...), vegetatie (zuur eikenbos, natte heide, dotterbloemgrasland,...) en kleine landschapselementen (bomenrij, poel, holle weg,...) geïnventariseerd.

Het is waardevol om de beide waarderingskaarten naast elkaar te bekijken. Op die manier wordt de evolutie van biologisch kwalitatieve locaties duidelijk. Belangrijke en waardevolle gebieden verdwenen of evolueerden, of er ontwikkelden zich in deze periode een aantal nieuwe gebieden met ecologische potenties. Echter, ook een aantal nieuwe gebieden werden ondertussen terug omgezet in harde bestemmingen en verloren hun waarde voor fauna en flora.

Biologische Waarderingskaart 1

Biologische Waarderingskaart 2

Illustratie evolutie biologische waardering tussen BWK1 en BWK2: Bistierland.

De zone werd oorspronkelijk gekarteerd als biologisch minder waardevol – maar kreeg dus nog steeds een karteringsbeschrijving mee. In de tweede editie werd een meer biologisch waardevol deel aangeduid. Dit strookt ook met eigen vaststellingen: in deze zone waren nog een aantal op niveau van Harelbeke waardevolle groenobjecten te vinden. Deze zone is nu echter volledig omgevormd naar woongebied.

Zone 1: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: akker op zandige bodem, karteringseenheid 2: /, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 189.840 m²

Zone 2: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: soortenarm permanent cultuurgrasland, karteringseenheid 2: bebouwing in agrarisch gebied, losstaande hoeve, karteringseenheid 3: bomenrij met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg, oppervlakte: 121.963 m²

Zone 1: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: akker op zandige bodem, karteringseenheid 2: akker op lemige bodem, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 108.363 m²

Zone 2: complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen, karteringseenheid 1: soortenarm permanent cultuurgrasland, karteringseenheid 2: bomenrij met dominantie van (al dan niet geknotte) wilg (*Salix* sp.), karteringseenheid 3: bomenrij met dominantie van populier (*Populus* sp.), oppervlakte: 42.522 m², terreinbezoek karteerder juli 1999

Zone 3: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: bebouwing in agrarisch gebied, karteringseenheid 2: /, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 2.286 m², op basis van interpretatie van orthofoto's.

Zone 4: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: zeer soortenarm, vaak tijdelijk grasland, karteringseenheid 2: /, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 2.640 m², terreinbezoek karteerder juli 1999

Zone 5: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: akker op lemige bodem, karteringseenheid 2: /, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 9.553 m², terreinbezoek karteerder juli 1999

Zone 6: biologisch minder waardevol, karteringseenheid 1: bebouwing in agrarisch gebied, karteringseenheid 2: /, karteringseenheid 3: /, oppervlakte: 2.391 m², op basis van interpretatie van orthofoto's.

Er zijn meerdere zones die ondertussen hun waarde inzake biodiversiteit grotendeels zijn kwijt gespeeld (industrieterrein Geldof, uitbreiding Ter Perre, ...). Een evaluatie van BWK2 – wat is er nog, wat is ondertussen waardevol, wat is verdwenen – dringt zich op.

Voor de realisatie van verschillende acties uit dit Groenplan Harelbeke is de ecologische waardering een belangrijk uitgangspunt.

7.3.2. Gemeentelijke reservaten

Op het grondgebied van Harelbeke bevinden zich geen erkende natuurreservaten.

Op het provinciaal domein de Gavers wordt een deel wel door Natuurpunt Gaverstreke als ontoegankelijk natuurreservaat beheerd. Ook het gemeentelijk natuurgebied aan de monding van de Plaatsebeek is een ontoegankelijk moerasgebied in eigen beheer van de stad. Het Kanaalbos en een deel van de beekvallei van de Plaatsebeek ter hoogte van Koeksken werd in een beheersovereenkomst aan Natuurpunt Gaverstreke overgedragen. Het Kanaalbos is deels toegankelijk en deels niet toegankelijk, het natuurgebied aan Koeksken in Bavikhove is omwille van de morfologie van het terrein eveneens niet toegankelijk.

7.3.3 Het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP) (GR. 16 december 1996)

Het opmaken van een GNOP was één van de taken die aan de gemeenten werd opgelegd door de ondertekening van het Milieuconvenant in 1991. In het plan wordt onderzocht hoe de natuurwaarden op lokaal niveau konden worden beschermd en ontwikkeld. In het plan werd gesteld dat er voldoende ruimte diende te worden geschapen voor de natuur: zowel fysieke ruimte (oppervlakte), milieu-ruimte (= er worden bepaalde milieukwaliteitseisen gesteld) als mentale ruimte (= o.a. natuur als beleidstaak).

Het GNOP, alhoewel reeds meer dan 20 jaar geleden opgemaakt, omvat voor dit Groenplan Harelbeke essentiële onderdelen. In het kader van dit Groenplan wordt het GNOP geëvalueerd. De evaluatie wordt gevoegd in [bijlage 4](#) bij dit Groenplan. In deze bijlage worden ook een aantal acties geïdentificeerd die aan dit Groenplan worden toegevoegd en voortvloeien uit de evaluatie en actualisatie van het GNOP.

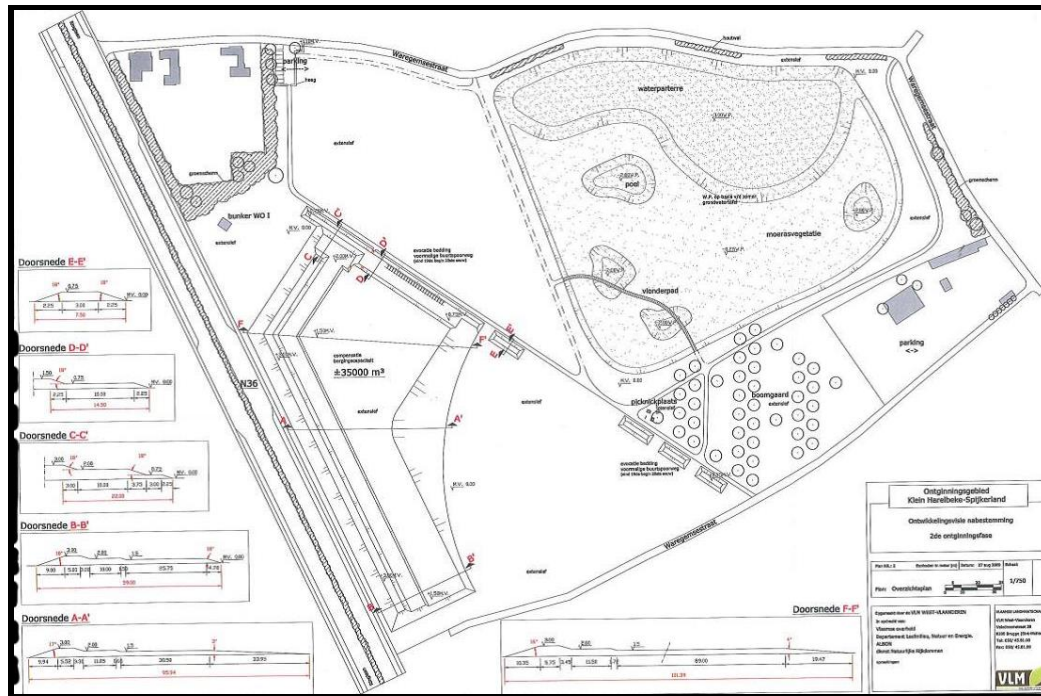
7.3.4 Ruimtelijke ontwikkelingsvisie Spijkerland (2009)

Aan de oostgrens van onze stad dringt de open ruimte nog in het aaneengesloten stedelijk gebied vanaf de Franse grens en de stad Waregem. Deze open-ruimte-wig is ook in het provinciaal structuurplan aangeduid en vormt een waardevolle natuurlijke corridor tussen de Leie, de Gavers en het kanaal Bossuit-Kortrijk. Deze corridor, met een daarop aansluitend agrarisch gebied dat eigendom is van het OCMW van Harelbeke, is van cruciaal belang in het Groenplan Harelbeke omwille van de verbindende functie tussen groenstructuren die ook op regionaal niveau van belang zijn. In het actieplan worden afzonderlijke acties voor de verdere aankoop en ontwikkeling van het natuurgebied voorzien.

Het ontginningsgebied Spijkerland (14 hectare), gelegen op de gemeentegrens met Waregem en Deerlijk, is een belangrijke schakel in dit verhaal. De zandontginning is nog in exploitatie maar in het kader van een vergunningsaanvraag verzocht de vergunningverlenende overheid om concreet na te denken over de nabestemming. Zo werd in opdracht van het toenmalige Bestuur Natuurlijke Rijksdommen door de Vlaamse Landmaatschappij in samenwerking met de stad en de eigenaar en gebruiker van het terrein een ruimtelijke ontwikkelingsvisie opgemaakt.

De nabestemming wordt vastgelegd in de ontwikkeling van een laag recreatief natuurgebied. In 2019 kon de stad de eerste 3 hectare reeds ontgonnen en terug aangevuld gebied verwerven, met steun van het Interreg project Valys, de provincie West-Vlaanderen en de intercommunale Leiedal. De verwerving van de resterende gronden voor de realisatie van dit project is een belangrijk onderdeel van het actieplan bij dit Groenplan.

Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie Spijkerland

7.3.5 Verkennende ecologische gebiedsvisie voor de vallei van de gouden Leie (2008)

In 2008 publiceerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een ‘Verkennde ecologische gebiedsvisie voor de vallei van de Gouden Leie (Wervik-Deinze)’ (auteurs Verboven A., Raman, M. & K. Decler - rapportnr. 20). Er zijn drie deelfiches waarin natuurgebieden die deels op Harelbeeks grondgebied zijn gelegen worden beschreven. De verbindende structuren en de ecologische waarden die in deze gebiedsvisie zijn opgenomen zijn relevant voor de groenstructuur die in een digitaal GIS-loket zal worden opgenomen en die deel uitmaakt van dit Groenplan. Ze worden in [bijlage 5](#) opgenomen.

Een aantal opties uit de visie van 2009 zijn verder onderzocht in het Natuurinrichtingsproject Oude Leie – zie hierna.

7.3.6 Natuurinrichtingsproject Oude Leie – Rivierherstel

Op Europees niveau maakt de Leie deel uit van het Trans Europees Netwerk (TEN) (Europees Parlement en Raad van de Europese Unie van 23 juli 1996 – 93/630/CEE) en is zo een belangrijke schakel in de optimalisatie van de verbinding tussen de Seine en de Schelde. Er werd in 1999 door studie bureau Technum een economische studie verbinding Seine-Schelde uitgewerkt en daaruit bleek dat de aanpassing van de Leie voor de doorgang van klasse Vb schepen een economisch waardevolle investering was. Een consortium van studie bureaus kreeg van de toenmalige Afdeling Waterwegen en Zeewezen (voorgang van W&Z en nu De Vlaamse Waterweg) de opdracht op een gebiedsgericht geïntegreerd project te begeleiden.

In 2003 werd aansluitend op het economische project een ‘Vervolgstudie Seine-Schelde: Rivierherstel Leie’ uitgewerkt. In deze studie werden aspecten inzake waterbeheersing, landschap, milieu, recreatie en economische ontwikkeling onderzocht.

De verschillende studies en onderzoeken leidden tot een aantal beslissingen van de Vlaamse Regering tussen 2006 en 2012. Het luik ‘Rivierherstel’ was ook integraal meegenomen in de Milieu Effecten Rapporten die werden opgemaakt.

Een onderdeel van het project ‘Rivierherstel’, vastgelegd in Besluiten van de Vlaamse Regering dd. 16 juni 2006 en 17 december 2010, is de realisatie van 500 hectare natte terrestrische natuur in 10 gebieden tussen Wervik en Deinze. Ook het terug aankoppelen van afgesloten meanders maakt deel uit van het project Rivierherstel. Er werd een indicatieve tijdstabel opgemaakt voor de realisatie van deze 500 hectare.

naam	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Laag Vlaanderen	Orange	Orange			Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green							
Posthoornhoek	Orange	Orange	Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green									
Paters Mote	Orange	Orange	Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green									
Bavikhove-Ooigembos	Orange	Orange			Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green							
Sint-Baafs-Vijve	Orange	Orange		Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green								
Oeselgem-Mandelmonding		Yellow	Yellow	Yellow				Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green	Green			
Neerhoek - Ponthoek		Yellow	Yellow	Yellow					Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green	Green		
Heuvelhoek									Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green	Green		
Gottem Pereboom		Yellow	Yellow	Yellow						Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green	Green	
Grammene		Yellow	Yellow	Yellow						Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Green	Green	
	Orange	opmaak LER en start verwerkingen															
	Yellow	opmaak LER+GRUP en start verwerkingen															
	Blue	opmaak bestek en aanbesteding studieopdracht inrichtingsplan															
	Blue	opmaak inrichtingsplan															
	Green	onteigening en procedures vergunningen															
	Green	uitvoering op terrein															

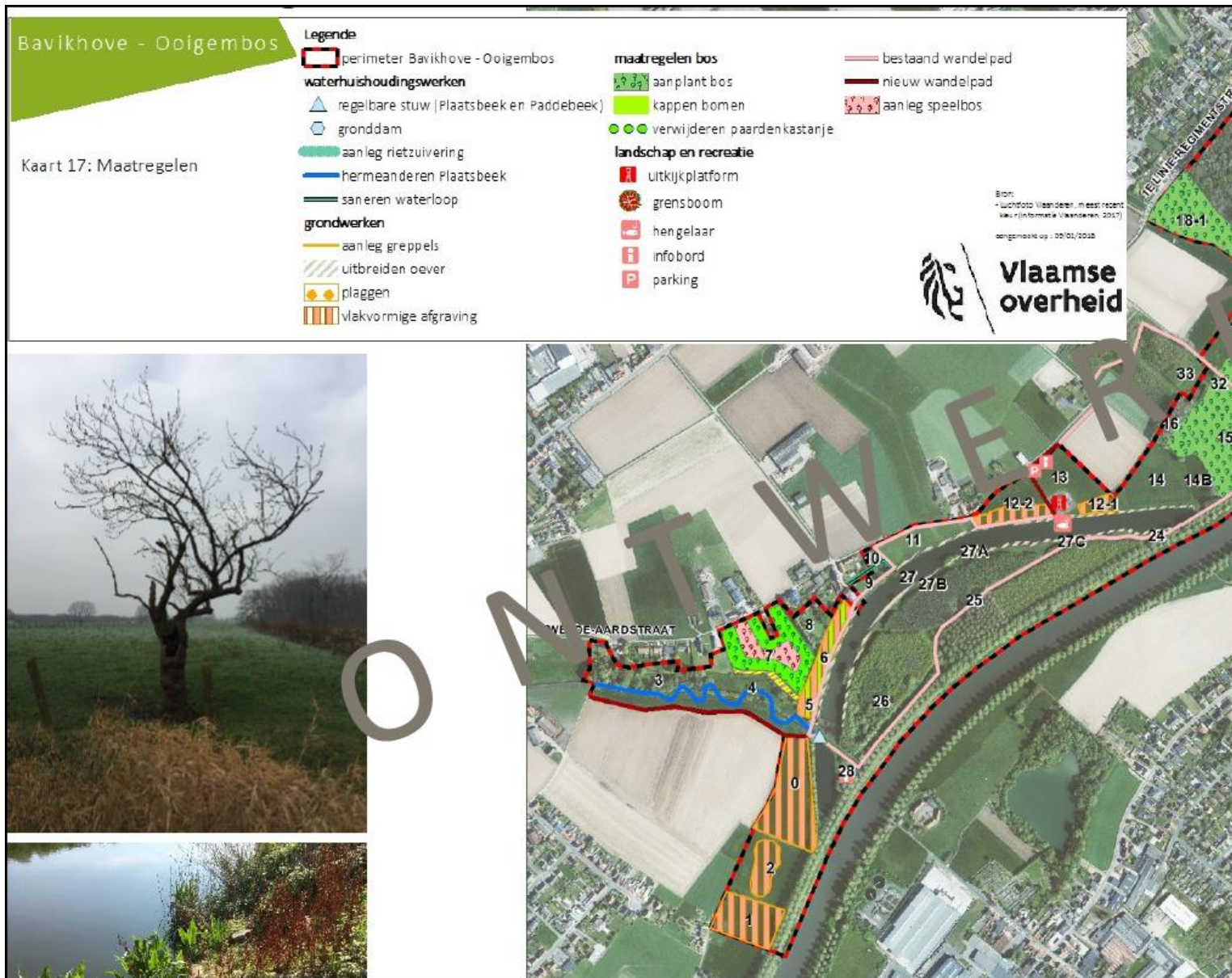
Reeds van bij de aanvang was er hevig protest van de landbouwsector tegen dit natuurherstelproject. Na de opmaak van de Landbouw Effect Rapporten (LERs) overwoog de Vlaamse Regering de opdracht te reduceren tot 300 hectare, maar uiteindelijk, omwille van de procedurele verankering van het project in het ruimere Seine-Schelde project, werd de doelstelling van 500 hectare behouden.

De timing van het Rivierherstelproject leek al snel achterhaald:

naam	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Laag Vlaanderen	Orange	Orange	Blue	Blue			Green	Green	Green									
Posthoornhoek	Orange	Orange							Blue	Blue	Green	Green	Green					
Paters Mote	Orange	Orange							Blue	Blue	Green	Green	Green					
Bavikhove-Ooigembos							Blue	Blue	Green	Green								
Sint-Baafs-Vijve	Orange	Orange				Blue	Blue	Green	Green									
Mandelmonding		Yellow	Yellow	Yellow						Blue	Blue	Green	Green	Green				
Neerhoek - Ponthoek		Yellow	Yellow	Yellow						Blue	Blue	Green	Green	Green				
Heuvelhoek		Yellow	Yellow	Yellow						Blue	Blue	Green	Green	Green				
Gottem Pereboom		Yellow	Yellow	Yellow							Blue	Blue	Green	Green	Green			
Grammene		Yellow	Yellow	Yellow								Blue	Blue	Green	Green	Green		
	Orange	opmaak LER en start verwervingen																
	Yellow	opmaak LER+GRUP en start verwervingen																
	Blue	opmaak bestek en aanbesteding studieopdracht inrichtingsplan																
	Blue	opmaak inrichtingsplan																
	Green	onteigening en procedures vergunningen																
	Green	uitvoering op terrein																

Daar waar er oorspronkelijk ook nog sprake was van onteigening werd uiteindelijk gestart met een afgezwakte versie van het project. Een eerste inrichtingsplan voor Laag-Vlaanderen werd in maart 2013 opgemaakt.

In 2018 werd na enig overleg met de stad een inrichtingsplan voor het gebied Bavikhove-Ooigem opgemaakt. Dit inrichtingsplan was het resultaat van heel wat onderzoeken naar de ecologische potenties van het gebied:

Voor het grondgebied van Harelbeke zijn dus van belang:

- Rooien van het Boekenbos – dit zou in het winterseizoen 2019-2020 worden uitgevoerd maar werd door het ANB on hold gezet.
- Afgraven van de kunstmatig aangelegd talud waarop het Boekenbos werd aangeplant – idem, on hold gezet.
- Eventuele sanering van de grond. De locatie werd indertijd gebruikt als (bagger-)stortplaats.
- De verwerving van het resterende perceel tussen de Tweede Aardstraat, de Plaatsebeekvallei en de Oude Leie.
- De inrichting van een speelbos op dat perceel.
- De aanplant van een bos op de randen van dat perceel.
- Het hermeanderen van de Plaatsebeek (dit zou een ingreep in het gemeentelijk natuurgebied met zich meebrengen).
- Het verwerven en afplaggen van Leiemeersrestanten.

Het on hold zetten van de eerst voorziene projecten doen het ergste vrezen voor de verdere realisatie van dit natuurherstelproject. Nochtans is de realisatie van dit natuurinrichtingsproject door Agentschap Natuur en Bos te aanzien als een belangrijke verwezenlijking in een kerngebied van dit Groenplan. De stad zal dit verder van nabij opvolgen en streeft naar de realisatie van dit herstelplan.

7.3.7 Andere relevante plannen.

7.3.7.1 Wegbermbeheerplan (2004)

In het Wegbermbeheerplan, opdracht van 1999 en gerealiseerd door Leiedal in 2004, worden de wegbermen van onze stad geïnventariseerd vanuit botanisch oogpunt en wordt een aangepast beheer van de wegbermen vastgelegd. Ondertussen wordt van alle bermen na het maaien het maaisel verwijderd. Een aantal bermen – Beneluxlaan, Vlaanderenlaan, Tweede Aardstraat, Brugsestraat, ... - hebben een belangrijke botanische waarde. Het maximale behoud van deze bermen is een voortdurend aandachtspunt.

7.3.7.2 Bomenbeleidsplan 2013-2033 (goedgekeurd door CBS in 2014)

Het schepencollege besliste op 21 december 2010 om in te stappen in het intergemeentelijke project van de intercommunale Leiedal houdende opmaak van een intergemeentelijk bomenbeleidsplan. De belangrijkste doelstelling van het plan was om op een doeltreffender en op termijn ook duurzamer en financieel verantwoorde manier om te gaan met stads- en straatbomen. In eerste instantie ligt de focus op bomen binnen het openbaar domein (straten, lanen, parken en plantsoenen, pleinen, ...). Het bomenbeleidsplan is één onderdeel uit een 'Bomenplan' dat bestaat uit een inventarisatie (die werd ondertussen volledig uitgevoerd), een bomenbeleidsplan [dat de koers uitzet voor een lange termijn (20 jaar), gebaseerd op actueel omgevingsbeleid en boomspecifieke beleidskeuzes (waar wil ik bomen, hoeveel bomen wil ik, welke bomen wil ik, wat wordt er verwacht binnen stadsplanningsprocessen, wegbeheer, milieubeheer, groen- en natuurbeheer, ...)] en een bomenbeheerplan (dat de vraag beantwoordt 'hoe' aan bomenbeheer wordt gedaan).

Met het bomenbeleidsplan heeft de stad:

- Haar (ruimtelijke) ambities met betrekking tot bomen vastgelegd;
- Ruimte gecreëerd voor bomen in straten en op pleinen;
- Regels en richtlijnen geformuleerd om het bestaande bomenbestand beter te beschermen;
- Omschreven hoe ze de kwaliteit van het bomenbestand op peil wil houden, wil verbeteren en uitbreiden;
- De bewoners maar ook ontwerpers, uitgelegd wat de stand ten aanzien van bomen wil bereiken.

In het actieplan zijn volgende acties opgenomen:

Communicatie en bekendmaking bomenbeleidsplan en kwaliteitshandboek bomen	+
Inventarisatie van het gemeentelijk bomenbestand naar aantal en kwaliteit	+
Inventaris en selectie van merkwaardige bomen op basis van vastgelegde criteria	+/-
Gebruik van bomenbalans als instrument om de evolutie in het gemeentelijk bomenbestand voor te stellen	-
Opmaak van een gemeentelijke bomenstructuur	+/-
Uitwerken van een indicatieve bomennorm voor nieuwe ontwikkelingen en renovaties of heraanleg	+/-
Richtlijnen voor ontwerpers van infrastructuur i.v.m. bomen op openbaar domein	+/-
Richtlijnen voor nutsmaatschappijen (onder meer i.v.m. aanleg ondergrondse leidingen)	+
Maatregelen om bomen te beschermen bij infrastructuur of bouwwerken die impact hebben op gemeentelijke en merkwaardige bomen	+
Opmaak van bomenbeheersplan voor een planmatig en gestructureerd beheer van het gemeentelijk bomenbestand	+
Programma voor het verduurzamen van niet aangepaste bomen of standplaatsen	+
Regelmatige controle van de gezondheidstoestand en risico's van de bomen in beheer van de stad	+
Programma voor infrastructuur- en renovatieprojecten in kader van (her) aanleg wegen en rioleringen, kernvernieuwing, vernieuwing van het openbaar domein	+/-
Opmaak van een gemeentelijke boomverordening van toepassing op (private en publieke) bomen	-
Stimuleren van bomen in het landschap en de open ruimte	+/-
Vijfjaarlijkse evaluatie en partiële actualisatie van het bomenplan	-
Interne organisatie en personeelsbehoefte voor de gemeentelijke dienst	+

Een aantal acties zijn ondertussen opgenomen in het Bomenbeheerplan (zie hierna) dat in 2019 werd opgemaakt.

Een evaluatie van het Bomenbeleidsplan wordt als actie in dit Groenplan opgenomen.

7.3.7.3 Bomenbeheerplan (2019-2024)

Het bomenbeheerplan werd opgemaakt door Yann Raes, deskundige groen bij het departement Facility en diensthoofd van de groendienst. Het bomenbeheerplan werkt verder op de bomeninventaris (de inventaris van bomen langs wegen en plein werd vervolledigd in de zomer van 2014, bosplantsoenen en begraafplaatsen werden geïnventariseerd in de zomer van 2016) en het hiervoor vermelde Bomenbeleidsplan.

7.3.7.3.1 Inventaris

In de inventaris wordt per boom een aantal gegevens bijgehouden:

Vaste gegevens:

Boomsoort = geslachtsnaam + soort + (cultuur)variëteit

Wijk

Straat

Jaar = jaar van aanplant

Eindbeeld = welke is de visuele doelstelling: vastgesteld eindbeeld: vorm, takvrije stamlengte, vrij uitgroeiende bomen, niet vrij uitgroeiende of specifieke snoeivorm

Toekomstboom = opdeling in ja (meer dan 20 jaar op deze plaats, onderhoudsintensief, groeiruimte, ...), nee of korte-omloop-boom (max. 20 jaar)

Boomspiegel = bedekking van de boomspiegel

Vroeger gekandelaberd = werd de boom in verleden gekandelaberd?

Opmerkingen = specifieke opmerkingen

Conflict met luchtleiding = is de kroon in conflict met luchtleidingen of is dit mogelijks het geval in de nabije toekomst

Te dicht bij perceelgrens = bevindt de boom zicht relatief dicht (op minder dan 2m) van een perceelgrens.

Variabele gegevens:

Conditie = bladbezetting, bladgroottes, scheutlengte en vertakkingspatroon

Beheerfase = beheertechnische levensfase

Onderhoudstoestand = snoeistoestand (op beeld, achterstallig, problematisch of verwaarloosd)

Volgende snoeibeurt = jaartal of seizoen wanneer volgende snoeibeurt plaatsvindt

Hoogte = totale boomhoogte in hoogteklassen per 3m

Opnemer = persoon die de boom heeft beoordeeld

Opname datum = moment waarop de boom werd beoordeeld

Wortelopdruk = is er wortelopdruk aanwezig rond de boom

Verdichting = is de boomspiegel op één of andere manier continu of tijdelijk verdicht (vb. verharding in wortelzone)

Kerstverlichting = aanwezigheid van kerstverlichting.

Gegevens met betrekking tot visuele boomveiligheidscontrole:

Plakoksel = Bij een plakoksel is er geen hechte vergroeiing tussen tak en stam of tussen twee toppen. Tussen beide is er ingegroeide bast aanwezig

Zwam = vruchtlichamen van houtrot veroorzakende schimmels aanwezig

Dood hout = hoeveelheid dood hout aanwezig met diameter van minimum 4cm

Ziekte = specifieke ziekteverschijnselen al dan niet met nodige opvolging

Bosmaaischade = (bos)maaischade aan de stamvoet

Faunaschade = vreet-, prik- of zuigschade door dieren

Stamvoetschade = schade aan de stamvoet in de buurt van het maaiveld

Stamschade onder = schade aan de eerste twee meter van de stam

Stamschade boven = stamschade boven twee meter

Kroonschade = schade aan gesteltakken

Wortelschade = schade aan het wortelgestel;

Grote snoeiwonden = snoeiwonden uit het verleden die niet overgroeid zijn met wondweefsel

Holtes/inrot = houtrot in stam, gesteltakken of wortels

Houtscheuren = scheur in bast en/of spinhout

7.3.7.3.2 Bomenbalans

Uit de inventaris wordt de **bomenbalans** afgeleid:

Totaal aantal bomen in Harelbeke

		Groei t.o.v. 2014	Groei t.o.v. 2016
2014	6057		
2016	6487	+ 7,1	
2018	6844	+13	+5,5

De stijging is te wijten aan de straat- en laanboomomvormingen.

Bomen in gemeentelijke bosgebieden maken geen deel uit van deze inventaris of van deze bomenbalans.

Opvallend, in Harelbeke staan het meest Esdoorns (1344, 19,64%), gevolgd door Eik (490, 7,16%), Linde (466, 6,81%), Wilg (445, 6,5%) en Berk (383, 5,6%).

Harelbeke heeft een zeer divers bomenbestand. Het is aanbevelenswaardig deze diversiteit verder in stand te houden.

Verder valt ook op dat het aantal Toekomstbomen toeneemt, van 2221 (32,4% van alle bomen) in 2014 over 3014 (44,04% van alle bomen) in 2016 naar 3889 (56,8% van alle bomen) in 2018. Het is duidelijk dat het bomenbeleidsplan en het bomenbeheerplan aanzetten tot een duurzaam bomenbeheer.

7.3.7.3.3 Streefcijfer

In het bomenbeleidsplan is het maatschappelijk en ecologisch belang van bomen uitvoerig beschreven. Bomen veroorzaken positieve fysieke gezondheidseffecten, zijn van groot belang voor de biodiversiteit in de stad, spelen een belangrijke rol in waterretentie en temperatuurregeling, zuiveren de lucht en verminderen stressverschijnselen bij bewoners.

Ook in het kader van de klimaatadaptie spelen bomen – nog meer in een sterk verstedelijkte omgeving zoals Harelbeke – een uitzonderlijke rol. Bomen zorgen voor natuurlijke koeling en zijn belangrijke partners in het bestrijden van hitte-eiland effecten. Recent nog publiceerde Bos+ een artikel waarin wordt gesteld dat er in Vlaanderen 6 miljoen bomen zouden moeten worden geplant om onze steden hittebestendig te maken.

Het is daarom aanbevelenswaardig, ook met het oog op de bewustmaking van onze inwoners over de aan de hand zijn klimaatwijziging, om een streefcijfer van aantal straat- of laanbomen/inwoner te voorzien. Met een bomenaantal van 6844 en een inwonersaantal van 27889 in 2018 staan er in **Harelbeke 0,25 straatbomen/inwoner.**

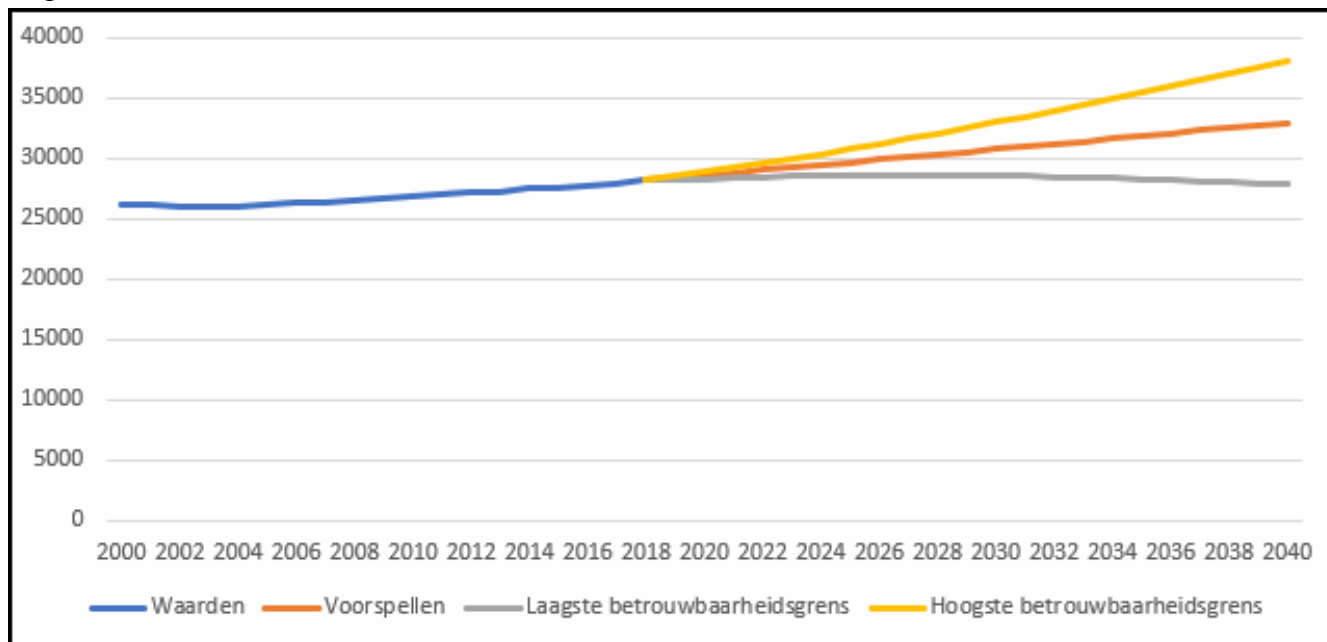
Her en der wordt soms een streefdoel van 1 boom per inwoner gehanteerd. Dit is echter een zeer lucratief gekozen cijfer. Er zijn geen wetenschappelijk onderbouwde richtnormen beschikbaar. Om een streefdoel van 1 boom per inwoner te halen zou het bomenbestand moeten verviervoudigen. Het op vandaag gehanteerde omvormingsbeleid van laan- en straatbomen zal hier niet toereikend zijn.

In het bomenbeheerplan is ook een verdeling van het aantal bomen per stadsdeel opgenomen. In de dichtst bebouwde wijk (Eiland) is de bomendichtheid het laagst. Er dienen bijzondere inspanningen te worden geleverd om ook in deze meestal zeer verdichte zones meer straatbomen aan te planten. Ook in nieuwe ruimtelijke projecten (bv. RUP Eiland) moet daar aandacht aan worden besteed.

	Arendswijk	Bavikhove	Centrum	Collegewijk	Eiland	Hulste	Overleie	Stasegem	Zandberg	Gemiddelde
Aantal bomen	770	872	748	1240	286	589	233	1644	462	760,44
Aantal inwoners	2663	3693	3910	1862	2857	3402	1432	4598	3472	3098,78
Bomen per inwoner	0,29	0,24	0,19	0,67	0,10	0,17	0,16	0,36	0,13	0,26
Bomen per 20 inw.	5,78	4,72	3,83	13,32	2,00	3,46	3,25	7,15	2,66	5,13

Sinds 2003 volgt het inwonersaantal van onze stad een min of meer lineaire curve. Deze is uiteraard ook afhankelijk van het aanbod aan woningen. Het aanbod van nieuw te ontwikkelen gebieden is niet onbeperkt maar ook met verdichting kan het bevolkingscijfer verder toenemen. De nood aan groene ruimte zal echter evenredig stijgen met de bevolkingsdichtheid. **In de planperiode van dit Groenplan (rond 2025) zal de stad de grens van 30.000 inwoners overschrijden.**

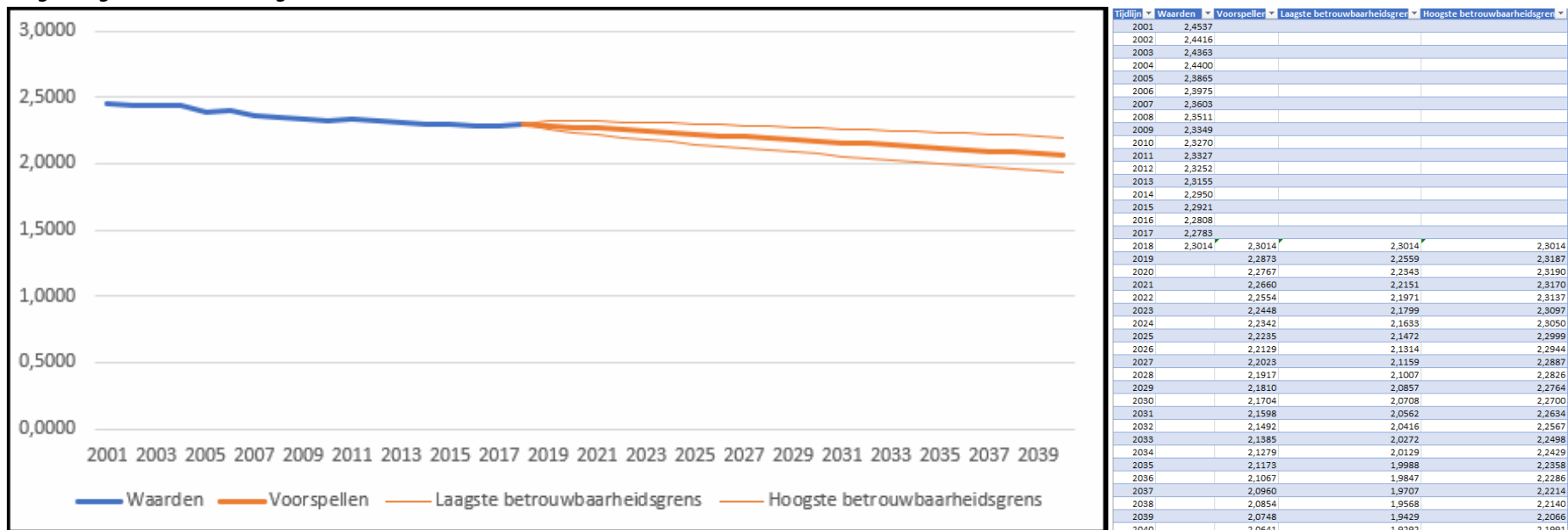
Prognose inwonersaantal 2040

Tijdlijn	Waarden	Voorspellen	Laagste betrouwbaarheidsgrens	Hoogste betrouwbaarheidsgrens
2000	26201			
2001	26100			
2002	26057			
2003	26000			
2004	26040			
2005	26170			
2006	26291			
2007	26332			
2008	26462			
2009	26578			
2010	26758			
2011	26952			
2012	27100			
2013	27247			
2014	27439			
2015	27503			
2016	27673			
2017	27879			
2018	28139	28139	28139	28139
2019	28356	28200	28200	28512
2020	28574	28293	28293	28855
2021	28791	28372	28372	29210
2022	29009	28457	28457	29581
2023	29226	28488	28488	29965
2024	29444	28526	28526	30361
2025	29661	28552	28552	30770
2026	29879	28567	28567	31190
2027	30096	28571	28571	31621
2028	30314	28565	28565	32062
2029	30531	28548	28548	32514
2030	30748	28523	28523	32974
2031	30966	28488	28488	33444
2032	31183	28444	28444	33923
2033	31401	28392	28392	34410
2034	31618	28331	28331	34905
2035	31836	28263	28263	35409
2036	32053	28186	28186	35920
2037	32271	28102	28102	36439
2038	32488	28011	28011	36965
2039	32706	27912	27912	37499
2040	32923	27806	27806	38040

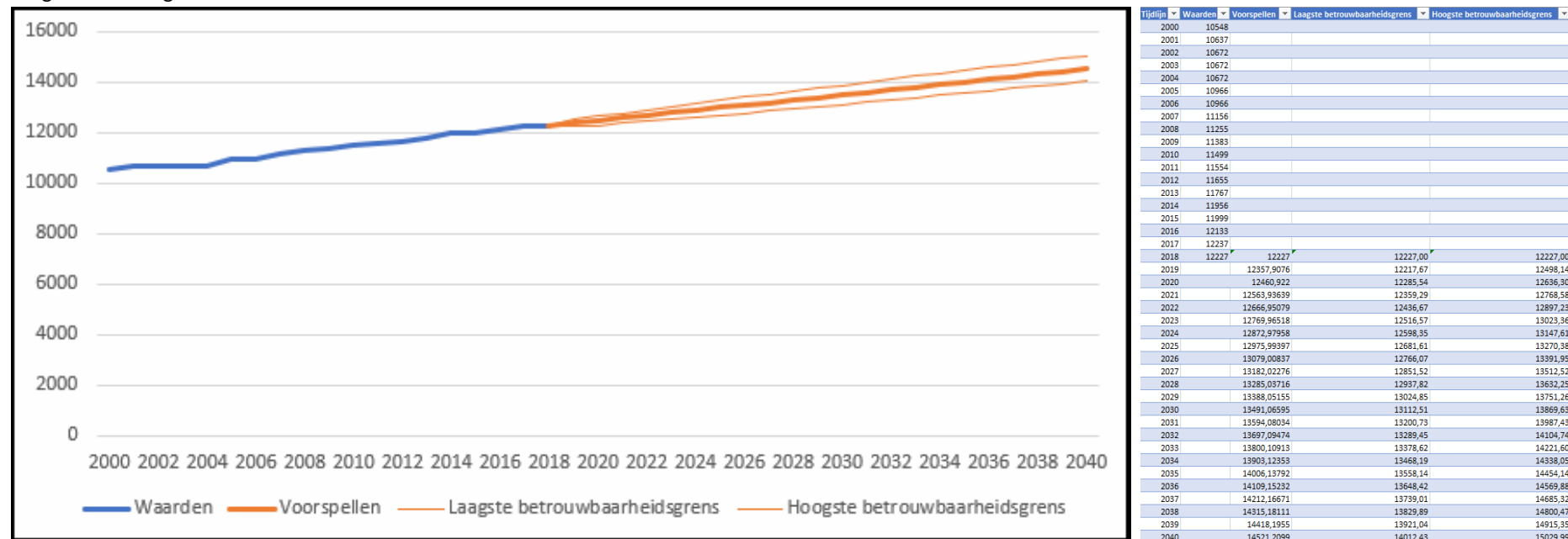
In een snel veranderende wereld is het natuurlijk moeilijk in te schatten, maar de gemiddelde gezinssamenstelling blijkt slechts zeer gestaag af te nemen, van 2,4/gezin in 2000 naar 2,2/gezin in 2018. We gaan er voor het vaststellen van het streefcijfer van uit dat de gemiddelde gezinssamenstelling verder zal afnemen.

Prognose gezinssamenstelling 2040

In de demografische gegevens van onze stad wordt ook het aantal gezinnen geregistreerd. Er kan ook een prognose worden gemaakt van het aantal gezinnen tegen het einde van de planningshorizon 2040:

Prognose aantal gezinnen 2040

Op het einde van de planningshorizon van dit Groenplan (2040) wordt in deze prognose nipt het cijfer van 15.000 gezinnen overschreden.

In de in het bomenplan opgemaakte bomenbalans zijn er 3 inventaris cijfers beschikbaar:

Totaal aantal bomen in Harelbeke

		Groei t.o.v. 2014	Groei t.o.v. 2016
2014	6057		
2016	6487	+ 7,1	
2018	6844	+13	+5,5

Het aangroei cijfer van 7,1% in 2 jaar tijd is ambitieus (gezien de 5,5% in de daaropvolgende 2 jaar), maar toch feitelijk niet onrealistisch.

Na overleg met Yann Raes, auteur van het Bomenbeheerplan, blijkt het aanvaardbaar om dit groeicijfer aan te houden. Dit lijkt meer realistisch dan het streven naar 1 straatboom per inwoner. Dit groeicijfer is ook weerhouden in het Bomenbeheerplan dat reeds door het college van burgemeester en schepenen is goedgekeurd.

Het groeipercentage (tweejaarlijks 7,1%) toepassen op de beschikbare bomeninventaris levert het volgend streefcijfer op:

2014	6057		
2015			
2016	6487	7,10	
2017			
2018	6844	12,99	5,89
2019			
2020	7330		7,1
2021			
2022	7850		7,1
2023			
2024	8408		7,1
2025			
2026	9005		7,1
2027			
2028	9644		7,1
2029			
2030	10329		7,1
2031			
2032	11062		7,1
2033			
2034	11847		7,1
2035			
2036	12689		7,1
2037			
2038	13590		7,1
2039			
2040	14554		

Norm: De stad engageert zich in dit Groenplan om tegen 2040 voor elk gezin in de stad een straatboom te hebben aangeplant. Het streefcijfer dat wordt gehanteerd is 15.000 straatbomen tegen 2040.

7.3.7.3.4 Bomenstructuur

In het bomenbeheerplan wordt gesuggereerd om, geschoeid op de oude structuur van de Ferrariskaart, de Heerbaan, N43, Deerlijksesteenweg, Beversestraat, Wijdhagestraat, Vierkeersstraat, Vlietestraat, Hoogstraat, Kuurnsestraat, Muizelstraat, Steenbrugstraat, Veldrijk, Zwevegemsestraat, enz. terug om te vormen naar groene lanen en dreven. Er werden reeds dreven gerealiseerd in de Iepersstraat, Oudenaardsestraat, Eiktronk en Lissebroek. Ook op Spijkerland werd reeds een bomenrij aangeplant. Het is echter onwaarschijnlijk dat we in een planperiode van 20 jaar een uitgebreid netwerk van lanen en dreven zullen kunnen her aanleggen in de stad. Voor de aanplanting van bomen in de sterk verstedelijkte omgeving is de kost voor een goede en voldoende ruime doorwortelbare laag zeer hoog.

[Ter illustratie: de van oudsher zeer groene stad Brasschaat, goed voor zo'n 37.000 inwoners op een oppervlakte van 3649 hectare (vergelijk: Harelbeke: zo'n 28.000 inwoners op 2914 hectare) zou 34.000 park- en laanbomen hebben. De dreven in de stad hebben een historisch karakter. De kost voor het omvormen van het straatbeeld in Harelbeke naar dat van bv. Brasschaat zou ontzettend hoog zijn. Toch moeten we ook in de verharde ruimte van de stad meer ruimte maken voor bomen. Deze maatregel lijkt op dit moment zeer ingrijpend en er zal een groot budget voor noodzakelijk zijn, maar het is vrijwel de enige manier om meer straten hittebestendiger te maken.]

Afhankelijk van de breedte en typologie van straten (bv. veel zwaar verkeer naar industrieterreinen of eerder enkel lokaal verkeer) en straatprofielen, de evaluatie van ondergrondse groeiruimte (aanwezigheid van ondergrondse leidingen), beschikbare parkeerruimte en opritten naar woningen kan wél een aderstructuur van dreven en lanen (één rij of twee rijen afhankelijk van de beschikbare ruimte) doorheen de stad worden gecreëerd. Dit kan in de Zwevegemsestraat, deel van de Keizersstraat, Steenbrugstraat, Veldrijk, Eikenstraat, Guldensporenstraat, Stasegemsestraat, deel Albrecht Rodenbachlaan, deel Elfde Julistraat/Hippodroomstraat, Wijdhagestraat (groene verbinding centrum-Gavers), Arendsstraat, Verenigde Natiënlaan, Groot Brittanjelaan, Broelstraat, Ter Perre, Molenstraat, Beversestraat, stuk Bavikhoofsestraat, Vlietestraat, Brugsestraat, Muizelstraat, ...

Ook in het buitengebied kunnen nog bijkomende dreven worden aangeplant. Dit is onder meer het geval met delen van de Muizelstraat en de Oostrozebeeksestraat, ...

Om het streefcijfer van 15.000 straatbomen te realiseren tegen 2040 worden in dit Groenplan specifieke acties voorzien:

- Realiseren van de dooradering van de stad met dreven/lanen, bijvoorbeeld in de eerder vermelde straten in het stedelijk gebied.
- Aanplanten van dreven in het buitengebied.
- Ingevolge onthardings- en/of mobiliteitsprojecten die gericht zijn op ruimte voor zachte weggebruikers mag de bomenbalans niet negatief worden beïnvloed. We streven bij dergelijke projecten steeds een verbetering van de bomenbalans na.
- In nieuwe op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt expliciet ruimte voor bomen gemaakt en benoemd.
- Jaarlijks krijgen inwoners in wiens gezin een kind werd geboren de kans om een boom aan te planten in een geboortebos.
- We ontwikkelen acties waarbij inwoners worden gestimuleerd een boom in hun tuin te planten en ondersteunen onderhoud van monumentale bomen.

Norm: Bij nieuwe woonontwikkelingen moet in het ontwerp een norm van 1 straat- of laanboom per wooneenheid worden gerealiseerd. We stellen als doel om tegen 2040 15.000 bomen in woongroen te hebben, onder de vorm van straat- of laanbomen of individuele toekomstbomen in groenzones.

7.3.7.3.5 Principieel standpunt met betrekking tot aanvragen voor verplanten/verwijderen van een boom.

De stad neemt het volgende principiële standpunt in met betrekking tot aanvragen voor het verplanten of verwijderen van een boom:

Indien de aanvraag niet kadert in een aanvraag tot omgevingsvergunning wordt, conform het bomenbeleidsplan, niet ingegaan op deze aanvraag.

Geregeld wordt aanvraag tot verplanten of verwijderen van een boom ivv oprit/doorgang/omgevingsvergunning ingediend bij de stad. De procedure bij dergelijke aanvragen gaat als volgt.

- Administratieve controle en dossiervorming gebeurt bij dienst stedenbouw.
- De aanvraag wordt bezorgd aan de bomenbeheerder die, in overleg met de bevoegde schepen en/of milieudienst, nagaat of deze boom in aanmerking kan komen om te rooien.
- Bij gunstig advies tot rooien wordt een waardebeoordeling van de boom opgemaakt door de boombeheerder.
- Er wordt door de boombeheerder een prijsberekening gemaakt voor het vellen en uitfrezen van de boom.
- Na het vellen van de boom zal een nieuwe boom in de buurt aangeplant worden. De plantmaat is standaard HT14-16 met kluit. Ook hiervoor maakt de boombeheerder een prijsberekening op.
- Alle relevante gegevens en prijzen worden bezorgd aan de behandelende ambtenaar bij dienst stedenbouw.
- Na eventuele goedkeuring op het CBS dient de aanvrager eerst het verschuldigde bedrag te vereffenen vooraleer tot velling wordt overgegaan.

7.3.7.3.6 Beheerdoelstellingen

In het Bomenbeheerplan worden twee beheerdoelstellingen vastgelegd:

- Alle bomen langs wegen en op of bij (speel)pleinen technisch veilig krijgen.
- Het blijven terugschroeven van het aandeel onderhoudsintensieve niet-toekomstbomen.

Verder wordt ook het praktisch bomenbeheer vastgelegd, inclusief een ontwerp-dienstnota over snoeiwerken.

7.3.7.3.7 Planningshorizon bomenbeheerplan

Het bomenbeheerplan van Harelbeke geldt voor de periode 2019 tot 2024. In het laatste jaar wordt een evaluatie opgemaakt waarna het beheerplan wordt bijgesteld voor de volgende beheertermijn van 5 jaar.

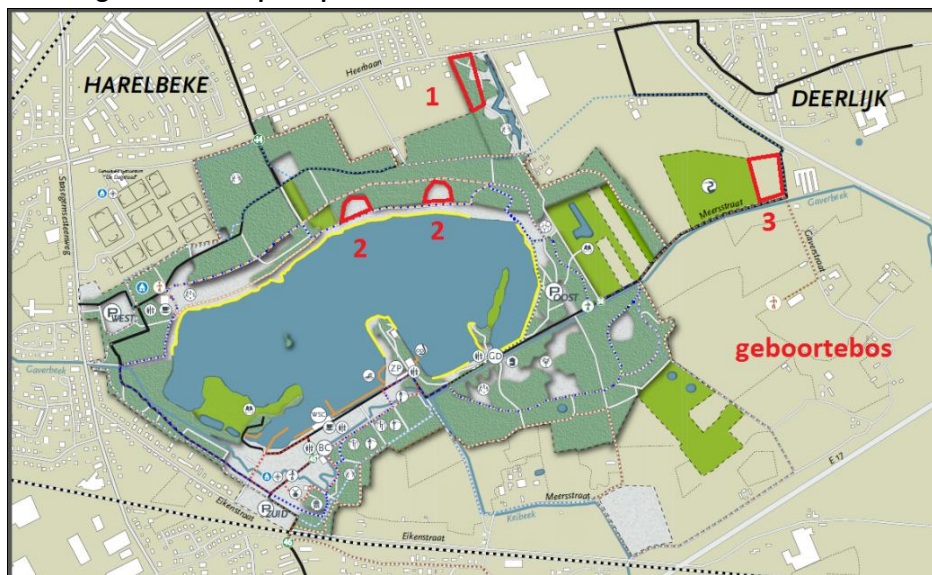
Met de opmaak van een bomeninventaris, een bomenbeleidsplan en een bomenbeheerplan heeft de stad in de voorbij 10 jaar een heus inhaalmaneuver gedaan op vlak van bomenbeleid. Ook met de in dit Groenplan omschreven ambities wil de stad op dit pad verder gaan.

7.3.8 Andere relevante acties binnen de ecologische context van groen en natuur.

7.3.8.1 Geboortebossen in Harelbeke

In Harelbeke werd in het jaar 2000 een eerste geboortebos gerealiseerd in de groenzone tussen de Beneluxlaan en de Zwevegemsestraat. Deze groenzone werd aangelegd op de oude wegbedding van de Beneluxlaan en dit zorgde voor slechte plantomstandigheden. In 2002 werd de aanplant overgedaan, maar opnieuw met matig succes. Toch zijn in deze zone nog een aantal geboortebomen te vinden. In 2010, 2011 en 2012 werden geboortebomen aangeplant op een nieuw perceel (5000 m²) aan de rand van het provinciaal domein De Gavers, op de grens tussen Harelbeke en Deerlijk (Heerbaan). In 2013 werd op een perceel (20Y) op het provinciaal domein aangeplant. Sinds 2014 kunnen inwoners in wiens gezin een kind werd geboren tijdens de Dag van de Natuur een boom aanplanten op een perceel gelegen naast het 'Reigerbos' op het provinciaal domein De Gavers. De stad engageert zich om inwoners jaarlijks verder de kans te geven om een boom aan te planten naar aanleiding van de geboorte van hun kind. De stad zal daarbij steeds zelf, of in overleg met andere partners, grond ter beschikking stellen.

Locaties geboortebos op het provinciaal domein De Gaver

Als uitbreiding van het engagement op het planten van geboortebomen wordt een nieuwe actie opgezet waarbij deelnemende ouders naast de boom die ze aanplanten in het geboortebos ook een boom/struik naar keuze mee kunnen nemen naar huis om in hun tuin of in de tuin van familieleden aan te planten.

7.3.8.2 Het goede voorbeeld

De bosgebieden die in eigen beheer zijn (Collegebos, Venetiëbos, Keizersbos) zullen ecologisch worden beheerd en we streven een goede ecologische kwaliteit van deze bossen na. De stad is aangesloten bij de vzw Bosgroep IJzer en Leie en kan zich door de Bosgroep laten bijstaan bij het uitzetten van de krijtlijnen van het beheer. Natuurbeheerwerken in gemeentelijke natuur- en bosgebieden worden daar waar mogelijk door ervaren en deskundige sociale economiebedrijven uitgevoerd.

7.3.8.3 Samen met onze inwoners

Ook onze inwoners kunnen een belangrijke rol spelen in de vergroening van onze stad. De stad wil met gerichte acties de inwoners in die rol ondersteunen:

- Door financieel acties als 'Maak het groener' van Natuurkoepel Zuid-West-Vlaanderen actief te ondersteunen.
- Door een actie uit te werken onder de noemer 'Ieder tuintje zijn groen kruintje' waarbij inwoners (via sensibilisatie en financiële ondersteuning) worden gestimuleerd om in hun tuin, binnen de wettelijke en praktische mogelijkheden en met advies van de stad een boom aan te planten. Inwoners die niet over een eigen terrein beschikken zullen worden uitgenodigd om in aanplantingsprojecten van de stad mee te werken.
- Door een actief beleid rond gevelgroen uit te werken.
- We onderzoeken of we het onderhoud van monumentale bomen op privaat terrein kunnen ondersteunen.

7.3.8.4 Samen met partners.

De stad heeft met Natuurpunt Gaverstreke beheerovereenkomsten afgesloten voor het natuurbeheer in het Koeksken (deel Plaatsbeekvallei, Bavikhove) en het Kanaalbos (Stasegem). Daarnaast probeert de stad ook samen met een buurtcomité een samenwerking op te zetten rond het beheer, behoud en ontwikkeling van de natuur rond de Molenput en het Moleneiland.

We zoeken ook naar andere partnerships voor de realisatie van dit Groenplan. Dit kan zowel nationaal (bv. Koning Boudewijnstichting), gewestelijk (ministeries), provinciaal of regionaal zijn (Leiedal, Stadlandschap Leie & Schelde). Op die manier geven we invulling aan SDG17.

7.3.8.5 Binnen een Noord-Zuid-context.

De stad heeft sinds 2007 een stedenband met Eenhana, een stad in het noorden van Namibië. Eenhana ontwikkelt zeer snel en het groene karakter dreigt er verloren te gaan. De stad engageert zich om binnen de samenwerking de aspecten van groenvoorziening en natuurbescherming verder op te nemen. Daarnaast wil de stad ook, zowel in Eenhana als in Harelbeke, via aanplantingen, CO₂-compensatiemogelijkheden voorzien, zowel voor de uitstoot van de vluchten die binnen de stedenband worden gerealiseerd als voor inwoners die op vakantie naar Namibië reizen en concreet aan compensatie van hun uitstoot willen werken.

7.3.8.6 Streefcijfer i.v.m. oppervlakte natuur.

Een vaak gehanteerde norm inzake natuuroppervlakte stelt dat lokale overheden jaarlijks 1 m² natuur per inwoner realiseren, maar in de ruimtelijke context van Harelbeke, een gemeente met beperkte oppervlakte, een zeer grote druk op de ruimte en een grote bevolkingsdichtheid, is dit haast onmogelijk. Uiteraard worden in het actieplan ook andere acties opgesomd waarbij zonder verwerving natuur kan worden gerealiseerd, maar in de praktijk blijkt verwerving vrijwel de enige zekerheid op realisatie te bieden. De stad verkiest om een realistische doelstelling vast te leggen en na te streven. Toch stellen we vast dat met een realistische doelstelling de ambitie hoog is ingeschaald.

**Norm: We voorzien in de planperiode daarom een progressief streefcijfer waarbij we op het einde van de planhorizon 1 m²/inwoner halen:
2019-2023: 0,7 m²/inwoner | 2024-2028: 0,75 m²/inwoner | 2029-2033: 0,8 m²/inwoner | 2034-2038: 0,9 m²/inwoner | 2039-2040: 1,00 m²/inwoner |**

Er zijn heel wat potenties in Harelbeke (realisaties Spijkerland, Moleneiland, project bekenlandschap, beveiliging biodiversiteit, ...). Inhoudelijk kan dit programma worden ingevuld. Dit heeft natuurlijk een grote budgettaire impact. Als we rekening houden met gehanteerde prijzen voor aankoop van natuurgebied en we laten die binnen de planningshorizon licht evolueren, dan is er tijdens deze legislatuur 625.302 EUR (gemiddelde voorspelling) tot 636.668 EUR (maximale prognose bevolkingsaan-groei) nodig om dit streefcijfer te halen.

We formuleren de intentie om dit streefcijfer te realiseren op eigen gronden en eigen initiatief of in op gronden en in samenwerking met derden/partners.

7.4 De beleefbaarheid van groen in Harelbeke

7.4.1 Een verscheidenheid aan typologieën

Groenkaart 2012

In de 'Groenkaart' uit 2012 (www.geopunt.be) wordt het aanwezige groen in Harelbeke op perceelsniveau weergegeven. Deze groenkaart is een raster (1 m resolutie) werd gemaakt in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Ze omvat een kaart met de klassen "Niet groen", "Landbouw", "Laag Groen" (minder dan 3m) en "Hoog Groen" (meer dan 3m). Op basis van de Landbouwgebruikspercelenkaart 2012 (Agentschap voor Landbouw en Visserij) zijn "Laag Groen" en "Niet Groen" geassocieerd als "Landbouw" (dit betekent dat bvb. bomen in landbouwgebied als "Hoog Groen" geassocieerd zijn).

Alhoewel uit de ruimtelijke context blijkt dat voor het voorliggende plan de begrippen open ruimte en groen in een ruime context dienen te worden bekeken is het toch zinvol om ook dieper in te gaan op de thematische definiëring van de verzamelnaam 'groen'.

Groen kan thematisch op verschillende manieren worden benaderd, onder meer op basis van het gebruik in een bepaald gebied. In verschillende studies inzake groennormen (zie verder) worden verschillende definities gehanteerd. Deze normen zijn dan meestal opgebouwd volgens een vooropgestelde hiërarchie waarbij afstandscriteria voor groenvoorziening worden vertaald naar geografische functieniveaus (woongroen, buurtgroen, wijkgroen, stadsdeelgroen, stadsgroen).

Zonder hier reeds dieper op de normering in te gaan kunnen gehanteerde definities ook in het kader van de opmaak van een Groenplan voor Harelbeke meer inzicht geven over wat met groen wordt bedoeld.

- **Hoofdgroen** is het groen dat de stad mee structureert en een groen raamwerk vormt. Dit omvat het bovenlokale, robuust groen. Veelal publiek groen maar ook grote private groenelementen kunnen hier deel van uitmaken.
- **Detailgroen** is groen dat niet behoort tot het hoofdgroen, het heeft een functie op beperktere schaal en richt zich vnl. op de onmiddellijke omgeving.
- Met **formeel groen** wordt alle voor groenbeleving, educatie en recreatief ingerichte en als dusdanig herkenbare groene ruimte bedoeld.
- **Informeel groen** omvat alle groene ruimtes die niet expliciet zijn ingericht in functie van groenbeleving, educatie en recreatief gebruik. Een voorbeeld zijn wegbermen en ruigtes.
- **Structureel groen** maakt deel uit van de hoofdgroenstructuur.
- **Tijdelijk groen** wordt tijdelijk ontwikkeld of aangelegd en beheerd op tijdelijk beschikbare gronden.

We onderscheiden eveneens **privaat, openbaar en semi-openbaar** (toegankelijk onder voorwaarden, bv. sportterreinen, volkstuinten, ...) **groen**.

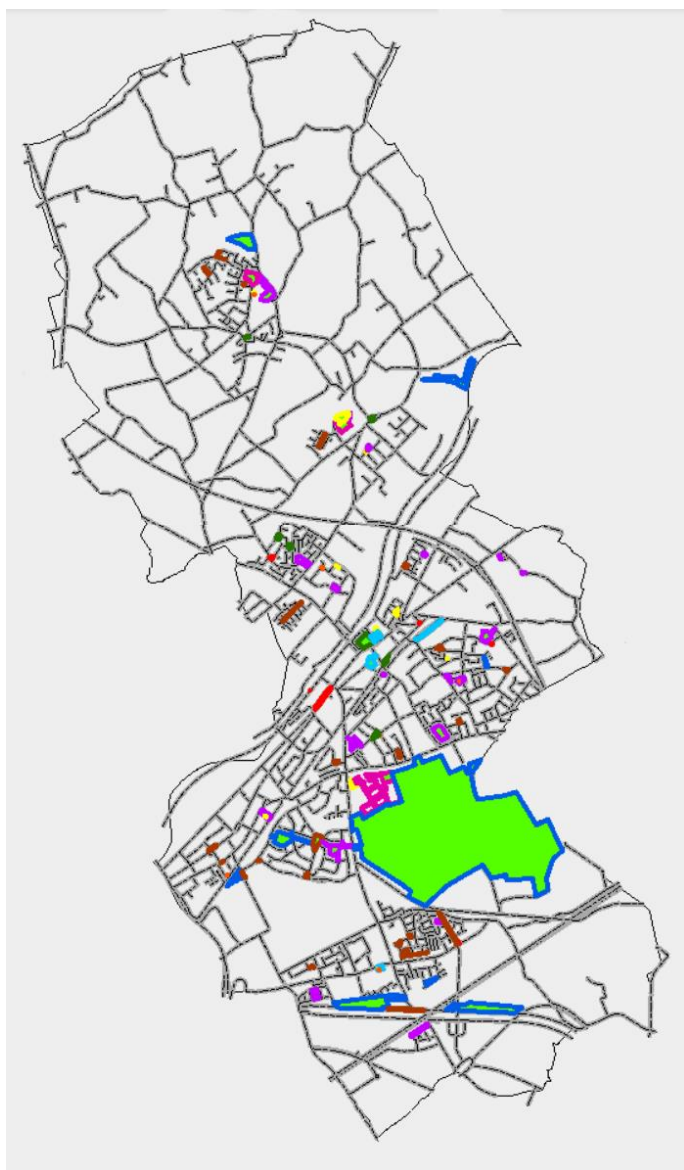
De **stadsmonitor**, die wordt gebruikt binnen de context van de centrumsteden in Vlaanderen (in West-Vlaanderen zijn dat Brugge, Oostende, Roeselare en Kortrijk), hecht belang aan groen:

- Onder **bereikbaar buurtgroen** wordt verstaan het aandeel (%) van de inwoners dat woont binnen 400 meter loopafstand van openbaar buurtgroen.
- **Openbaar buurtgroen** wordt dan gedefinieerd als groen dat een zekere gebruikswaarde heeft, vrij toegankelijk is en minimum 2.000 m2 groot is. Dit betekent dat het overdag op een vrij permanente basis wordt opengesteld voor het publiek, ongeacht of het nu een private of publieke eigendom is.
- Onder **Groenindruk** wordt verstaan het aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in de eigen buurt en aandeel inwoners (%) dat tevreden is met het zicht op groen vanuit de woning. Wanneer bewoners vinden dat er voldoende groen is in hun buurt, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien.
- Onder **tevredenheid over aanbod aan openbaar groen in de stad** wordt verstaan het aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over het aanbod aan groen in de stad.
- Met **toegankelijke natuurreservaten en bos** wordt verstaan de som van de toegankelijke bossen en natuurreservaten in de stedelijke gebieden en binnen een straal van 5 km vanaf de stadsrand en met een minimum areaal van 5 ha.
- **Stadsgroen**: groen dat vaak buiten de eigenlijke stad is gelegen maar dient voor de hele stedelijke agglomeratie en een groot scala van voorzieningen biedt.
- **Stadsdeelgroen**: grootschalige groenvoorzieningen met verschillende groenvoorzieningen voor de bevolking van enkele wijken of van de hele stad – kunnen ook niet toegankelijk zijn of omgeven door quasi onoversteekbare barrières.
- **Wijkgroen**: groenzones voor recreatief gebruik, natuurbeleving en verpozing met oppervlaktes tussen 5 n 10 hectare .
- **Buurt en woongroen**: groen in directe woonomgeving.

We zijn met al deze verschillende groentypes aan de slag gegaan en hebben ze toegepast op de geïnventariseerde openbare groengebieden in Harelbeke. Het verschil in schaalgrote maakt dat deze methodologie niet toepasbaar bleek in Harelbeke.

We werkten een eigen typologie uit:

Woongroen	bereikbaar op minder dan 150 meter
Buurtgroen	bereikbaar op minder dan 400 meter
Wijkgroen	bereikbaar op minder dan 800 meter
Stadsgroen	bereikbaar op minder dan 3200 meter
Stadsbos	bereikbaar op minder dan 5000 meter
Stadsdeelgroen	bereikbaar op minder dan 1600 meter

Kaart 'beleefbaar groen' in Harelbeke

Stedelijk Groenplan Harelbeke - 2020-2040

- ▼ Beleefbaar Openbaar Groen
- Natuurgroen
- Ontmoetingshuisje
- Ontmoetingsplaats
- Park
- Plein
- Recreatief groen
- Speelgroen
- Sportgroen
- Woongroen

Na het 'verlagen' van de oppervlaktes van groenbestemmingen t.o.v. deze die in de stadsmonitor werden gebruikt blijkt dat niet alleen de oppervlakte maar ook de nabijheid van beschikbare oppervlakte aan beleefbare groene ruimte vaak ontoereikend is.

In het voorjaar van 2020 werd ten gevolge van de COVID-19-verspreiding de toegang tot het provinciaal domein De Gavers voor korte tijd verboden. Op dat moment werd de noodzaak aan nabij beleefbaar groen zeer duidelijk, zowel op lokaal als regionaal vlak. Bijkomende inspanningen zijn dus noodzakelijk en een toepasselijke norm voor nieuwe ontwikkelingen dringt zich op.

7.4.2 Groennorm

Naast de grote verscheidenheid aan typologieën is het binnen het kader van dit Groenplan nuttig om dieper in te gaan op de bestaande groennorm.

7.4.2.1 Langetermijnplanning Groenvoorziening: richtwaarde groenvoorziening.

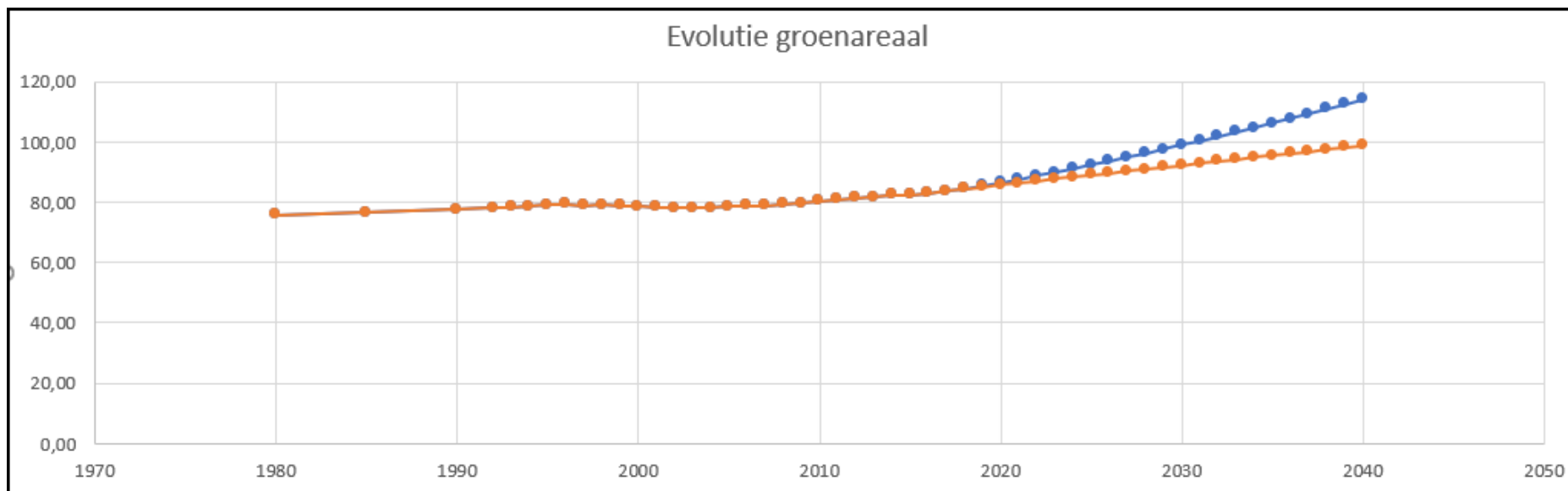
Reeds in 1993 stelde de Vlaamse overheid een **Langetermijnplanning Groenvoorziening** op [*Mens en Ruimte en VVOG (1993) - Onderzoek in opdracht van AMINAL, bestuur Natuurbehoud- en ontwikkeling*].

De richtwaarden werden ingedeeld naar verstedelijkingsgraad. De bedoelde richtnormen bestonden uit twee aspecten. De eerste globale streefnorm legde een oppervlakte vast uitgedrukt als een ideaal aantal m² per inwoner. In tweede instantie werd dan vastgelegd op welke maximum afstand het groen zich voor elke inwoner mocht bevinden, in functie van het soort groen (buurtparkje versus groot stadspark). Het zijn geen wettelijke of bindende normen, enkel richtcijfers.

Harelbeke werd indertijd in het Structuurplan Vlaanderen ingedeeld als randgemeente in het **regionaal stedelijk gebied**. In de Langetermijnplanning Groenvoorziening van 1993 werd Harelbeke in de hoogste verstedelijkingsklasse ingedeeld en werd een **richtwaarde van 30 m²/inwoner voorzien**. De groenbehoefte zou namelijk sterker afhankelijk zijn van de mate waarin men zich in een verstedelijkt of landelijk gebied bevindt dan van het inwonersaantal van de gemeente.

De toepassing van de eerste parameter – de oppervlakte per inwoner - botst al snel op zijn eigen begrenzing: in het ruimtelijk beleid is het de bedoeling om bewoning in steden te centraliseren. Stedelijke gebieden worden daardoor dichter bevolkt en dienen, overeenkomstig deze richtwaarden, bij stijgende bevolkingscijfers ook steeds meer groenvoorzieningen binnen dezelfde oppervlakte te creëren. Als we dit principe toepassen in Harelbeke zou tussen 1993 (bevolkingscijfer 26.087) en 2018 (bevolkingscijfer 28.139) de groene ruimte moeten zijn toegenomen met **61.560 m²**.

Voor wat betreft groenvoorziening was de planningshorizon in dit document vastgelegd op 2013 maar uit literatuur blijkt dat deze norm nog wordt gebruikt – meer nog, het blijkt nog de enige Vlaamse norm te zijn. Als we de eerder gehanteerde prognoses van het bevolkingscijfer toepassen op deze norm dient het aandeel openbaar groen in onze stad zeer sterk uit te breiden, afhankelijk van de gehanteerde prognose (gemiddelde voorspelling tot hoogste prognose) van **98,77 hectare tot 114,12 hectare** in 2040.

Oranje: Op basis van gemiddeld voorspelde bevolkingsaan groei | Blauw: Op basis van maximale prognose bevolkingsaan groei

Als we het provinciaal domein De Gavers in rekening brengen, dan beschikt Harelbeke over voldoende oppervlakte groen volgens deze norm. Het provinciaal domein De Gavers is echter een regionale groenstructuur en zo een aantrekkingspool voor de gehele regio. Inwoners van Harelbeke hebben naast dergelijke grote regionale aantrekkingspleister ook behoefte aan nabij en beleefbaar openbaar groen.

7.4.3 Inventaris

We verdeelden de relevante groenzones in de eerder vermelde zelf ontwikkelde typologieën en kwamen tot volgende oppervlaktes:

Natuurgroen	Kanaalbos, Collegebos, Venetiëbos, Bufferbekken Cantecleerstraat, Kwadendries (Kon. Albertlaan)	326.381	<ul style="list-style-type: none"> - Stadsdeelgroen (Plaatsbeek, Bufferbekken Hulste, Collegebos) - Wijkgroen (Venetiëbos, Bufferbekken Cantecleerstraat) - Woongroen (Kwadendries)
Natuurgroen met speeltoestellen	De Gavers	1.840.000	<ul style="list-style-type: none"> - Stadsbos

Ontmoetingsplaats	Zithoek Kortrijksestraat, zithoek Noordstraat, Grasveld Amerikalaan	1.124	- Woongroen (zithoeken) - Buurtgroen (grasveld)
Park	Kerkomgeving Sint-Salvator, Zuidpark, Park Stasegem incl. petanque	20.953	- Buurtgroen (kerkomgeving, Zuidpark) - Wijkgroen (park Stasegem)
Park met speeltoestel	Stadspark	5.737	- Wijkgroen
Plein	Marktpllein, Eilandplein, Stationsplein, Elfbunderenplein, Vierschaarplein, Bavikhovedorp, 't Ooste, Hulstedorp	134.084	- Woongroen (Marktpllein, Eilandplein, Stationsplein, Bavikhovedorp, Hulstedorp) - Buurtgroen (Elfbunderen, Vierschaar, 't Ooste)
Recreatief groen	Petanque velden Parette, Broelstraat, Hulste, De Geus	1.829	- Buurtgroen (Parette, Hulste) - Woongroen (Broelstraat, De Geus)
Speelgroen	Keizersbos, Broekplein, Tuinwijk, Grasveld Evangeliestraat	56.612	- Wijkgroen (Keizersbos) - Buurtgroen (Broekplein, Tuinwijk) - Woongroen (Evangeliestraat)
Speelgroen met speeltoestellen	Speelterrein Hulste, KSA-plein, Goudberg, Arendswijk, Ter Coutere, Judoplein, Marbra-Lys, Vlaanderenlaan, Rode Kruisplein, Ruddershove, Evangeliestraat, Het Spoor	160.436	- Wijkgroen (Hulste, KSA, Goudberg, Arendswijk, Ter Coutere, Judoplein, Vlaanderenlaan) - Buurtgroen (Marbra-Lys, Rode Kruisplein, Ruddershove, Evangeliestraat, Het Spoor)
Speelterrein met sporttoestellen	De Dageraad	78814	- Wijkgroen
Sport- en speelgroen met speeltoestellen	De Vlasschaard	9573	- Wijkgroen
Woongroen	Kollegeplein, Gerststraat, Klinkaardstraat, Ter Perre, Koeksken, Beeklaan, Begonialaan, Teerlink, Overacker, Acacialaan, Wijdegracht, Herpelsstraat, Stijn Streuvelsstraat, Seringenlaan	85416	- Buurtgroen - Woongroen (Seringenlaan)
Pad met zithoek en speelplein	Koutermolenpad	6.766	- Wijkgroen
			-
Excl. sportterrein Hulste (niet toegankelijk), Zandberg kerk, Vlamingenstraat, begraafplaatsen, Zandbergstraat, Berkenlaan-Acacialaan, Overzijde Venetiëbos, Kwademeerslaan poelen, Plein Arendsstraat/Verenigde Natiënlaan		Nog niet opgemeten	- Wijkgroen, buurtgroen en woongroen.

7.4.4 Streefcijfer

In totaal is de oppervlakte groengebieden volgens deze inventaris 887.725 m² of 88,7 hectare. Daarbij moet worden opgemerkt dat de Gavers (wegens regionaal natuur- en recreatiegebied), het natuurgebied Plaatsbeek en het bufferbekken Hulste (wegens niet toegankelijk en ingedeeld als natuurgroen) niet in deze oppervlakte zijn opgenomen. 134.084 m² is bovendien quasi uitsluitend stenige openbare ruimte (pleinen). Als we deze niet in rekening brengen als ‘openbaar groen’ bekomen we een oppervlakte van 753.641 m² of 75,4 hectare.

Als we deze oppervlaktes vergelijken met de overeenkomstig de groennorm van 1993 berekende verwachte oppervlakte (84,42 m²), dan haalt onze stad op vandaag deze norm hoegenaamd niet. Bovendien zijn de groenzones kwalitatief en in oppervlaktes onvoldoende groot om te kunnen worden ingeschaald of vergeleken met op Vlaams niveau gehanteerde typologieën. Anno 2018 bedraagt de achterstand ten opzichte van de richtwaarde reeds 9 hectare. Bovendien is het aanbod openbaar groen in zeer dicht bebouwde wijken (bv. Eiland) ondermaats.

Precies in deze wijken wonen ook vaak grote aantallen kinderen – die speelruimte wensen en nodig hebben en ouderen – die ontspanningsruimte wensen. We benoemen de ruimte dan wel als beleefbaar groen, maar in de praktijk is dit onvoldoende.

Ten slotte is Harelbeke in bevolkingscijfer snel aan het uitbreiden. Als we met de gehanteerde prognose het groenareaal berekenen, dan is er 2025 (einde deze legislatuur) al tussen 88,98 en 92,31 ha nodig, tussen 92,25 en 98,92 hectare in 2030 en tussen 98,77 en 114,12 hectare op het einde van de planningshorizon. We moeten dus ernstige inspanningen leveren om de leefbaarheid in onze stad te verhogen. Indien geen bijzondere inspanningen worden geleverd zal de achterstand ten opzichte van de groennorm alleen maar groter worden.

De uitdagingen zijn groot. Het verwerven van ruimte in de stad is kostelijk. Elke vierkante meter in de stad wordt duurder en duurder. Een ambitie moet realiseerbaar zijn. Het is bijna niet realistisch om het groenareaal deficit dat met de jaren is ontstaan in één of meerdere jaren te reduceren. Dat kan enkel indien op korte termijn een aanzienlijke oppervlakte als beleefbaar stadsgroen kan worden ingeschakeld. De zone op het Moleneiland zou hier aan kunnen tegemoet komen. Daarnaast zorgt een stijgend aantal inwoners ook voor een jaarlijks te realiseren streefcijfer voor uitbreiding van openbaar groen.

Norm: De stad Harelbeke engageert zich om tegen het einde van de planhorizon (2040) aan de groennorm te voldoen. We hanteren de gemiddelde prognose voor bevolkingsuitbreiding. Tegen 2040 zou het bevolkingscijfer dan 32.923 bedragen. Het openbaar groenareaal zou dan 98,77 hectare moeten bedragen. In een groeitraject wordt daarvoor in de periode 2020-2025 de uitbreiding met 2,1 hectare bijkomend openbaar groen voorzien (budgetraming 495.000 / 495.000 / 577.500 / 577.500 / 660.000 / 680.000 – totaal 3.485.000 EUR) voorzien. In de daarop volgende periode 2026-2031 is de aangroeirate dan 2,4 hectare (4.125.000 EUR), in de periode 2032-2037 2,7 hectare (4.797.500 EUR).

Binnen de gewenste en gezochte ruimtelijke uitdagingen, het inbreiden en het bevorderen van wonen in de stad is het niet uit te sluiten dat er nieuwe woon- en werkprojecten worden gerealiseerd. Uit de evolutie van het ruimtebeslag 1971-2018 (zie bijlage 2) kunnen we de conclusie trekken dat we bij het ontwikkelen van ruimte meer moeten anticiperen op het vergroenen van de stad. De stad kan met de hier eerder geformuleerd groennorm op eigen terrein initiatieven ontwikkelen maar ook bij het realiseren van nieuwe ruimtelijke projecten (binnen de doelstelling van het beperken van het ruimtebeslag) dient ook van ontwikkelaars een bijkomende inspanning te worden geleverd. Het is daarom relevant om ook een groennorm voor nieuwe ontwikkelingen vast te leggen.

Om nabij en beleefbaar groen te kunnen realiseren dient een relevante oppervlakte te worden aangeduid. Om geen verdere achterstand op te lopen ten aanzien van de noodzakelijke oppervlakte beleefbaar groen zou er in nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen 15% van de oppervlakte als beleefbaar openbaar groen worden ingevuld. We willen het vastleggen van deze norm nog verder onderzoeken in het kader van het proces voor het Beleidsplan Ruimte Harelbeke.

Ter illustratie:

Een ontwikkelaar heeft een oppervlakte van 2500 m² en wil daarop 5 percelen van 400 m² (excl. wegenis en groen) realiseren. Indien de 5 woongelegenheden door een gemiddelde gezinssamenstelling (2,3 per gezin) worden ingenomen, dan zou dit betekenen dat er op projectniveau 11,5 personen wonen. Het realiseren van een groennorm van 30 m²/inwoner zou dan betekenen dat er 345 m² beleefbaar groen zou moeten worden gerealiseerd in dit project. Een norm van 15% zou in dit geval 375 m² betekenen.

Norm: In het in opmaak zijnde Beleidsplan Ruimte Harelbeke dient een norm voor de oppervlakte als beleefbaar openbaar groen voor nieuwe private ontwikkelingen te worden ingeschreven. Op die manier dragen nieuwe ruimtelijke projecten bij aan de realisatie van de groennorm in onze stad.

In afwachting van het vastleggen van een concrete norm hanteren we de bovenstaande informatie indicatief bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingsprojecten. De initiatiefnemer van het project zorgt voor een ontwerp in essentieel beleefbaar groen voorziet en bespreekt zijn ontwerp met het departement grondgebiedsaken. In het bijzonder wordt er voor wat betreft de groenvoorziening in nieuwe ontwikkelingen principieel aandacht besteed aan:

- Behoudt van bestaande kwalitatieve elementen
- Beleefbaarheid van de groenzone
- Kwalitatieve invulling van de groenzone
- Ecologisch aspecten van de groenzone
- Aspecten met het oog op klimaatadaptatie

Het moet gaan om een functionele groenzone. Restgroen (groen langs parkeervakken, boomspiegels, ...) wordt niet als beleefbaar groen gerekend.

De projectontwikkelaar zorgt voor een kwalitatieve realisatie van dit project. In afwachting van het vastleggen van een concrete norm hanteren we de bovenstaande principiële aandachtspunten indicatief bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingsprojecten

7.4.5 Biodiversiteit en vergroening van industrieterreinen.

Uiteraard dienen bedrijventerreinen in eerste instantie voor het realiseren van bedrijvigheid en tewerkstelling. Toch zijn er op bedrijventerreinen vaak ook nog restoppervlaktes of reservezones, bufferzones, ... aanwezig waarin ook een bijdrage rond groen- en natuur kan worden of wordt geleverd.

Recentelijk werd er met en/of op vraag van bedrijven of bedrijvenparkmanagementsverenigingen gecommuniceerd over mogelijkheden rond het verhogen van biodiversiteit. De stad zal hier samen met het Stadlandschap Leie & Schelde verdere ondersteuning ontwikkelen.

Er is een zeer belangrijk onderscheid tussen permanente natuur en 'tijdelijke natuur' (waarvoor een afzonderlijk wetgevend kader bestaat: zie <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/vergunningen/tijdelijke-natuur>). Elk bedrijf kan met kleine 'permanente' maatregelen risicoloos natuurontwikkeling bevorderen. Insectenhôtels, nestkastjes, bijenkorven, bloemenweides, extensief gazonbeheer etc. zijn daar goede voorbeelden van. Men moet enkel rekening houden met de cyclus van de seizoenen: nestkasten kunnen niet worden verwijderd als ze zijn bewoond, bloemenweides worden bij voorkeur op het gepaste tijdstip gemaaid enz. maar voor de rest zijn daar geen risico's aan verbonden. Met een aangepaste aanduiding en sensibilisatie kunnen de initiatieven voor medewerkers en klanten worden geduid en zo wordt een multiplicatoreffect bekomen.

Het wetgevend kader rond 'tijdelijke natuur' biedt specifieke mogelijkheden.

Ook initiatieven binnen het traject 'tijdelijke natuur' hebben een zeer beperkt risico: er is een vastgelegd traject van inventaris van de huidige waarden (in het industriegebied zijn er op vandaag zeer weinig natuurwaarden) over spontane of gestuurde natuurontwikkeling en op voorhand vastleggen van de toelating tot verwijdering van de ontwikkelde natuur en terugbrengen tot de initiële (beperkte) waarde als het terrein voor uitbreiding of dergelijke in gebruik worden genomen. Dit is echter enkel aan te raden voor grotere terreinen. In een aantal gevallen wordt dan de verhuis van specifieke soorten die ondertussen zijn ontstaan georganiseerd. Via dergelijke positieve ingesteldheid van ondernemers ten opzichte van natuur hebben zich al zeldzame soorten op industrieterreinen ontwikkeld die dan evenzeer, bij uitbreidingsprojecten, naar geschikte natuurgebieden werden verplaatst.

De vrees dat zeldzame soorten zich zullen vestigen als er aan natuurontwikkeling wordt gewerkt moet ook in de context van het Soortenbesluit worden gezien. Het Soortenbesluit regelt de bescherming van bepaalde dieren en planten. Er is een onderscheid in 3 categorieën – zie <https://www.ecopedia.be/pagina/soortenbescherming>

- Categorie 1: er is expliciet opgenomen dat de beschermende verbodsbepalingen geen beperkingen mogen inhouden die werken of handelingen overeenkomstig de bestemmingsvoorschriften zouden verhinderen of de realisatie van de algemene bestemming in het gedrang zouden brengen. Een uitbreiding in een industriezone kan dus niet worden verhinderd, zelfs niet door de aanwezigheid van zo'n soort op een nabij gelegen bestemd natuurgebied.

- Voor de soorten van categorie 2 en 3 is er geen vrijstelling verbonden aan planologische bestemmingen, maar zelfs voor deze soorten zijn er wel afwijkingen mogelijk (artikel 20, § 1, § 3 en § 4). Deze soorten zijn meestal ook aan zeer specifieke lokale habitat-omstandigheden gekoppeld dat het vrijwel onmogelijk is dat deze zich op een industrieterrein zouden ontwikkelen.

De stad zal geïnteresseerde bedrijven ondersteunen in het bekijken van de beschikbare opties. Er is verder ook heel wat informatie vinden op <https://www.lne.be/green-deal-bedrijven-en-biodiversiteit>. Het GreenDeal-traject werd voor het eerst voorgesteld en gerealiseerd in 2018 maar ook nu nog voert het Agentschap Innoveren en Ondernemen promotie om in het traject in te stappen: <https://www.vlaio.be/nl/nieuws/krijg-een-award-voor-je-biodivers-bedrijventerrein>. Het is een traject met begeleiding en verduidelijking van de aspecten permanent / tijdelijk.

7.5 Klimaatadaptatieplan: het Groenplan in de context van klimaatwijziging

Het klimaat is door de eeuwen heen steeds onderhevig geweest aan schommelingen. Nooit eerder echter was de impact van de mens zo groot. In het Vijfde Evaluatierapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) wordt dit zeer duidelijk gesteld: *'De aarde warmt op, en die opwarming houdt verband met de uitstoot van broeikasgassen van menselijke oorsprong.'*

In het MIRA-Klimaatrapport 2015 (VMM) ('over waargenomen en toekomstige klimaatveranderingen') dat door experts van de KU Leuven, het VITO, het KMI en de VMM is opgemaakt werd voor het eerst omstandig toegelicht in welke mate de klimaatverandering reeds zichtbaar is in Vlaanderen en België. Er wordt ook toegelicht wat de verwachtingen voor de toekomst zijn.

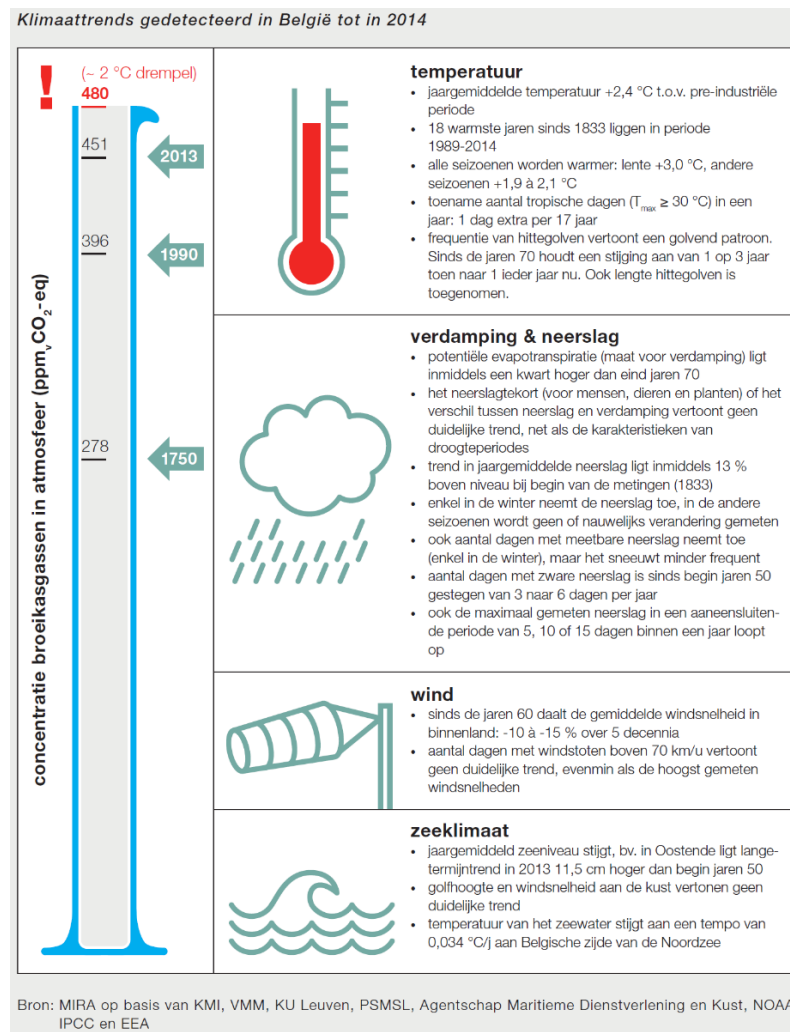
In dit document wordt gerapporteerd over de waargenomen stedelijke hitte-eilandeffecten. In vergelijking met het platteland ligt in steden vooral de nachtelijke temperatuur hoger. Gemiddeld loopt dit verschil op tot enkele graden, met uitschieters tot 7 à 8 °C en meer.

Daarnaast wordt er eveneens een overzicht gegeven van de mogelijke klimaatverandering voor Vlaanderen en België, volgens een laag, midden en hoog klimaatscenario over 30, 50 en 100 jaar.

Onderzoekers komen tot de volgende vaststelling: *"Naast het ruimer dimensioneren van riolen, bufferbekkens en andere waterreservoirs is het belangrijk de instroom van regenwater in riolen te beperken door bijvoorbeeld waterdoorlatende verharding en infiltratievoorzieningen. Ook een betere afstemming tussen stedelijk waterbeheer, stadsontwerp, land- en groenbeheer en ruimtelijke planning dringt zich op."*

Op <https://klimaat.vmm.be> zijn de gevolgen van de klimaatwijziging voor Harelbeke binnen het hoog impactscenario te raadplegen.

Dit toont de relevantie van het kaderen van dit Groenplan in de context van klimaatwijziging duidelijk aan.

Uit: Klimaatrapport 2015 (VMM)

7.5.1 De gevolgen van klimaatwijziging

De voorbije decennia is duidelijk geworden dat de klimaatwijziging, die reeds vele jaren geleden werd aangekondigd, zich daadwerkelijk inzet. Klimaatwijziging uit zich in verschillende effecten met een ruimtelijke component, zowel op macro- als op lokale schaal:

Grondwaterkwetsbaarheidkaart

Overstromingsgevoelige gebieden 2017

Droogte:

De zomers van 2017, 2018 en 2019 waren droge zomers, met, zo blijkt uit een groot aantal dossiers die door de schattingscommissie voor schade aan landbouwgewassen werden behandeld, belangrijke economische gevolgen in onder meer de landbouw. Ook de lente van 2020 werd reeds gekenmerkt door een lange droogteperiode. Volgens het KMI kan een droogte die momenteel als uitzonderlijk bestempeld wordt, tegen 2100 gemiddeld om de drie jaar kunnen voorkomen. Omgekeerd kan tegen 2050 één op de drie zomers overeenkomen met een situatie die nu als zeer abnormaal gekenmerkt wordt.

Door het uitblijven van regens worden grondwatertafels onvoldoende aangevuld. Ook het peil in waterlopen en kunstmatige en natuurlijke waterbekkens daalt door verdamping.

In West-Vlaanderen werd reeds gedurende 4 jaar na elkaar een captatieverbod uit oppervlaktewateren uitgevaardigd. Het levensnoodzakelijk belang van water wordt steeds scherper gesteld en gevoeld.

Naast onmiddellijk zichtbare en voelbare effecten voor de landbouw en industrie kan droogte ook leiden tot infrastructuurschade (verdroging van ondergrond en schade aan bijvoorbeeld funderingen), heeft droogte negatieve effecten op biodiversiteit.

Er zijn ook onrechtstreekse gevolgen. Doordat het watervolume in bijvoorbeeld waterlopen daalt (én de gemiddelde temperatuur stijgt) kan de concentratie van vervuilende componenten sterk toenemen.

Legende:

Bruin: zeer kwetsbaar tot matig kwetsbaar

Groen: weinig kwetsbaar

Wateroverlast:

Het lijkt tegenstrijdig, maar naast droogte is ook de toename van wateroverlast een gevolg van klimaatveranderingen. In de voorbije jaren is de intensiteit en de frequentie van stortbuien (piekneerslag) toegenomen. Bij een steeds toenemend aandeel verharde oppervlakte stromen grotere debieten sneller af. Aangezien waterafvoerinfrastructuur daar niet zijn op gedimensioneerd kunnen er ernstige problemen met wateroverlast ontstaan. In Harelbeke werden in de jaren '90 grote infrastructuurwerken gerealiseerd om de toen bekende wateroverlastzones (o.a. Hulste, Stasegem (Esser), ...) te 'saneren'. Vaak werd gekozen voor de combinatie van versnelde afvoer en de opvang in bufferbekkens.

Ondertussen worden bij nieuwe ontwikkelingen lokale wadi's aangelegd. Het valt niet uit te sluiten dat de uitgevoerde werken niet meer afdoende zullen zijn en we opnieuw met overstromingen zullen worden geconfronteerd.

De mogelijke effecten van een zeespiegelstijging zullen zich in deze planperiode nog niet manifesteren in Harelbeke maar niettemin is het noodzakelijk om adaptieve maatregelen te treffen.

De stad heeft op 14 juni 2019 het Burgemeestersconvenant 2.0 ondertekend en engageert zich daarin ook om effectief rond adaptatie te gaan werken.

Legende:

Donkerblauw: effectief overstromingsgevoelig

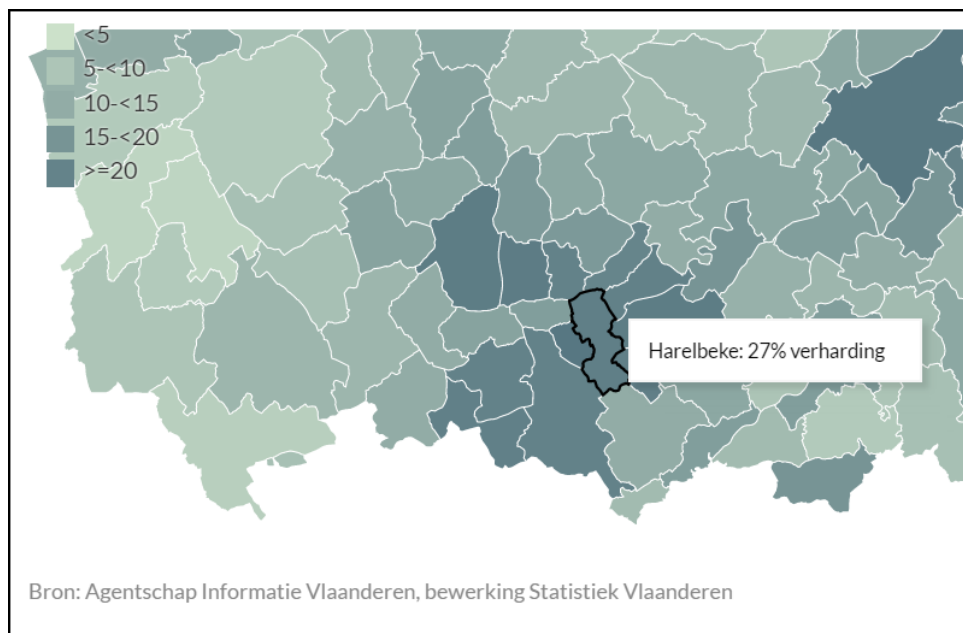
Lichtblauw: mogelijk overstromingsgevoelig

Hitte, hittestress en hitte-eilandeffecten:

In sterk verharde omgevingen loopt de temperatuur bij (een toenemend aantal) hittegolven 's zomers sterk op. Zo ontstaat hittestress. In een stad met zeer hoge dichtheden kan dit hitte-eilandeffect gevolgen hebben voor de volksgezondheid, de waterkwaliteit, de kwaliteit van infrastructuur (bv. vervorming van structuren), uitzonderlijke slijtage. Hitte-eilanden hebben ook een grote impact op biodiversiteit (soortenrijkdom daalt, of er komen uitsluitend extreem aangepaste soorten). Ze beïnvloeden de productiviteit (daling) en de landbouw. Ten slotte is er ook een grote impact op energieverbruik voor koeling.

De gemeenten in onze regio hebben een groot verhardingspercentage. Na Kuurne (37%) en Waregem (30%) staat Harelbeke met een percentage verharding van 27% op de derde plaats.

Naar schatting van de gegevens van 2015 is 16% van de totale oppervlakte van Vlaanderen afgedekt of verhard.

Niet hittebestendige infrastructuur, Harelbeke, juli 2019

Wateronderlaatbaarheidskaart Harelbeke (2015)

7.5.2 Specifieke lokale klimaatgerelateerde plannen.

Naast de hiervoor opgenomen toepasbare kaarten met betrekking tot de klimaatproblematiek zijn er ook enkele specifiek door of in opdracht van de stad opgemaakte plannen die een link hebben met de problematiek van de klimaatwijziging.

7.5.2.1 Klimaatplan - 2011 – (2020)

Harelbeke beschikt sinds 2011 over een eigen Klimaatplan. In dit Klimaatplan werden uitsluitend doelstellingen inzake mitigatie vastgelegd. Er werd jaarlijks aan de gemeenteraad gerapporteerd over de realisaties binnen de thema's energie en mobiliteit (intern en extern). Op 14 juni 2019 onderschreef de stad ook het Burgemeestersconvenant 2.0. In het actieplan dat daarvoor in opmaak is worden ook doelstellingen en acties rond adaptatie aan klimaatwijziging ingeschreven. Het Klimaatplan wordt op basis van dit nieuwe engagement geactualiseerd.

7.5.2.2 Erosiebestrijdingsplan (2006)

Het schepencollege van Harelbeke nam in 2004 de beslissing tot de opmaak van een erosiebestrijdingsplan. De opdracht werd toegewezen aan de intercommunale Leiedal. Het plan werd in 2006 door de gemeenteraad goedgekeurd.

Vruchtbare bodem wordt binnen het grondgebied in het algemeen en binnen het agrarisch gebied in het bijzonder als een rijkdom gezien die voor de toekomst behouden moet worden. Het plan had als doel landbouwers te ondersteunen en waar nodig aan te zetten om te komen tot het beperken van de bodemerosie aan de bron, met andere woorden om met de bestaande technieken en maatregelen het afspoelen van bodemmateriaal te verhinderen of tegen te gaan. Het gemeentelijk erosiebestrijdingsplan voor Harelbeke werd opgesteld voor 16% van het grondgebied; zijnde 466 ha van de 2937 ha. Het afgebakend gebied omvatte voornamelijk Hulste en een klein deel van Bavikhove.

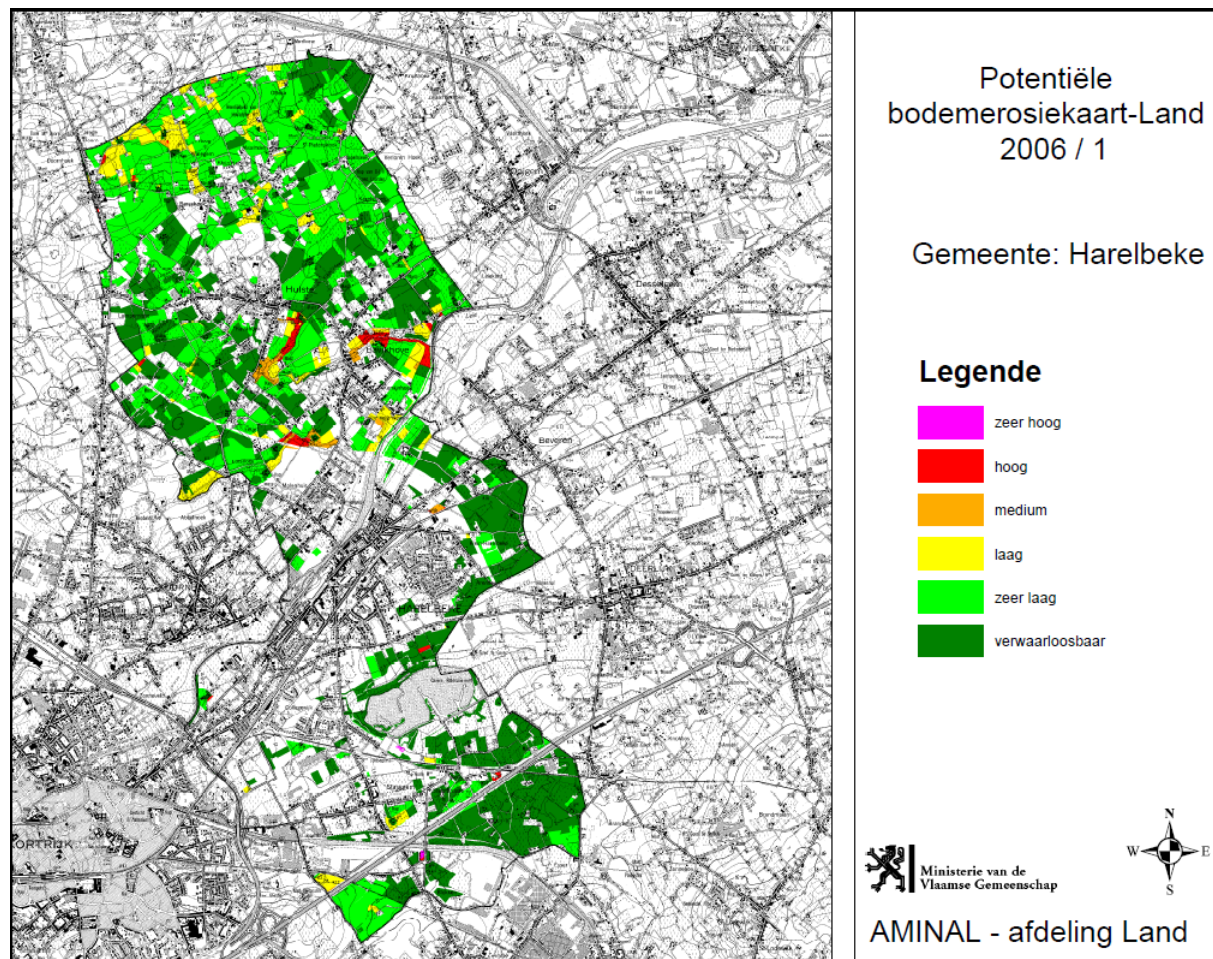
In de knelpuntenanalyse werden er 4 actuele knelpunten aangeduid; zijnde Potteriehoek, Barzehoek-Ginstestraat, Muizel en Karelshoek – Eerste Aardstraat.

De eerste drie knelpunten werden als prioritair aangeduid en hiervoor werden eveneens passende maatregelen voorgesteld in het rapport.

Nadat het plan door het Vlaams Gewest werd goedgekeurd konden concrete erosiebestrijdingsacties in specifieke gebieden voor subsidiëring in aanmerking komen. Er werden echter geen concrete projecten gerealiseerd.

Binnen de planningshorizon en -context van dit Groenplan wordt onderzocht hoe de knelpunten zijn geëvolueerd en of het noodzakelijk is maatregelen te treffen. Het valt te verwachten dat de wijzigingen in het klimaat (bijvoorbeeld de dalende grondwatertafel en de droogte in de zomers van 2017, 2018, 2019 en de lente van 2020) en de verhoogde intensiteit van stortbuien eerder voor een intensifiëring van de problematiek zullen hebben gezorgd. In voorkomend geval gaat de stad actief op zoek naar partners voor de realisatie van effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen.

Potentiële bodemerosiekaart Harelbeke - 2006

7.5.2.3 DuLo-waterplannen en werking van het Bekkenbestuur van het Leiebekken

Lokale besturen sloten tussen 1991 en 2013 zogenaamde 'milieuconvenanten' af met het Vlaams Gewest. Er werden jaarlijks milieujaarprogramma's opgemaakt waarover werd gerapporteerd aan de Vlaamse overheid.

In 2003 engageerden de gemeenten van de Leiedal-regio zich om samen met het provinciebestuur en Leiedal/WVI werk te maken van 'Duurzame Lokale Waterplannen'. Deze DuLo-plannen werden per deelbekken opgemaakt en hadden de intentie om een beleidsinstrument te vormen voor integraal waterbeheer. In deze zin behoren deze plannen ook tot de eerste waarbinnen acties werden genomen die nu als klimaatadaptieve maatregelen zouden kunnen omschreven worden.

Het grondgebied van Harelbeke maakte deel uit van verschillende deelbekkens, grotendeels van het deelbekken van de Gaverbeek en voor kleine delen van het grondgebied ook van het deelbekken van de Grensleie, het deelbekken van de Devebeek en het deelbekken van de Mandel.

In de doelstellingennota's, die eind 2004 werden afgewerkt, werd per deelbekken een verkenning opgenomen, alsook een opsomming van aan te pakken aspecten (maximale retentie van hemelwater aan de bron, sanering van afvalwater, verbeteren van de rioleringsinfrastructuur, beperken van waterverontreiniging, erosiebestrijding, ecologisch waterbeheer en duurzaam (drink-)watergebruik).

In het decreet integraal waterbeleid van 9 juli 2003 werd gesteld dat er voor elk deelbekken vóór eind 2006 een deelbekkenbeheersplan moet worden opgemaakt door de op te richten waterschappen (een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, waarin de betrokken waterbeheerders zijn vertegenwoordigd).

Deze waterschappen werden op initiatief van het provinciebestuur opgericht. De doelstellingennota's werden uitgewerkt in deelbekkenbeheersplannen met bijhorende actieplannen.

Ondertussen is er in het voorjaar van 2020 een voorontwerp van het bekken specifiek deel van het Leiebekken als onderdeel van het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde opgemaakt. In het ontwerp actieplan zijn voor Harelbeke een aantal relevante acties opgenomen:

- Gecontroleerd overstromingsgebied aan provinciaal domein De Gavers aanleggen
- Openleggen Gaverbeek in Harelbeke
- Ecologische oeverinrichting en hermeandering Gaverbeek ter hoogte van De Gavers
- Demoprojecten voor spaarbekkens en erosie maatregelen op de bovenlopen van de Gaverbeek (Keibeek, Slijpbeek, Kasselrijbeek, Maalbeek)
- Opmaak landinrichtingsplan Gaverbeek (Waregem, Deerlijk, Anzegem, Zwevegem, Kortrijk)
- Ecologische oeverinrichting Keibeek en Pluimbeek

7.5.2.4 Gaverbeekvisie (2019)

In het actieplan van de Ruimtelijke visie voor de regio (Leiedal, zie eerder) wordt voorzien dat voor een aantal landschapsbepalende beken van categorie 1 afzonderlijke visiedocumenten zullen worden ontwikkeld (zie eerder, Actie BG-F-1/ BG-F-1-3). Deze aanpak werd eerder reeds gehanteerd voor de Heulebeek ('Heerlijke Heulebeek'). Ook voor de Gaverbeek wordt een 'Gaverbeekvisie' opgemaakt.

Dit plan kadert eveneens in het Interreg project VALYS. Het VALYS-project, waarin ook de stad Harelbeke participeert, heeft als doel de ontwikkeling van het gebied van de Leievallei te benaderen op basis van een grensoverschrijdende strategie. Het VALYS-project legt de focus op twee grote krachtlijnen, namelijk een dialoog op gang brengen met de burgers en het versterken van de landschappelijke en natuurlijke elementen van de Leievallei.

De Gaverbeekvisie streeft naar de ontwikkeling van een klimaatbestendige en veerkrachtige beekvallei, waar ruimte is voor biodiversiteit, kwalitatieve open ruimte, duurzame landbouw, zachte mobiliteit en robuuste watersystemen. Meer specifiek worden de mogelijkheden op vlak van klimaatadaptatie (ruimte voor water) onder het vergrootglas genomen.

De Gaverbeek is op regionaal niveau van groot belang omdat er heel wat beken van het noordelijk deel van de kamlijn in het interfluviumgebied tussen Schelde en Leie in afwateren richting Leie. De beek heeft ook een bijzonder karakter: ze stroomt vanaf Deerlijk in twee richtingen naar de Leie. Ze mondt zowel in Harelbeke als in Waregem in de Leie uit.

Ter hoogte van het provinciaal domein De Gavers stroomt de beek in een open bedding. Deze bedding werd in 2007 heraangelegd in een meer natuurtechnisch profiel (met aanleg van plasbermen en een rietmoeraszone). Vanaf de Stasegemsesteenweg stroomt de beek in een ondergrondse koker onder de Collegewijk en de Zandberg richting Leie. Net voorbij de Kortrijksesteenweg komt ze terug in een gebetonneerde bedding en mondt ze in de Leie.

In het visiedocument worden verschillende strategieën ontwikkeld om de doelstellingen te realiseren en om zo onder meer het water-adaptieve karakter en de potenties inzake biodiversiteit in de beekvallei te verhogen. Er worden 9 cases ontwikkeld. Eén ervan is de herinrichting van het publiek domein boven de ingebuisde Gaverbeek in Harelbeke. Daarin worden volgende uitdagingen omschreven:

- Het leesbaar maken en het versterken van het traject van de Gaverbeek in het straatbeeld.
- Het toegankelijk maken van de Leie en verfijning van het huidige fietsroutenetwerk
- De verdere uitbouw van het warmtenet

Ondertussen werd in juni 2019 een workshopweek georganiseerd waarin de stad en de Vlaamse Milieumaatschappij samen met Leiedal een voorontwerp met focus op de ruimtelijke invulling van het gebied heeft opgemaakt. Het schepencollege ging principieel akkoord met het voorstel van inrichting onder voorbehoud van financiering en technische uitvoeringsmogelijkheden.

Dergelijke acties hebben een zeer grote impact op de belevingswaarde van groen, ruimte en natuur in het stedelijk gebied.

7.5.2.5 ZeroRegio (2017-2020))

In de Regionale Energiestrategie voor Zuid-West-Vlaanderen (2012) formuleerde onze regio toen reeds de ambitie van klimaatneutraliteit tegen 2050. Daarop volgend ondertekenden alle Zuid-West-Vlaamse gemeenten het Burgemeestersconvenant, een convenant waarin de gemeenten zich engageerden om de 2030 doelstellingen van de Europese Unie te realiseren of zelfs, door verhoogde lokale inspanningen, deze doelstellingen sneller te realiseren.

De Vlaamse Regering keurde eind 2016 het project ZeroRegio goed. In dit project worden voorstellen uitgewerkt om de regio ruimtelijk aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering. Het project loopt van 1 oktober 2017 voor een periode van 3 jaar en ontvangt van de Vlaamse overheid een subsidie van 300.000 EUR. Ondertussen is namelijk duidelijk dat er ook maatregelen zullen moeten worden genomen om onze omgeving te adapteren aan de gevolgen van de klimaatwijziging.

In Harelbeke wordt de Collegewijk als oefening in het project ZeroRegio uitgewerkt. Belangrijke onderdelen met betrekking tot dit Groenplan Harelbeke zijn de oefeningen inzake het versterken van de publieke ruimte en het openmaken van de Gaverbeek. Deze oefeningen zijn ook geënt op onderzoeken inzake verdichting van de wijk (aantal woongelegenheden).

Alhoewel dit niet op korte termijn zal worden uitgerold wordt ook een actie op lange termijn voor de realisatie van de adaptatiestructuur op de Collegewijk in dit Groenplan opgenomen, alsook een meer algemeen omschreven actie voor het realiseren van projecten met het oog op adaptatie.

7.5.3 Klimaat-adaptatiestrategieën

Om het openbaar domein aan te passen aan de gevolgen van de klimaatwijziging zijn er verschillende strategieën mogelijk. Het lijkt er op dat de urgentie om te handelen niet altijd even makkelijk tot de inwoners én beleidsmakers in onze regio doordringt. Met dit Groenplan wil Harelbeke alvast de intentie om dit wél te doen onderschrijven. In het actieplan worden verschillende acties uitgewerkt met het oog op adaptatie.

Per klimaatstrategie wordt de huidige situatie de impact beschreven en worden er (niet-limitatief) voorbeeldprojecten en acties opgenomen.

7.5.3.1 Ontharden

7.5.3.1.1 Analyse

Met een verhardingspercentage van 27% behoort Harelbeke tot de top van de meest verharde gemeenten in de regio.

De trend om de oppervlakte verder te verharden moeten we keren.

We kunnen dit doen door bestaande verhardingen te verwijderen en te vervangen door groene ruimte en we kunnen dit doen door bestaande verhardingen waterdoorlaatbaar te maken.

Dergelijke maatregelen hebben op alle drie de voormelde klimaateffecten een positieve invloed:

- Groene ruimte heeft via evapotranspiratie een grote invloed op afkoeling en groene vlakken koelen 's nachts sneller af dan verharde vlakken (hittestress).
- Door niet verharde oppervlaktes kan regenwater onmiddellijk in de ondergrond doorsijpelen in plaats van te worden afgevoerd (grondwater aanvullen)
- Het infiltreren van water in de bodem en het niet afstromen van grote volumes water kan wateroverlast voorkomen.

Naast een positieve invloed op klimaateffecten kunnen onthardingsprojecten ook in beeldbepalende wijzigingen en positieve gevolgen voor biodiversiteit resulteren. De intercommunale Leiedal organiseerde in 2018 en 2019 een 'klimaatatelier' in de regio. Daarbij werd telkens naar heel concrete mogelijkheden gezocht rond adaptatie. Eén van de acties die op touw werden gezet was een proefproject rond het inventariseren van nutteloze verhardingen. De stad Harelbeke engageerde zich binnen dit proefproject.

Naast het inventariseren van verhardingen en mogelijks nutteloze verhardingen ging de stad ook al concreet aan de slag met het uitbreken van verhardingen. Zo werden een plein op de hoek Forestierstraat/Noordstraat en de Evangeliestraat 'onthard'. Daaruit blijkt dat ontharden een leerproces en leertraject vergt, voor zowel de stad als onze inwoners. Inwoners blijken het – het klinkt tegenstrijdig – niet altijd te appreciëren als er opnieuw groene ruimte komt die moet worden onderhouden. En alhoewel de ontharde ruimte als extensief te beheren groenzones kunnen worden aangelegd zorgt dit ook steeds voor het uitbreiden van het areaal groenonderhoud.

Ontharding in de Evangeliestraat:

7.5.3.1.2 Acties

- Finaliseren en actualiseren van de inventaris van verhardingen en nutteloze verhardingen. Nieuwe inzichten kunnen op ruimere locaties worden toegepast.
- Realiseren van minstens 2 onthardingsprojecten per budgetjaar. Dit hoeven niet steeds 'grote' projecten te zijn, ook kleine onthardingsprojecten zijn zeer zinvol. Focus ligt dan op het realiseren van een beperking van de breedte van wegenis. Potentiële locaties voor grotere onthardingsprojecten zijn de locaties voor aanplant van dreef- of laanbomen. Een voorbeeldsteden project is de ontharding van de parking naast de Harelbeekse Academie voor Podiumkunsten. Daar wordt een ruimte van 800 m² onthard om plaats te maken voor outdoor-lesmogelijkheden en groenbeleving.
- Op basis van de 'Bodemafdekkingskaart voor Vlaanderen' wordt een lijst gemaakt van de meest verharde percelen in Harelbeke. Voor de top 20 van deze lijst wordt in overleg met de eigenaar van het perceel nagegaan of ontharding mogelijk is.
- Project 'tuinstraten': in te selecteren straten worden verhardingen uitgedrooken om plantvakken of doorlaatbare oppervlaktes aan te leggen.
- Voorbeeldfunctie: de stad legt eventuele bijkomende verhardingen aan in waterdoorlatende materialen.
- We maken een verordening op waardoor ook verhardingen op privaat domein die door inwoners worden aangevraagd (bijvoorbeeld voor het stallen van een extra voertuig) maximaal in waterdoorlatende materialen worden aangelegd.
- Ontharden is een vaste beleidskeuze bij het herlocaliseren of heroriënteren van bedrijven of bij het omvormen van bestemmingen in gebieden met grote omvang (bv., site Isocab, Treurnietstraat, binnengebied Pervernagestraat/Kortrijksestraat, ...). In elk project moet minstens een percentage ontharding worden gerealiseerd.
- Via de dienst economie binnen het departement grondgebiedszaken stimuleren we ondernemers om klimaatbewuste maatregelen te nemen (<https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/subsidi databank/vergroening-en-verduurzaming-van-de-bedrijfsomgeving>)
- Aan de slag gaan met groendaken. Netwerkbeheerder Infrac had ooit een subsidiereglement voor groendaken, maar dit werd nauwelijks gebruikt. Groendaken zorgen ook voor vertraagde afvoer en verkoeling. De stad kan ook voorbeeldstellende projecten realiseren.
- Inschrijven van grotere woningdichtheid (bv. via stapelen) om zo meer groene ruimte te kunnen creëren.
- Promoten van geveltuinen: de stad voorziet in de planperiode zelf geveltuinen op openbaar domein. Bij heraanleg van straten worden standaard geveltuinen aangelegd (bv. Kervijnstraat) en inwoners worden ondersteund om die te beplanten (plantpakket, technische ondersteuning, ...). De stad probeert een eigen geveltuinbrigade samen te stellen die met ondersteuning van de stad (o.a. financieel) bij geïnteresseerde inwoners geveltuinen aanlegt.
- We monitoren verder de open ruimte en de verhardingsgraad.

7.5.3.2 Bebossen en vergroenen

7.5.3.2.1 Analyse

Bebossing en vergroening heeft positieve effecten op de gevolgen van klimaatwijziging door:

- evapotranspiratie die zorgt voor lokale verkoeling
- bosoppervlak dat opname en afstraling van warmte afremt

- evapotranspiratie die zorgt voor verdamping van bodemwater(en zo deel uitmaakt van de cyclus van water).
- het verhinderen van versnelde afvoer van water waardoor erosie kan worden voorkomen.

Naast een ambitieus straat- en laanbomenbeleid (zie 7.3.7.3), natuurverwervings- en openbaar groenbeleid kan de stad ook inzetten op bebossing. De stad beheert zelf, met steun van de vzw Bosgroep Ijzer en Leie waar de stad lid van is, een aantal zeer kleine bosjes (Collegebos, Venetiëbos). Daarnaast worden er jaarlijks bomen geplant in een geboortebos.

Op het provinciaal domein is de bebossingsgraad hoger, maar toch is de laatste in de ‘Boswijzer’ geregistreerde bebossingsgraad (2012) in Harelbeke laag (2,36%):

Oppervlakte bos in Harelbeke, t.o.v. regio Leiedal - Bron: Boswijzer 2012

Gemeente	Oppervlakte in hectare	Percentage
Anzegem	120	2,87
Avelgem	33	1,52
Deerlijk	30	1,76
Harelbeke	69	2,36
Kortrijk	174	2,17
Kuurne	37	3,69
Lendeledede	1	0,10
Menen	36	1,10
Spiere-Helkijn	36	3,32
Waregem	110	2,48
Wervik	9	0,20
Wevelgem	39	1,01
Zwevegem	80	1,26
TOTAAL	1231	

Een snelle digitale opmeting van bosbestanden in Harelbeke geeft echter volgend resultaat:

De Gavers: 75 ha / Collegebos: 1,3 hectare / Venetiëbos: 0,3 ha / Natuurgebied Harelbeke-Zuid: 1,7 ha / Kanaalbos – park: 5 ha / Kanaalbos – natuur: 4 ha
 Binnenbocht N391: 1,8 ha / Keizersbos: 1,4 ha / Koeksken + Sportterrein: 2 ha / Plaatsbeek: 0,6 ha / Boekenbos: 0,4 ha

Totaal: 93,5 ha = 3,2 %

Bosuitbreiding in Harelbeke werd in de voorbije decennia uitsluitend gerealiseerd op gronden van het provinciaal domein De Gavers.

Een uitbreiding van het bosareaal kan worden gekoppeld aan de uitbreiding door verwerving van percelen voor natuurontwikkeling. De stad is echter van mening dat percelen niet zomaar ten allen tijde kunnen of mogen worden bebost. Zowel de historische evaluatie, de landschappelijke of ecologische functie dienen telkens te worden afgewogen. De stad streeft naar een uitbreiding in oppervlakte natuur – inclusief bos – maar legt geen specifiek bebossingsstreefcijfer vast.

Niettemin zal de stad de recent door minister Zuhul Demir aangekondigde ondersteuning voor bosuitbreiding van nabij opvolgen. Alhoewel we geen percentage op de toename bos zetten willen we toch daar waar mogelijk (beschikbare ruimte en ecologische potentie) een aanzienlijk deel van de te realiseren natuuruitbreiding (zie 7.3.8.6) bebossen.

7.5.3.2.2 Acties

- De stad wil gronden verwerven om te bebossen. In de praktijk zijn er op dit moment geen locaties die als bosgebied zijn bestemd en nog niet zijn bebost. Dit wil dus zeggen dat verwerven van percelen voor bebossing er wel kan voor zorgen dat deze grond niet meer voor zijn oorspronkelijke bestemming beschikbaar is.
- De stad wil samen met de landbouworganisaties in Harelbeke onderzoeken of er geïnteresseerde landbouwers/grondeigenaars zijn om aan agroforestry-project te realiseren.
- Particulieren kunnen ook een vergunning aanvragen voor het bebossen van landbouwgrond. De stad zal bebossingsprojecten door particulieren activeren door ondersteuning via sensibilisatie.
- In elk geval wil de stad acties als 'Maak het groener' van Natuurkoepel Zuid-West-Vlaanderen verder ondersteunen daar deze een substantiële bijdrage leveren aan de vergroening van onze stad.
- Ook hagen en houtkanten kunnen hier van betekenis zijn. Zoals in bijlage 3 (evaluatie en actualisatie van het GNOP) opgenomen blijkt het aandeel hagen waar voor het snoeien een subsidie wordt aangevraagd te dalen. Met de inzet van Landschapsplannen en Landschapsbeheerplannen in samenwerking met het Stadlandschap Leie en Schelde kan ook op hagen en houtkanten worden ingezet, maar ook daar blijkt het arbeidsintensieve onderhoud een struikelblok.
- Inzetten op agrarisch natuurbeheer lijkt dan ook een noodzakelijke actie. Er is echter een grote dualiteit: het oppervlak groen dat voor dergelijk beheer in aanmerking komt is te klein voor een rendabele aanpak. Samen met het Stadlandschap Leie en Schelde moeten we nagaan hoe we uit die patstelling geraken.
- De stad kan zal onderzoeken of ze in specifieke aandachtsgebieden voor kleine landschapselementen zelf hagen of houtkanten langs wegenis kan aanplanten.
- Uitbreiden van ecologisch groenbeheer van eigen groenzones, van 20.000 m² in 2019 tot 75.000 m² in 2020 (nu reeds in Albrecht Rodenbachlaan, Afspanningsstraat, Amerikalaan, Arendsstraat, Bavikhoofsestraat - speelplein ter Coutere, Bavikhoofsestraat, Begonialaan, Begraafplaats Bavikhovedorp, Begraafplaats Bavikhove Oud, Belokenstuk, Beneluxlaan, Beukenlaan, Beversestraat, Bistierland, Bleekput, Boekweitstraat, Broekplein, Broelstraat, Damweg, Deerlijksesteenweg, Dennenlaan, Distelbosstraat, Driehoek, Duivenstuk, Elfde-Julistraat, Elzenlaan, Esdoorneg, Europastraat, Evangeliestraat, Generaal Deprezstraat, Gerststraat, Goudwinde, Guido Gezellelaan, Haringstraat, Hazebeekstraat, Hazelaarsdreef, Hermitage, Herpelstraat, Kastanjelaan, Begraafplaats Hulste, Klein Katrol, Klinkaardstraat, Kollegelaan, Koning Albertlaan, Koning Leopold III-plein, Koning Astridlaan, Koutermolenpad, Kruiske, KSA-plein, Kwademeerslaan, Labrusstraat, Lindenlaan, Masteluinstraat, Muizelstraat, Nachtegalenlaan, Begraafplaats Harelbeke Nieuw, Notelaarslaan, Omgeving basisschool Noord Hulste, Omgeving CC het Spoor, Omgeving sporthal De Vlasschaard, Omgeving sporthal De Dageraad, Ommegangstraat, Oudstrijderslaan, Overacker, Politieke Gevangenenstraat, Ruddershove, Schipstraat, Speltstraat,

Spinnerijstraat, stadsdepot, Sint-Augustinuskerk Stasegem, Steentje, Stijn Streuvelsstraat, Tarwestraat, Ter Kerke, Ter Perre, Tibeertstraat, Tieltsestraat, Tuinbouwstraat, Tulpenlaan, Veldrijk, Venetiëlaan, Verenigde-Natiënlaan, Vierbunderhof, Violettenstraat, Visserstraat, Vlaanderenlaan, Wallekant, Weverijstraat, Zuidstraat, Zwaluwenlaan en Zwevegensestraat). We hebben deze informatie digitaal aan onze inwoners ter beschikking gesteld.

- Promoten van ecologisch tuinbeheer bij inwoners.
- Actief straat- en laanbomenbeleid (zie hiervoor bij 'Bomenbeheerplan').

7.5.3.3 Ruimte voor water

7.5.3.3.1 Analyse

7.5.3.3.1.1 Oppervlaktewater

In Harelbeke zijn met de Leie en het kanaal Bossuit-Kortrijk twee grote lineaire waterelementen aanwezig.

De Leie, een laaglandrivier, overstroomde nog tot eind jaren '70, begin jaren '80. Door het voorzien van sluizen en de kalibratie van de rivier overstroomt de Leie niet meer. Zo wordt in het project 'Rivierherstel' binnen het Seine-Scheldeproject niet gezocht naar ruimte om de rivier te laten overstromen, maar wordt er gezocht naar ruimte om zogenaamde natte terrestrische natuur te voorzien.

Met de Gavers heeft Harelbeke één van de weinige grote wateroppervlaktes (53 hectare) in de regio. De waterstand in de Gavers wordt onder meer bepaald door de drinkwaterproductie in Stasegem.

In het landelijk gebied zijn in de twintigste eeuw ook vaak de waterbergende capaciteiten van beekvalleien gereduceerd of verdwenen. De ophoging van zogenaamde 'natte zakken' in weilanden heeft de ruimte voor water danig beperkt. Mochten we de illustraties van het ruimtebeslag in [bijlage 2](#) bij dit Groenplan ook in 3D-kunnen weergeven zou de impact met betrekking tot de opslag en infiltratie van water zeer duidelijk zichtbaar zijn. Er werd een versnelde afvoer van water in beken gerealiseerd. Waarna op verschillende locaties bufferbekkens (o.a. in Hulste) werden aangelegd.

In stedelijke omgeving worden bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wel wadi's voorzien en ook met het gebruik van waterdoorlaatbaar materiaal wordt er ruimte voor water gemaakt. Het openmaken van ingekokerde waterlopen is van grote betekenis en voorbeeld stellend als klimaatadaptieve maatregel. In Harelbeke wordt met het geïntegreerde onderzoek naar het openleggen van de (kunstmatig aangelegde) Gaverbeek een eerste concreet project uitgewerkt. Een gelijkaardige onderzoeksoefening voor de Hazebeek wordt gepland. Ook het openleggen van de Padebeek wordt voorzien in de ontwikkeling van de site Treurniet.

Het verkoelende effect van waterelementen in de stad kan niet voldoende worden benadrukt. 's Nachts nemen wateroppervlaktes ook temperatuur van de omgevingslucht op. Echter, als de temperatuur van wateroppervlakten groter wordt dan de omgevingstemperatuur (einde van de zomer) hebben deze oppervlakten een negatieve invloed

op hittestress. Uit onderzoek blijkt dat een groot meer of een grote traag stromende rivier in of nabij een stad overdag een koeltepluim voor de stad genereert, maar 's nachts wordt het tegenovergestelde waargenomen, met een effect dat tot meerdere kilometers ver vast te stellen is.

Grote watervlakken zijn zeer belangrijk in het kader van toenemende dreiging van extreme droogteperiodes. Watertekort manifesteerde zich reeds in de zomers van 2017, 2018, 2019 en de lente van 2020. Infiltratie is een zeer belangrijke maatregel om grondwaterreserves aan te vullen.

7.5.3.3.1.2 Opvang van regenwater

Hemelwater wordt hoe langer hoe meer een zeer kostbaar goed. Bij beoordeling van omgevingsprojecten dient de door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) uitgewerkt 'Ladder van Lansink' te worden geïmplementeerd en gerespecteerd:

7.5.3.3.1.3 Grondwater

De ondiepe grondwatertafels herstelden na de droge zomers van 2017, 2018 en 2019 niet. Op die manier wordt ook in Harelbeke een droogtepiek veroorzaakt. Tijdens deze droge periodes kwamen ook de lozingen van grondwaterbemalingen bij infrastructuurwerken onder maatschappelijke druk te staan.

Er werd een cascade-principe opgesteld dat bij meldingen van bemalingen in het kader van Omgevingsvergunningen en infrastructuurwerken als voorwaardenpakket wordt opgelegd. Daarbij is infiltratie ter plaatse het belangrijkste uitgangspunt ter vrijwaring van de grondwatertafel. Indien niet mogelijk worden in een cascadesysteem verschillende afvoermogelijkheden mét hergebruikvoorzieningen opgelegd.

7.5.3.3.2 Acties

- Daar waar mogelijk wordt de afstroming naar waterlopen terug gedrongen (via opwaartse berging, vertraagde afvoer, infiltratie, opslag, ...).
- We onderhouden gecontroleerde wacht- en overstromingsbekkens.
- Opmaken van een bekenherstelplan en natuurinrichtingsplan voor de prioritaire beken (Hazebeek, Havikbeek, Plaatsebeek, Lampernissebeek, Eikbosbeek, Vaarnewijkbeek, Pluimbeek, Keibeek, Gaverbeek en Beverenbeek), zowel van uit het oogpunt van waterberging en biodiversiteit.
- Het openmaken van de Gaverbeek doorheen de Collegewijk.
- We onderzoeken het openmaken van de Hazebeek in het centrum van Hulste.
- Hermeandering van de Plaatsebeek in het kader van het project Rivierherstel Leie.
- Captatie van hemelwater: het opmaken van een reglement dat extra-bergende capaciteit van regenwater ondersteunt.
- Sensibilisatie in verband met droogte en watertekort.
- Tijdelijke buffering van regenwater en vertraagde afvoer, zodat de piekbelasting op het rioleringsysteem gereduceerd wordt.
- Opmaak van een hemelwaterplan (Fluvius)
- Om duurzaam watergebruik te promoten zal de stad inzetten op de uitbouw van (collectieve) hemelwaterputten. Bij de aanleg van pleinen of parkings wordt telkens bekeken of een hemelwaterput meegenomen kan worden in het ontwerp. Het opgevangen hemelwater kan door de o.a. de stadsdiensten worden gebruikt.

7.6 Het Groenplan Harelbeke in een regionale context

In dit stedelijk Groenplan worden de ambities van de stad Harelbeke met betrekking tot natuur, groen en open ruimte geformuleerd. De fysieke ruimte is drager van vele functies en uiteraard stoppen deze functies niet bij de gemeentegrenzen. De stad Harelbeke heeft in het verleden een trekkersrol opgenomen met betrekking tot het behoud van de open ruimte door o.a. het bevrozen en het schrappen van woonuitbreidingsgebieden (cfr. Tweede Aardstraat in 2009), het verantwoord omgaan met ruimte voor ondernemen, het verwerven van ruimte voor natuur (Plaatsebeek, Spijkerland), het verdedigen van op natuur gerichte bestemmingsprojecten (bv. Rivierherstel), het voeren van ecologisch groenbeheer (omvorming Collegebos, omvorming groenzones Arendswijk, ...). De stad wil zich hier verder in engageren. In de komende decennia zullen verdichting, inbreiding, ontpitting en ontharding cruciale opdrachten voor lokale besturen worden. Harelbeke heeft reeds stappen gezet om deze in het gemeentelijk beleid te implementeren. Het zal echter ook van belang zijn dat deze trekkersrol ook in een regionale context wordt vertaald.

In dit Groenplan wordt een overzicht opgenomen van de regionale context van natuur, groen en open ruimtebeleid.

7.6.1 Regionale Groenstructuur – Leiedal (2007-2009)

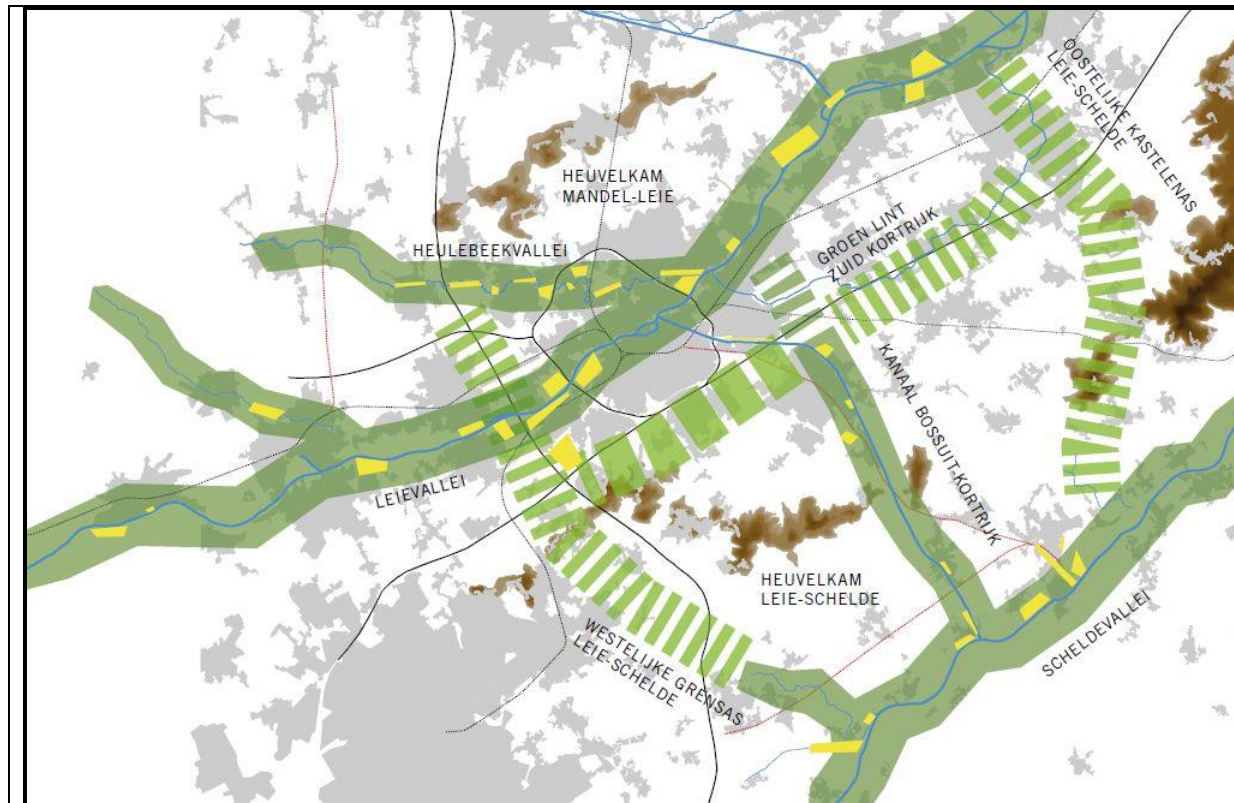
In 2007 formuleerde Leiedal in het kader van de afbakening van de natuurlijk-agrarische structuur voorstellen voor een 'Regionale Groenstructuur'. Daarin werd een onderzoek gedaan naar missing links tussen de grote groene hoofdstructuren in onze regio en werden voorstellen geformuleerd voor een heterogene regionale groenstructuur.

Er werd onder meer verwezen naar het 'Streekpact' dat Resoc opmaakte in In dat 'Streekpact' werd de realisatie van een regionale groenstructuur voorzien, met nadruk op de aantrekkelijkheid van de leefomgeving, het voorzien van een netwerk tussen de diverse natuur- en bosgebieden, open ruimtes, waardevolle landschappen en parkgebieden, het creëren van een meerwaarde voor biodiversiteit, recreatie, veilige verbindingen, het tot stand komen via open dialoog. Als indicator in het 'Streekpact' werd een streefdoel van 500 ha bijkomend in te richten groen/natuurgebied voorzien tegen 2012. Dit streefdoel werd niet bereikt.

In de voorstellen voor de regionale groenstructuur werd specifiek voor ons grondgebied als 'missing link' tussen andere groene gebieden het 'Groen Lint E17' omschreven met als ruimtelijke opties groen in verwevenheid van economische ontwikkeling, de combinatie van bedrijvigheid en open ruimte langs de E17, aandacht voor de landschappelijke kwaliteit van bedrijventerreinen, de aanleg van waterbuffers als landschapselement, de beekvalleien als dragers voor landschapontwikkeling en het voorzien van een recreatieve fietsverbinding van oost naar west.

Eind 2008 werd door de Vlaams Minister van Ruimtelijke Ordening een oproep gelanceerd voor de opmaak van strategische projecten in uitvoering van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen. Uiteindelijk werkten Leiedal en de Provincie West-Vlaanderen samen aan een project dat als Ruimtelijk Strategisch Project 'Regionale Groenstructuur/Leievallei' op 22 december 2009 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd.

Ruimtelijk Strategisch Project 'Regionale Groenstructuur' – Groene Sporen.

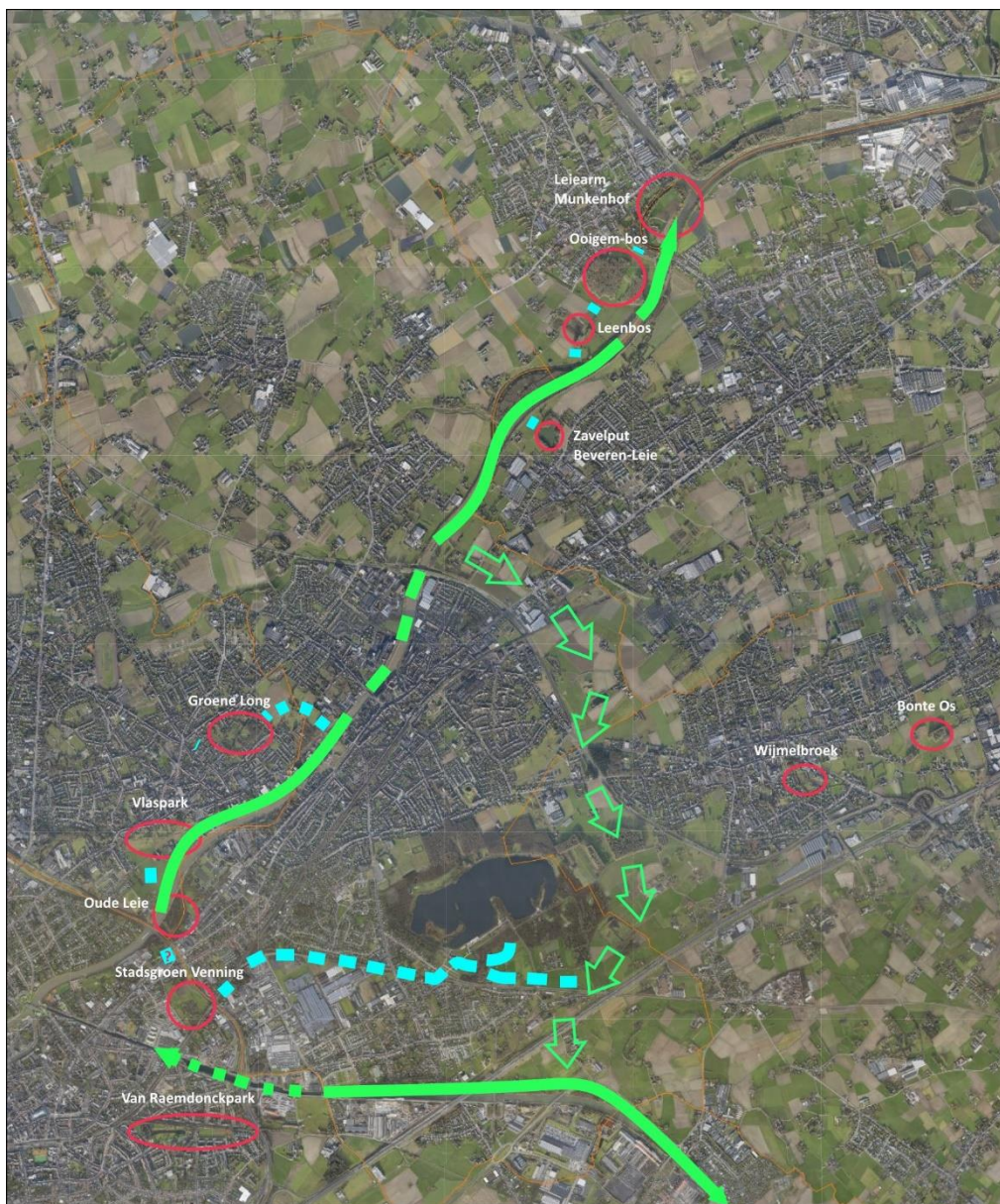

In dit project zijn de Leievallei, het kanaal Bossuit-Kortrijk en het zogenaamde Groen lint zuid als regionaal groengebied aangeduid. Ze vormen ook de ruggengraat van de groenstructuur voor dit Groenplan voor de stad Harelbeke.

In het Groene Sporenproject werd het ontginningsgebied 'Spijkerland' als concreet actiepunt opgenomen.

7.6.2 Grensoverschrijdende verbindingen.

Naast de aangeduide zones (Leie, Gavers, Kanaal, corridor) die zijn ingeschaald in de regionale groenstructuur kunnen op een gemeentegrensoverschrijdend (tussen-)niveau nog relevante verbindingen worden gemaakt:

Stedelijk Groenplan Harelbeke - 2020-2040

Natuurverbindingen in een grensoverschrijdende context

Met de stad Waregem:

- Zavelput (Beveren-Leie)
- Oude Leiearm

Wielsbeke:

- Leenbos
- Ooigem-bos
- Oude Leiearm Munkenhof

Kuurne:

- Groene Long
- Vlaspark
- Oude Leiearm

Kortrijk

- Stadsgroen Venning
- Er zit een potentiële natuurverbindinglink die kan worden gemaakt binnen het complex project Kanaal Bossuit-Kortrijk, verbinding Venning – Oude Leie Kuurne – Vlaspark – (Groene Long).
- Er is een natuurverbindingstructuur die Harelbeke binnen dringt langs de spoorweglijn;

Geïsoleerde (natuur)gebieden in grensoverschrijdende context

Deerlijk:

- Wijmelbroek
- Bonte Os

Kortrijk

- Gebroeders Van Raemdonckpark

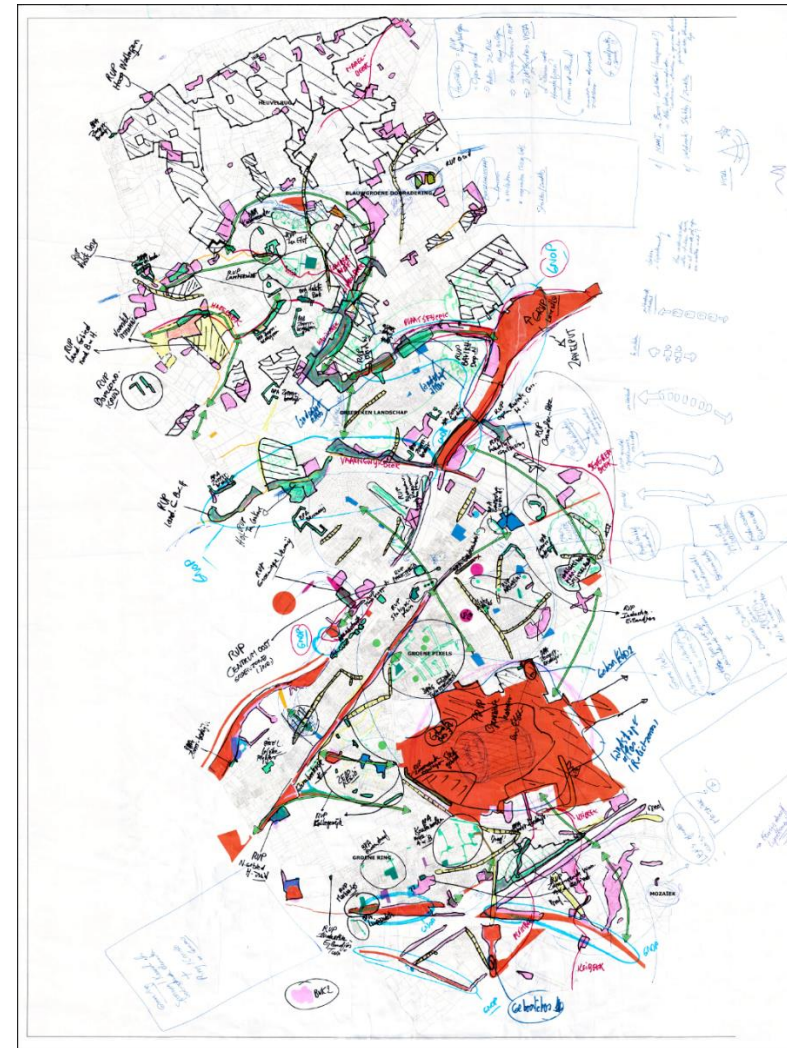
8. Groenstructuur

Het voorliggende Groenplan is noch een bestemmingsplan en noch een structuurplan. Toch is het om de noodzakelijkheid, de opportuniteiten en de ambities van dit plan te duiden noodzakelijk dat er ook een ruimtelijke weergave op een plan wordt gerealiseerd.

8.1 Structuurbepalende elementen

Basis en structuurbepalende elementen in Harelbeke zijn:

- De Leie die de stad grofweg in het midden doorsnijdt van west naar oost met duidelijke robuuste groene gebieden.
- Het kanaal Bossuit-Kortrijk dat zowat de zuidelijke grens van de stad bepaald met het kanaalbos als mee-structuur-bepalend.
- De open-ruimte corridor die het kanaal langsheen en over de Gavers met de Leie verbindt. Spijkerland als groeipool.
- De beekvalleien van de Havikbeek-Hazebeek-Plaatsebeek en de Vaarnewijkbeek in het noordelijk deel en Pluimbeek, Keibeek en Gaverbeek in het zuiden van de stad, op vandaag eerder fragmentarisch en soms nauwelijks zichtbaar maar met potenties.
- De E17 die de zuidelijke grens van de stad op een groen talud doorsnijdt.
- De N36 die de stad deels als viervaksweg en deels als tweevaksweg van zuidoost naar noordwest doorkruist.
- De N43 die quasi parallel met de Leie van west naar oost door de stad snijdt en een harde en niet groene barrière vormt.
- De spoorwegverbinding 75 (Kortrijk-Gent) die het centrum van de stad op een groen talud doorsnijdt.
- De spoorwegverbinding 89 (Kortrijk-Denderleeuw) die het zuidelijk deel van de stad gelijkgronds doorsnijdt.
- Het provinciaal domein De Gavers als beveiligde en robuuste open ruimte in het zuidelijk deel van de stad.
- De Oude Leiearm Bavikhove met de daarop aansluitende Leievallei en Plaatsebeekvallei.
- De bouwvrije zones in Bavikhove en Hulste. De open ruimtes zijn landschappelijk weinig kwalitatief (weinig kleine landschapselementen).

Werkaart Groenplan

8.2 Grafische weergave

Bij de voorbereidende werken voor het opmaken van dit Groenplan werden de knelpunten en potenties rond groen en natuur binnen deze ruimte op een werkkaart aangeduid. Verschillende lagen werden in een digitale GIS-omgeving in een Groenplan-GIS-loket geplaatst. Dit is een dynamisch GIS-loket, het zal wijzigen met de tijd. Het is belangrijk te vermelden dat de aanduiding in dit GIS-loket van gebieden die op vandaag niet juridisch zijn verankerd geen enkele planologisch-juridische betekenis heeft, ze duidt enkel de waarde van de betreffende gebieden binnen de uitgangspunten en processen die binnen dit Groenplan zijn vastgelegd.

8.2.1 Ruimtelijke verankerde gebieden

In eerste instantie (basiskaart) werden de reeds als groen of als natuur bestemde gebieden en de relevante vastgelegde open ruimte gebieden (zie hoofdstuk 7.1 en bijlage 3) en de relevante informatie uit de ecologische context (zie 7.3, oa. Biologische waarderingskaart, kerngebieden GNOP (Oude Leie, ...) aangeduid.

8.2.2 Bestaande groen- en natuurgebieden en ruimtelfuncties

1. Hoofdstructuur

- De groene 'hoofdstructuur' van Leie, Gavers en kanaal Bossuit-Kortrijk en de interactie tussen deze gebieden via een open ruimte-corridor.
- De beken en het bekenlandschap, zowel in het noorden als het zuiden van de stad.

2. Grotere stedelijke groengebieden

- Bestaande parken: de kerkomgeving van Sint-Salvator, het stadspark, het park in Stasegem, ...
- Pleinen van ruimere omvang: Arendswijk/Verenigde Natiënlaan, Broekplein, ...
- Sportterreinen De Dageraad (de Mol), de Vlasschaard

3. Andere openbare groenzones cfr. de typologieën in hoofdstuk 7.4.1

4. Groengebieden in de open ruimte

- bv. sportterreinen Hulste, bufferbekken Hulste, ...

8.2.3 Gebieden met potenties

- Openbare groene ruimtes in ontwikkeling: Moleneiland, parkzone Groeninge Ververij, Westwijk, Lelijke plekje Zandberg, ...
- Eigendom van andere openbare besturen, o.a. eigendommen van andere lokale besturen in Harelbeke.
- Niet-openbare groene, natuurlijke of relevante open ruimtes (bv. binnengebieden Eiland, binnengebieden Bosdreef, Ommegangstraat Stasegem, ...)
- Inventaris van relevante ruimtes in het kader van de inventaris verharding / te ontharden oppervlaktes. (bv. bedrijvensite Plastibert, Duma ...)
- Private groene, natuurlijke en/of open ruimte projecten (bv. project Hulste – Masureel, kloostertuin, ...)
- Niet openbare gebieden met groene, natuurlijke of ruimte-functies.

8.2.4 Verbindingsstructuren

Er zijn verschillende bestaande verbindingstructuren aangeduid:

- Dreven (bv. Oudenaardsestraat, Iepersstraat),
- Waardevolle bermen, ...)
- Beekvalleien
- Te bewaken zichten. Deze te bewaken zichten zullen binnen het Beleidsplan Ruimte Harelbeke worden aangeduid.

Daarnaast zijn er tussen de verschillende typologieën (zie 8.2.6) zowel te versterken als nieuw te ontwikkelen verbindingstructuren aangeduid. Ook hier spelen dreven, bermen, open-ruimtestructuren en zichtassen een belangrijke rol. Ontharding en vernatting kunnen hier belangrijke instrumenten zijn.

Sommige verbindingstructuren zijn nu hoegenaamd niet aanwezig en de noodzakelijke realisatie vormt een uitdaging.

8.2.5 Specifieke typologieën binnen dit Groenplan

Buitengebied

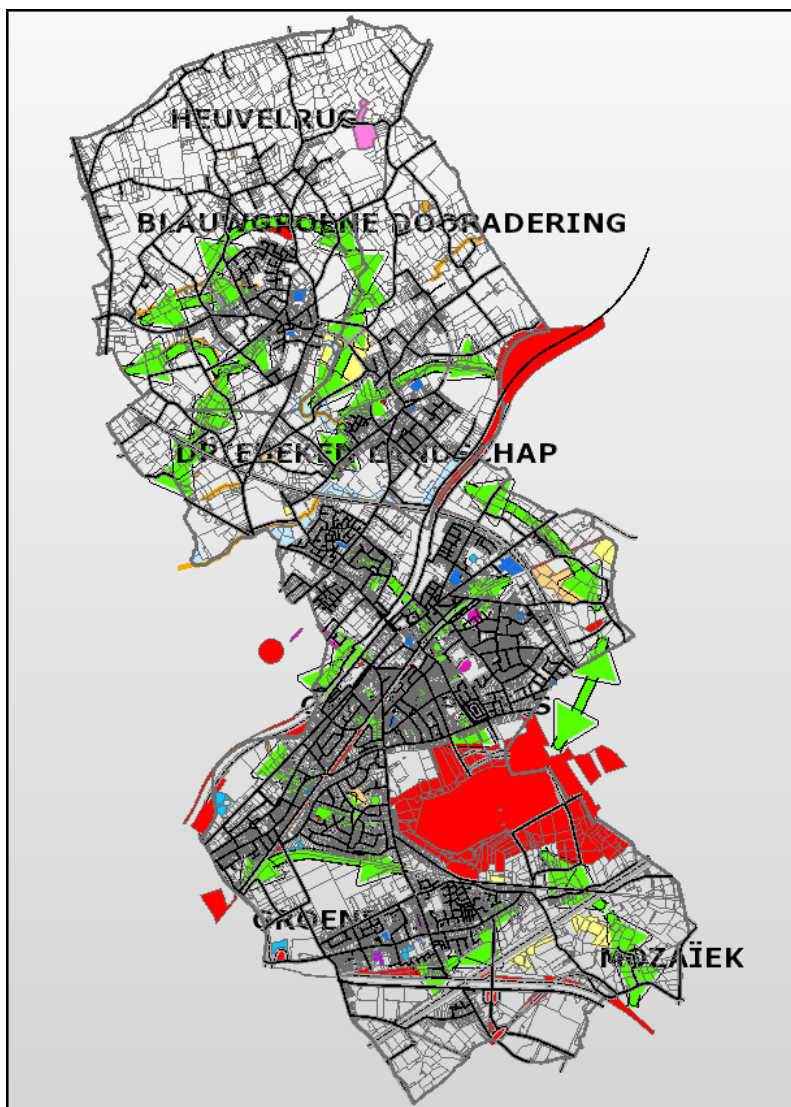
- Heuvelrug-Noord, zuivere open ruimte met reliëfgradient, via Marelbeek en met drevenlandschap te verbinden met bekenlandschap.
- DrieBekenlandschap / blauwgroene dooradering: Hazebeek/Havikbeek/Plaatsebeek (één traject), Lampernissebeek en Vaarnewijkbeek, eveneens te verbinden met dreven en herstel van beekvallei-functies. Voor deze beken dient een eigen ontwikkelingsvisie te worden vastgelegd. Deze beekvalleien bieden eveneens potenties voor vernatting.

Stedelijk gebied

- Groene Pixels: In de zones met de grootste bevolkingsdichtheden is ontpitting zeer dringend. Op vandaag is er weinig plaats voor openbaar groen in het centrum van de stad. Enkele ruimere groenobjecten (kloostertuin, notaristuin, ...) zijn privaat en niet toegankelijk. In deze Groene Pixelruimte gaat de stad actief op zoek naar het realiseren van kleine groene en open ruimtes. De Groene Pixels zijn aangeduid in de wijken 't Ooste, Centrum, Eiland en delen van de Zandberg
- Groene Ring: in het zuidwesten van Harelbeke (Collegewijk, Harelbeke-Zuid industriegebied) zijn nog een aantal belangrijke relictgebieden (natuurgebied op de industriezone, Venetiëbos, Collegebos) die via de spoorwegberm eigenlijk wel fysisch met elkaar kunnen worden verbonden. Ook het openmaken van de Gaverbeek richting Leie is in deze Groene Ring een belangrijk project. De Groene Ring zoekt via de dwarse as in de omgeving van de Beneluxlaan naar verbinding met het kanaal en het kanaalbos. Binnen de Groene Ring liggen enkele resterende niet-verharde potentiële ruimtekamers in dit zeer intens verhard gebied.
- Mozaïeklandschap: De 'open-ruimtekamer Esser' wordt eveneens door een aantal beken dooraderd. In dit gebied hebben alle aanwezige landbouwers eerder reeds een landschapsbedrijfsplan uitgewerkt. Toch zijn er langs de beken die deze ruimte dooraderen (Keibeek, Pluimbeek, Gaverbeek) nog mogelijkheden om de beekvalleien op te waarderen. Het gebied sluit direct aan op de Gavers, die op hun beurt onderdeel zijn van de hoofdstructuur. Het mozaïeklandschap is ook de drager van de zuidelijke arm van de open-ruimte-corridor naar de Leie.

8.2.6 Nog te ontwikkelen lagen

- Speelzones en speelbossen: in overleg met de jeugdsector wordt nagegaan welk natuurlijk speelweefsel kan worden ingezet voor de werking van jongeren en natuurbeleving.
- Zoals voorzien in het onderdeel 'Klimaatadaptatieplan' wordt een kaartenweergave gemaakt van de top 20 van meest verharde oppervlaktes. Voor deze oppervlaktes wordt met de eigenaars de mogelijkheid tot ontharding onderzocht.
- In overleg met het Stadlandschap Leie & Schelde wordt afgewogen over er op het grondgebied van Harelbeke prioritaire aandachtsgebieden voor kleine landschapselementen worden aangeduid.

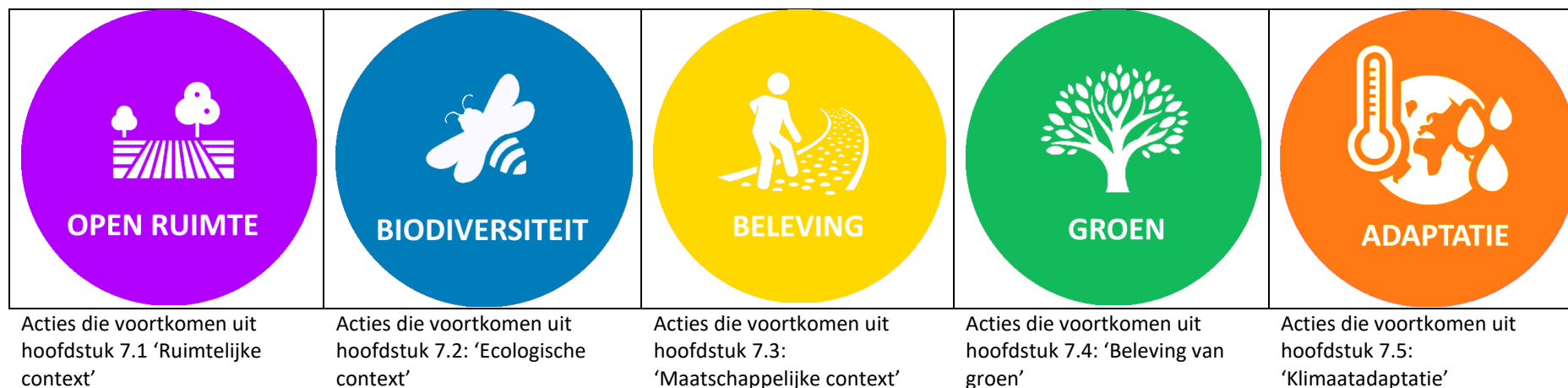

Samenvatting grafische weergave Groenplan

9. Actieplan

In het actieplan worden de verschillende in dit Groenplan Harelbeke vermelde acties gebundeld en gedetailleerd. Het actieplan wordt opgesplitst in 3 delen: acties voor het buitengebied / de open ruimte, acties voor het stedelijk gebied en generieke acties.

Er wordt aangeduid binnen welk thema de acties worden gekaderd:

Daar waar mogelijk wordt een raming van het budget toegevoegd. De opgenomen cijfers zijn – gezien het legislatuur overschrijdende karakter van de planningshorizon – indicatief. Ze geven een raming van de verwachte financiële inspanning weer. Het is duidelijk dat de stad niet in haar eentje niet over voldoende financiële middelen zal beschikken om deze acties te realiseren. Zoals reeds eerder vermeld is de stad voortdurend op zoek naar partnerships om acties te realiseren. De stad Harelbeke heeft in het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 een ruime financiële verantwoordelijkheid opgenomen.

Daar waar geen cijfers zijn opgenomen is ofwel geen budget nodig, of maakt de raming deel uit van de bestaande budgetten op exploitatieniveau of ontbreken nog een aantal parameters om budgetten strikt af te lijnen.

9.1 Open ruimte / buitengebied

1	<p>Actieve bescherming door verwerving</p> <p>Om een robuuste structuur te bekomen is het belangrijk dat op strategische plaatsen ruimte wordt gevrijwaard. Zoals uit de ruimtelijke en ecologische analyse in het Groenplan Harelbeke biedt enkel verwerving de nodige garantie. Verwerving kan met het oog op vrijwaren of ontwikkelen van biodiversiteit, inrichten van klimaatadaptatie, voorzien van beleefbaar openbaar groen of zuivere vrijwaring van open ruimte. De stad wil in de planningshorizon van dit Groenplan volgend streefcijfer inzake verwerving natuur behalen:</p> <p>2019-2023: 0,7 m²/inwoner 2024-2028: 0,75 m²/inwoner 2029-2033: 0,8 m²/inwoner 2034-2038: 0,9 m²/inwoner 2039-2040: 1,00 m²/inwoner </p> <p>Daarmee wil de stad maximaal inzetten op de realisatie van de groenstructuur zoals die in hoofdstuk 8 is uitgewerkt.</p> <p>Het is voor een lokaal bestuur financieel een zware dobber om in verwerving te investeren. De stad zoekt ook maximaal naar ondersteuning (onder de vorm van bijvoorbeeld subsidiëring) van andere overheden of zoekt partnerschappen die de financiering op zich kunnen nemen maar terzelfdertijd garant kunnen staan voor een kwalitatieve invulling.</p> <p>De stad wil in elke deelgemeente een speelbos realiseren. Verwerving is mogelijks ook noodzakelijk voor het realiseren van deze doelstelling.</p> <p>De stad wil inwoners in wiens gezin een kind werd geboren verder de mogelijkheid bieden om een geboortebom aan te planten. Ook daarvoor kan het noodzakelijk zijn terreinen te verwerven.</p>	
---	---	---

1.1	<p>Verzekeren van ecologische invulling van beschermde open ruimte door verwerving</p> <p>Zoals blijkt uit de ruimtelijke analyse is strategische open ruimte op veel locaties beschermd en beveiligd via planologische instrumenten. Toch blijken er obstakels om de inrichting overeenkomstig deze instrumenten in te richten of te laten functioneren. Via verwerving kan de stad daar wel concrete invulling aan geven. Het gaat om volgende gebieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het prioritaire bekenetwerk van Harelbeke. Zoals uit het onderzoek binnen dit Groenplan blijkt vormen de als prioritair aangeduide beekvalleien een eerste aanvulling op de hoofdstructuur Leie-Gavers-Kanaal. In de hoofdstructuur wordt in eerste instantie gezocht naar invulling door regionale of gewestelijke spelers. De stad zal zijn verantwoordelijkheid nemen om in de op deze primaire hoofdstructuur geënte gebieden de vastgelegde en potentiële functies te realiseren. De prioritaire beekvalleien zijn deze van de Hazebeek, Havikbeek, Plaatsebeek, Eikbosbeek, Vaarnewijkbeek, Beverenbeek, Gaverbeek, Plumbeek en Keibeek. Voor deze beken wordt een geïntegreerde visie uitgewerkt (zie verder). - Verderzetten aankoop strategisch corridorproject 'natuurgebied Spijkerland'. - Er wordt reeds werk gemaakt van de verwerving en realisatie van de beekvallei zone Plaatsebeek binnen het RUP Bavikhove-Dorp Noord. - Planologisch beschermde zones die in hun voortbestaan worden bedreigd of waarvan de eigenaar de voorziene bestemming niet realiseert (bv. waardevolle rietkragen in het aangeduide 'bekenlandschap', ...) <p>Het project 'Rivierherstel Bavikhove-Ooigem' wordt door het Vlaams Gewest gerealiseerd.</p> <p>De stad bepleit bij de Provincie West-Vlaanderen de verdere uitbreiding van het provinciaal domein De Gavers overeenkomstig het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan.</p> <p>Gezien het ruimtelijk belang en de impact wordt nagegaan of de beekvallei Hazebeek-Havikbeek-Plaatsebeek in een regionaal project kan worden ingeschreven (zie verder ook geïntegreerd project "Harelbeken 2040").</p>
1.2	<p>Beschermen van niet planologisch beschermde ruimte</p> <p>Ook in het buitengebied wordt de stad af en toe geconfronteerd met in de context van dit Groenplan als waardevol te identificeren gebieden die niet door een planologische bescherming zijn gedekt. Het kan gaan om bosrelicten, restgronden, overstromingszones, te natte weilanden (bv. Oostrozebekestraat, ...), poelen, ... Ook in dit geval is verwerving vaak de aangewezen methode om deze gebieden toch veilig te stellen.</p>

1.3	Onderzoeken van voorkooprecht													
	We onderzoeken in hoeverre een lokale overheid in bestemmingsplan voor de in dit Groenplan voor de groenstructuur aangeduide relevante gebieden een voorkooprecht kan opleggen. Het valt niet uit te sluiten dat dit nu mogelijks niet kan, maar dat dit instrument in de ruimere planningshorizon wel ter beschikking komt.													
1.4	Subsidiëren van aankoopprojecten door derden.													
	Verenigingen die als doelstelling hebben om natuur te vrijwaren, te ontwikkelen en te beheren die aankopen in Harelbeke willen realiseren kunnen als een aankoopproject past binnen de principes van dit Groenplan rekenen op een aankoopsubsidie van 1 EUR/m ² met een maximum van 10.000 EUR/jaar.													
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040
1.1														
	100.000	102.000	104.000	125.000	127.000	129.000	130.000	132.000	156.000	158.000	161.000		262.000	266.000
1.2														
	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000		50.000	50.000
1.3														
	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/
1.4														
	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000		10.000	10.000

2	<p>Beheersovereenkomsten, ondersteunen inrichting, huurovereenkomsten terreinen</p> <p>Daar waar ruimtebestemmingen overeenkomstig dit Groenplan wel worden of zullen worden gerealiseerd door de eigenaars kunnen deze realisaties worden ondersteund met subsidies voor aanleg of onderhoud. Daartoe kan de stad gebruik maken van verschillende systemen. De stad kan naast verwerving ook via andere instrumenten de verwezenlijking van doelen van dit Groenplan realiseren.</p>	
2.1	<p>Beleid inzake kleine landschapselementen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De stad evalueert zijn subsidiereglement inzake de aanleg en het onderhoud van kleine landschapselementen. In dit Groenplan worden prioritaire aandachtsgebieden voor kle aangeduid. In deze prioritaire aandachtsgebieden kunnen de subsidiebedragen worden aangepast. Op die manier kunnen meer eigenaars worden overtuigd om mee te werken aan een beter aangekleed landschap. - De stad evalueert ter plaatse de effecten van 20 jaar inzetten op subsidiëring van kleine landschapselementen. Ze onderzoekt de huidige toestand van kle's waarvoor subsidie werd verleend en be vraagt oudere en recente gebruikers over hun ervaringen en verwachtingen. - De stad maakt jaarlijks met het Stadlandschap Leie & Schelde afspraken over op te maken Landschapsplannen en Landschapsbedrijfsplannen en voorziet op het budget het stadsaandeel voor deze realisatie. - De stad maakt een inventaris van waardevolle kleine landschapselementen. De veldinventaris wordt opgenomen in een laag in het GIS-systeem van de stad. Deze GIS-laag wordt geraadpleegd en gebruikt bij de opmaak van ruimtelijke bestemmingsplannen. In deze plannen worden kleine landschapselementen expliciet beschermd. - Organisatie van sensibilisatieacties. - Promotie van beheersovereenkomstpakketten van de Vlaamse Landmaatschappij. - Promotie van acties als 'Maak het groener' van Natuurkoepel Zuid-West-Vlaanderen. - De stad zal private vergunningsaanvragen voor het bebossen van landbouwgronden positief adviseren. - De stad onderzoekt samen met Stadlandschap Leie & Schelde hoe agrarisch natuurbeheer ook in Zuid-West-Vlaanderen een bijdrage kan leveren aan het behoud van kleine landschapselementen. 	

2.2	Gebruiksovereenkomsten met het oog op het realiseren van doelen Groenplan													
	De stad kan met eigenaars verschillende types gebruiksovereenkomsten afsluiten (bv. pacht, ...) om op die manier gebieden voor lange termijn te vrijwaren (bv. pachtovereenkomsten voor beekvalleien, ...). Zo wordt onder meer onderzocht hoe in een samenwerking met geïnteresseerde landbouwers een ruimere invulling kan worden gegeven aan de te vrijwaren zone op beekoever. Andere openbare besturen blijken eigenaar van landbouwpercelen in onze stad. Ook het OCMW is eigenaar van aanzienlijke oppervlaktes. We kijken samen in hoeverre we op deze terreinen, in samenspraak met de gebruikers, ook binnen dit Groenplan gesitueerde acties en initiatieven kunnen opzetten.													
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040
2.1														
	3000	4000	4000	4000	4000	4500	4500	4500	4500	5000	5000		5000	5000
2.2														
	/	1000	1000	1500	1500	2000	2000	2500	2500	3000	3000		3500	4000

3	<p>Principiële beveiliging van groene, natuurlijke en open ruimtes</p> <p>Alle groene en natuurlijke oppervlaktes (gebieden vastgelegd in ruimtelijke bestemmingsplannen cfr. hoofdstuk 4.1 van dit Groenplan) zijn cruciaal voor het realiseren van een groene structuur. Omgevingsvergunningsaanvragen die er op zijn gericht om deze oppervlaktes om te vormen, te reduceren, ... worden niet toegestaan. Een ecologisch kwalitatieve opwaardering kan wel nog worden vergund.</p> <p>In het Beleidsplan Ruimte dat in Harelbeke wordt opgemaakt zal de ontwikkeling van woonuitbreidingsgebieden geëvalueerd ten opzichte van de doelstelling van maximale bescherming van open ruimte.</p> <p>Sommige woonuitbreidingsgebieden kunnen door de gewijzigde maatschappelijke context vanuit andere perspectieven dan bewoning belangrijk geworden zijn. We onderzoeken waar dit het geval is en hoe we daarop kunnen anticiperen.</p>												
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035
p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m		p.m	p.m

4	Beheer en inrichting van natuurgebieden															
4.1	Beheer van gemeentelijke natuurgebieden en beheerovereenkomsten terreinen derden															
	De stad zet sociale tewerkstelling in voor het beheer van zijn eigen natuurgebieden. In Zuid-West-Vlaanderen bestaan sociale tewerkstellingsinitiatieven die specifiek expertise in het beheer van natuurgebieden ontwikkelen. Naarmate de stad meer inzet op de verwerving, veiligstelling en inrichting van natuurgebieden zullen ook de middelen in te zetten voor beheer van deze gebieden stijgen. Daarnaast wil de stad ook inzetten op het afsluiten van beheerovereenkomsten met derden (bv. Natuurpunt, De Vlaamse Waterweg, ...) voor het beheer van terreinen van derden die binnen acties uit het Groenplan worden ingeschakeld.															
4.2	Ondersteuning van beheer van gemeentelijke natuurgebieden die door natuurverenigingen worden beheerd															
	De stad kan het beheer van gemeentelijke natuurgebieden overdragen aan terrein beherende natuurverenigingen. De stad wil het vrijwilligerswerk van deze verenigingen waarderen en valideren en voorziet daarom een beheersubsidie van 320 EUR/hectare. Dit bedrag wordt om de twee jaar met 2% geïndexeerd. [2019: Natuurpunt Gaverstreke beheert het Kanaalbos (87.583 m ²) en een deel van de Plaatsebeekvallei ter hoogte van Koeksken (7106 m ²) en ontvangt daarvoor een beheersubsidie van 3.000 EUR – voor 94.689 m ² = 0,032 €/m ² of 317 €/h – vergelijken met https://www.natuurenbos.be/basissubsidie de basisbeheersubsidies voor het realiseren van bepaalde streefdoelen toont aan dat dit een redelijk bedrag is]															
4.3	Inrichting van natuurgebieden															
	De stad dient de nodige middelen te voorzien om zijn eigen natuurgebieden in te richten. De stad zoekt steeds naar partners voor de inrichting (inrichtingssubsidies). In de planperiode zal o.a. de inrichting van het natuurgebied Spijkerland moeten worden gerealiseerd (er is nog een gebruiksovereenkomst met een landbouwer). Ook de aanplant van bijvoorbeeld speelbossen of geboortebossen wordt in de planhorizon door de stad gesubsidieerd.															
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040		
4.1																
	14.500	15.000	15.500	16.000	16.500	17.000	20.000	21.000	22.000	23.000	24.000		29.000	30.000		
4.2																
	3000	3060	3060	3122	3122	3185	3185	3249	3249	3314	3314	+2%				
4.3																
/	/	/	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	6000	6.000	6.000	6.000		8000	8000		

5	Maatregelen met het oog op het behoud en de ontwikkeling van meer biodiversiteit. Het is een algemene trend dat de biodiversiteit daalt. De stad wil deze trend doorbreken.														
5.1	Project: “Een pluim voor Harelbeke” Rietvegetaties zijn van bijzonder belang voor de biodiversiteit. Her en der bevinden zich nog waardevolle rietlandgebieden of rietkragen. De stad zal deze rietvegetaties inventariseren. In afwachting van een gebiedsdekkend project en als voorbeeldproject binnen deze actie wil de stad de in het RUP buitengebieden beschermde rietkragen in de Eerste Aardstraat verwerven, veilig stellen en beheren. De stad formuleert ook een aankoopinteresse voor een rietland in de Oostrozebeeksestraat. Dit zeer interessant biotoop is niet door een bestemmingsplan beschermd maar heeft een zeer belangrijke waterbufferende functie in de omgeving. Dit is ook een belangrijke actie in het kader van klimaatadaptatie (ruimte voor water) (zie ook actie 1 – verwerving).														
5.2	Project: “Buffergebied Hulste” Het grote bufferbekken is indertijd aangelegd met het oog op waterbeheersingswerken. Het terrein werd voor publiek afgesloten. Natuurpunt Gaverstreke werkte een eerste ontwerp van een toekomstplan voor dit bufferbekken uit. Het terrein kan (deels) toegankelijk worden gemaakt en er is ruimte voor uitbreiding. Ook het woonuitbreidingsgebied Stroomke sluit aan bij dit natuurgebied en biedt ruimte voor uitbreiding.														
5.3	Project: “Rivierherstel Bavikhove-Ooigem” Dit project wordt de Vlaamse overheid aangestuurd en gerealiseerd. De stad heeft in het verleden steeds gesteld dat er binnen het project Rivierherstel binnen het project Seine-Schelde tussen Wervik en Deinze 500 hectare <u>bijkomende</u> natte terrestrische natuur moet worden gerealiseerd. De stad blijft dit standpunt ondersteunen. Het gemeentelijk natuurgebied van de Plaatsebeek kan in dit project worden ingeschreven voor zover het een opwaardering van de ecologische waarden van het gebied met zich mee brengt. De stad rekent er op dat het natuurinrichtingsproject binnen de planhorizon van dit Groenplan integraal is gerealiseerd.														
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040	
5.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1		Zie act.1	Zie act.1	
5.2	/	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1	Zie act.1		Zie act.1	Zie act.1	
5.3															
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	

6	Ruimte voor water														
<p>In het buitengebied werden waterbeheersingsproblemen in de voorbije decennia bijna uitsluitend opgelost via het realiseren van versnelde afvoer in combinatie met buffering. De klimaatwijziging dwingt overheden echter ook om na te denken over infiltratie en opslagprojecten.</p>															
6.1	Ontharden: conversie van zonevreemde en/of geïsoleerde terreinen <p>Alhoewel ontharden het vaakst in een stedelijke context wordt gezien zijn er ook in het buitengebied mogelijkheden om terreinen te ontharden. Sommige terreinen werden in de voorbije decennia of bebouwd, al dan niet binnen specifieke bestemmingsplannen maar hebben ondertussen hun functie verloren of zijn omwille van bijvoorbeeld mobiliteitsproblemen niet meer geschikt voor de functies waarvoor ze werden verhard of bebouwd.</p> <p>De stad zal onderzoeken hoe deze terreinen in regionale of gewestelijke initiatieven inzake ontharding kunnen worden ingeschreven. De stad kan indien er zich opportuniteiten voordoen deze terreinen verwerven met het oog op het realiseren van ontharding, of kan met de eigenaar afspraken maken over het realiseren van onthardingsinitiatieven.</p> <p>Er kunnen ook kleine onthardingsprojecten in het landelijk gebied worden georganiseerd. In de budgetraming wordt hiervoor een budget voorzien. Eventuele verwervingen vallen eveneens onder actie 1.</p>														
6.2	Maximale bescherming van ruimte voor water <p>De stad verleent geen Omgevingsvergunningen meer voor wijzigingen van overstromingsgevoelige of mogelijk overstromingsgevoelige gebieden als die vergunningen er zijn op gericht of er voor zorgen dat de wateroverstromingsfunctie te niet wordt gedaan of, zelfs deels of minimaal, wordt verlegd naar andere percelen. Kunstmatige en natuurlijke waterreservoirs worden gevrijwaard.</p> <p>Weilanden en akkers worden vaak opgehoogd omdat landbouwers worden aangesproken door aannemers van verhardingsprojecten (bouw, ...) of omdat ze zelf aarde op overschot hebben van eigen bouwprojecten. De regeling inzake grondverzet wordt omzeild of miskend. De stad zal handhavend optreden tegen dergelijke ophogingen van (delen van) weilanden en akkers.</p>														
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040	
6.1		5.000		5.000		5.000		5.000		5.000			5.000		
6.2															
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	

7	Geïntegreerde projecten
7.1	<p>Project: “Harelbeken 2040”</p> <p>Het is duidelijk dat de prioritare beekvalleien een cruciaal onderdeel vormen van de groenstructuur in dit Groenplan. Ook in het GNOP werden deze beekvalleien reeds aangeduid maar er werden geen uitvoerings- of actieplannen opgemaakt waarin de functies van deze beekvalleien werden gerealiseerd. Onder de noemer “Harelbeken 2040” zal de stad geïntegreerde gebiedsvisies opmaken voor de Havikbeek, Hazebeek, Plaatsebeek, Vaarnewijkbeek, Eikbosbeek, Plumbeek, Beverenbeek, Gaverbeek en Keibeek. Belangrijke uitgangspunten zijn het realiseren van een aan klimaatswijzigingen aangepast waterbeheer (dat zowel met droogte als met wateroverlast rekening houdt), een landschappelijke inrichting en afstemming, daar waar mogelijk het organiseren van een aangepast agrarisch medegebruik, het uitwerken van verbindingen, het ecologisch herstel, het recreatief medegebruik, het beveiligen en ontwikkelen van biodiversiteit en beekbegeleidende natuur, het opwaarderen van erfgoed. Dit resulteert in het vastleggen van streefbeelden voor de betreffende beken. Indien zich opportuniteiten inzake aankoop of beheer voortdoen kan de stad daar reeds anticiperen op basis van een snelle potentie-analyse.</p> <p>Als proeftraject voor dit project wordt het project rond de inrichting van de Plaatsebeek zoals voorzien in het RUP Bavikhove Dorp-Noord opgestart. We kunnen voor de ontwikkeling van projecten en visies ook met andere partners samen werken.</p>
7.2	<p>Trage wegen</p> <p>Behoud, herstel en onderhoud van trage weken netwerk als beleef-netwerk voor groene-, natuurlijke en open ruimtes. Trage wegen worden in plannen inzake mobiliteit, recreatie, ... ingeschaald in een optimale structuur. Bij aanleg- of heraanleg wordt bij de materiaalkeuze aandacht besteed aan de impact op waterdoorlaatbaarheid en de mogelijkheden rond waterinfiltratie.</p>

7.3	Bodemerosie													
	De situatie in verband met bodemerosie dient aan de actualiteit te worden getoetst. Indien nodig worden op het veld maatregelen gerealiseerd. In elk geval wordt binnen de planningshorizon ook ingezet op sensibilisatie.													
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040
7.1														
	/	100.000	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/
7.2														
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-
7.3														
	/	1.000	1.000	100.000	/	/	/	/	/	/	/		/	/

9.2 Stedelijk gebied

1	<p>Actieve uitbreiding openbare groene ruimte door verwerving</p> <p>In het stedelijk gebied – en vooral in dichtbebouwde steden als Harelbeke – stelt de problematiek van leefbare ruimte, natuur en groen zich nog veel scherper dan in het buitengebied. Zoals blijkt uit hoofdstuk 5.6 van dit Groenplan kan Harelbeke op dit moment op geen enkele wijze voldoen aan een algemeen gebruikte en aanvaarde groennorm. De schaalgrootte van openbaar groen is van die aard dat er een eigen normenkader dient te worden ontwikkeld.</p> <p>De stad Harelbeke engageert zich om tegen het einde van de planhorizon (2040) aan de groennorm te voldoen. We hanteren de gemiddelde prognose voor bevolkingsuitbreiding. Tegen 2040 zou het bevolkingscijfer dan 32.923 bedragen. Het openbaar groenareaal zou dan 98,77 hectare moeten bedragen. In een groeitraject wordt daarvoor in de periode 2020-2025 de uitbreiding met 2,1 hectare bijkomend openbaar groen voorzien (budgetraming 495.000 / 495.000 / 577.500 / 577.500 / 660.000 / 680.000 – totaal 3.485.000 EUR) voorzien. In de daarop volgende periode 2026-2031 is de aangroei rate dan 2,4 hectare (4.125.000 EUR), in de periode 2032-2037 2,7 hectare (4.797.500 EUR).</p> <p>Deze groeिनorm kan om de vijf jaar worden geëvalueerd en bijgesteld op basis van nieuwe inzichten en concrete cijfers (o.a. bevolkingscijfer).</p>	
1.1	<p>Project: “Groene pixels voor Harelbeke”</p> <p>In specifieke delen van de stad is de verhardingsgraad zo hoog dat aankopen van verharde en/of bebouwde terreinen de enige geschikte ingreep is om groene ruimte te creëren. Dit is onder meer het geval op de wijken 't Ooste, Eiland, Zandberg. Ook in oudere verkavelingen in deelgemeenten is de openbare groenvoorziening soms ondermaats en dient te worden nagegaan hoe het groenareaal kan worden verruimd. Gezien deze ontharding / ontpitting / vergroening / verluchting op kleine oppervlaktes moet worden gerealiseerd wordt deze actie gekaderd in een project ‘Groene pixels voor Harelbeke’.</p>	

	<p>Deze verworven ruimtes kunnen een toch een cruciale rol spelen inzake biodiversiteit, waterberging en klimaatregulering en kunnen ingeschakeld worden in een microsysteem dat aan de basis ligt van een klimaatbestendige stad. Deze kleine open ruimtes kunnen eveneens belangrijk zijn voor lokale voedselproductie (buurttuinieren), zijn functioneel voor de opvang van regenwater of essentieel voor het voorkomen van overstromingen bij hevige regenval. Ze hebben een functie in de verkoeling bij hitte in stedelijke omgevingen. Ook bouwpercelen/restpercelen kunnen op deze manier in een groenstructuur worden ingeschakeld.</p> <p>Het is voor een lokaal bestuur financieel een zware dobber om in verwerving te investeren. De stad zoekt ook maximaal naar ondersteuning (onder de vorm van bijvoorbeeld subsidiëring) van andere overheden of zoekt partnerschappen die de financiering op zich kunnen nemen maar terzelfdertijd garant kunnen staan voor een kwalitatieve invulling.</p>													
1.2	<p>Inzet van het Instrumentendecreet</p> <p>In specifieke gevallen kan de stad met het oog op het afstemmen van het ruimtelijk beleid op dit Groenplan bestemmingswijzigingen moeten doorvoeren. Omwille van het streven naar in dit Groenplan verankerde doelen kan het noodzakelijk zijn om bij specifieke gebiedsgerichte realisaties een harde bestemmingsfunctie om te zetten naar een zachte, of minstens een ruil van functies in de ruimte te voorzien. De Vlaamse overheid werkt aan een zogenaamd 'Instrumentendecreet'. Daarbij wordt het systeem van planbaten en planschade hervormd. Naast individuele opportuniteiten zal dit eveneens van belang zijn voor de opmaak van ruimtelijke plannen waarbinnen de principes van dit Groenplan worden verankerd. Tegenover een bestemmingswijziging naar een zachte functie staat een 100% vergoeding van het waardeverlies van de eigenaar. Voor planbaten wordt een heffingspercentage ingesteld van 50%. Het is nog niet duidelijk hoe de definitieve regeling er zal uitzien maar binnen de planningshorizon van dit Groenplan zal de stad dit Instrumentendecreet kunnen aanwenden.</p> <p>Dit kan een grote budgettaire impact hebben. Er is budgettair en thematisch een wisselwerking tussen actie 1.1 en actie 1.2.</p>													
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	→	2035	2040
1.1	495.000	495.000	577.500	577.500	660.000	680.000	595.000	595.000	680.000	680.000	787.500		810.000	925.000
1.2	/	150.000	/	150.000	/	150.000	/	150.000	/	150.000	/		150.000	150.000

2	Een klimaatbestendige stad
2.1	Een straatboom voor elk gezin tegen 2040 / een boom voor elke tuin <p>Afhankelijk van de breedte en typologie van straten (bv. veel zwaar verkeer naar industrieterreinen of eerder enkel lokaal verkeer) en straatprofielen, de evaluatie van ondergrondse groeiruimte (aanwezigheid van ondergrondse leidingen), beschikbare parkeerruimte en opritten naar woningen wordt een aderstructuur van dreven en lanen (één rij of twee rijen afhankelijk van de beschikbare ruimte) doorheen de stad worden gecreëerd. Dit kan in de Zwevegemsestraat, deel van de Keizersstraat, Steenbrugstraat, Veldrijk, Eikenstraat, Guldensporenstraat, Stasegemsestraat, deel Albrecht Rodenbachlaan, deel Elfde Julistraat/Hippodroomstraat, Wijdhagestraat (groene verbinding centrum-Gavers), Arendsstraat, Verenigde Natiënlaan, Groot Brittanjelaan, Broelstraat, Ter Perre, Molenstraat, Beversestraat, stuk Bavikhoofsestraat, Vlietstraat, Brugsestraat. Deze straten zijn ook aangeduid op de groenstructuur die deel uitmaakt van dit Groenplan.</p> <p>De stad beheert tegen 2040 15.000 straat- of laanbomen, of voor elk gezin één straat- of laanboom. Er wordt uitgegaan van een tweejaarlijkse aangroei van het aantal straatbomen met 7,1%. Budgetten daartoe worden voorzien door het departement facility.</p> <p>Bij onthardings- en/of mobiliteitsprojecten die gericht zijn op ruimte voor zachte weggebruikers mag de bomenbalans niet negatief worden beïnvloed. We streven bij dergelijke projecten steeds een verbetering van de bomenbalans na.</p> <p>Er wordt een ondersteuningsactie uitgewerkt waarbij inwoners worden gestimuleerd om een boom in hun tuin te planten. Daarnaast onderzoeken we ook de mogelijkheden voor de ondersteuning voor het onderhouden van monumentale bomen in Harelbeke.</p> <p>De inspanningen en realisatie binnen dit project worden elke 5 jaar afgestemd op concrete cijfers en kunnen leiden tot bijstellen van de streefdoelen.</p>
2.2	Een boomnorm voor nieuwe woonontwikkelingen <p>Bij nieuwe woonontwikkelingen moet in het ontwerp een norm van 1 straat- of laanbomen per wooneenheid worden gerealiseerd. We stellen als doel om tegen 2040 15.000 bomen in woongroen te hebben. Dit kan onder de vorm van straat- of laanbomen of individuele toekomstbomen in groenzones. De voorstellen worden overeenkomstig het bomenbeleids- en beheerplan geëvalueerd door het departement facility en het departement grondgebiedszaken (milieudienst). De ontwerper voorziet voldoende ondergrondse groeiruimte in overeenstemming met het bomenbeleidsplan.</p>

<p>2.3</p>	<p>Een groennorm voor nieuwe ontwikkelingen</p> <p>In het Beleidsplan Ruimte Harelbeke zal een norm voor de oppervlakte als beleefbaar openbaar groen ingevuld worden. Op die manier dragen nieuwe ruimtelijke projecten bij aan de realisatie van de groennorm in onze stad. De initiatiefnemer van het project dient er dan voor te zorgen dat zijn ontwerp aan deze groennormen voldoet (bomennorm en groennorm) en bespreekt zijn ontwerp met het departement grondgebiedszaken. In het bijzonder wordt er voor wat betreft de groenvoorziening in nieuwe ontwikkelingen principieel aandacht besteed aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behoudt van bestaande kwalitatieve elementen - Beleefbaarheid van de groenzone - Kwalitatieve invulling van de groenzone - Ecologisch aspecten van de groenzone - Aspecten met het oog op klimaatadaptatie <p>Het moet gaan om een beleefbare groenzone. Restgroen (groen langs parkeervakken, boomspiegels, ...) wordt niet als beleefbaar groen gerekend. De projectontwikkelaar zorgt voor een kwalitatieve realisatie van dit project.</p> <p>In afwachting van het vastleggen van een concrete norm hanteren we de bovenstaande principiële aandachtspunten indicatief bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingsprojecten</p> <p>Het principe van de wettelijk mogelijk gemaakte ‘stedenbouwkundige last’ (een financiële bijdrage van de ontwikkelaar in o.a. de aanleg, onderhoud, ... van de publieke functies in het te realiseren project) kan eveneens worden ingezet ter ondersteuning van de realisering van acties uit dit Groenplan.</p>
<p>2.4</p>	<p>Geveltuinen en gevelgroen</p> <p>Met het aanleggen van geveltuinen en het planten van gevelgroen wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de realisatie van een klimaatbestendige stad.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De stad zal aan stadsinfrastructuur inspirerende projecten realiseren die inwoners kunnen overtuigen om zelf aan de slag te gaan. De stad zal tijdens de legislatuur 2020-2025 5 geveltuinen aan stadsinfrastructuur voorzien. Budget via departement facility te voorzien. - Daarnaast wil de stad nagaan of er via participatie een ‘geveltuinbrigade’ kan worden opgericht die met financiële steun van de stad gevelgroen aanlegt bij geïnteresseerde burgers. De stad kan ook jaarlijks een ‘win een geveltuin’-wedstrijd organiseren. Ontwerpen kunnen worden ingediend en jaarlijks worden in Stasegem, Harelbeke, Bavikhove en Hulste een binnen de perken van het beschikbare budget vastgelegd aantal geveltuinen gratis gerealiseerd. De stad kan daartoe samenwerken met organisaties die specifieke ervaring hebben bij het realiseren van micro-groen in steden.

	<ul style="list-style-type: none"> - Bij heraanleg van woonstraten worden standaard uitsparingen voorzien voor gevelgroen. De geveltuintjes van inwoners die er niet zelf mee aan de slag willen gaan worden door de stad met arbeidsextensieve klimaatbestendige plantensoorten opgevuld – Budget te begroten via departement facility.
--	---

2.5	<p>Ontharden</p> <p>In de stedelijke ruimte is er een hoge nood aan ontharden. De stad maakt een top 20-lijst van grootste verharde oppervlaktes en gaat in samenwerking met de eigenaars op zoek naar onthardingsmogelijkheden. Ook voor grote parkeerplaatsen worden onthardingsmogelijkheden onderzocht.</p> <p>De stad zal jaarlijks minstens één onthardingsproject in het stedelijk gebied realiseren – project in overleg met het departement facility. Dergelijke projecten bestaan uit het opbreken van verharding en vervanging met waterdoorlaatbare materialen of open grond en de eventuele herinrichting ervan.</p> <p>De stad zal – via een subsidiereglement of andere mogelijke ondersteuning onthardingsprojecten van particulieren ondersteunen.</p>
2.6	<p>ZeroRegio: Een open Gaverbeek voor de Collegewijk</p> <p>In het kader van het project Zero Regio werkt de stad samen met Leiedal en de Vlaamse Milieumaatschappij aan een project waarbij de onder de Collegewijk ingekokerd lopende Gaverbeek terug wordt open gemaakt. Momenteel worden ontwerp oefeningen gemaakt. De stad kan de realisatie van dergelijke projecten niet financieren maar wil wel binnen zijn financiële mogelijkheden participeren in de projectfinanciering van andere instanties/overheden.</p>
2.7	<p>Klimaatbestendige aanleg van de publieke ruimte</p> <p>De stad neemt een voorbeeldrol op in verband met het aanleggen van waterdoorlaatbare en hittebestendige publieke ruimte.</p>
2.8	<p>Klimaatbestendige aanleg van de private ruimte</p> <p>De stad onderzoekt hoe via een stedenbouwkundige verordening kan worden opgelegd dat bepaalde verhardingsprojecten van particulieren die het voorwerp uitmaken van een Omgevingsvergunningsaanvraag (bv. verharding met het oog op realiseren van parkeerruimte) in waterdoorlaatbare materialen moeten worden aangelegd. Daarnaast is een vrijstelling op de belasting op onbebouwde percelen voorzien voor wie een meerwaarde rond klimaatbestendigheid en biodiversiteit realiseert.</p>

<p>2.9</p>	<p>Project: “De Tuinen van ’t Eiland”</p> <p>Op de wijk Eiland, zowat de dichtst bewoonde wijk van Harelbeke, zijn in heel wat straten voortuinstroken ingetekend op de toepasselijke bijzondere plannen van aanleg. De stad neemt een initiatief om deze BPAs te vervangen door een RUP. Deze voortuinstroken zijn in sommige straten nog nauwelijks herkenbaar. Daarnaast zijn er ook nog grote binnengebieden waar op vandaag een wirwar van functies is op voorzien. De stad zal in de opmaak van ruimtelijke plannen bijzondere aandacht besteden aan groene ruimtes op deze locaties.</p>
<p>2.10</p>	<p>Groendaken</p> <p>Bij eigen bouwprojecten zal de stad daar waar mogelijk opteren voor de aanleg van een groendak. Er wordt een sensibilisatieactie op touw gezet waarin het belang van de aanleg van groendaken als adaptieve maatregelen met het oog op de gevolgen van klimaatwijzigingen wordt geduid. Er kan een subsidiereglement voor de aanleg van groendaken worden opgemaakt.</p>
<p>2.11</p>	<p>Buurttuinen</p> <p>Bouwmaatschappij Mijn Huis verleende een toelating voor het gebruik van grond op de site Goudberg voor de aanleg van een buurttuin voor een periode van 10 jaar. Na één jaar stelt de stad vast dat de buurttuin een succes is, met een permanente wachtlijst van kandidaat-gebruikers. De stad zal de werking van de buurttuin Goudberg ondersteunen met een jaarlijkse toelage. Ondertussen onderzoekt de stad hoe een buurttuin een meer permanent karakter kan krijgen.</p> <p>De stad onderzoekt of eigenaars die braakliggende percelen willen ter beschikking stellen van tuiniers onder welbepaalde voorwaarden een kunnen worden vrijgesteld van de belasting op onbebouwde percelen.</p>
<p>2.12</p>	<p>Project: “Hazebeek en pastorietuin Hulste”</p> <p>In het kader van de opmaak van een Onthardingsstrategie voor de regio heeft Leiedal een aantal voorbeeldprojecten in Harelbeke uitgewerkt. Eén project is – naar analogie met het project rond de Gaverbeek – het openmaken van een deel van de Hazebeek in Hulste, gekoppeld aan een ruimer groenproject in het centrum van Hulste. Er worden met de provincie (beekbeheerder) gesprekken gevoerd om na te gaan of dit project in een provinciale planning kan worden opgenomen.</p>
<p>2.13</p>	<p>Vergroenen van parkings</p> <p>Bij de uitbreiding van een parking voor een warenhuis werd het aanwezige waardevolle groen en de waterdoorlaatbaarheid als beoordelingsaspect meegenomen. Ook voor de uitbreiding van een parking op industrieterrein werden deze als beoordelingscriterium gebruikt. We merken dat projectontwikkelaars en initiatiefnemers nog niet vertrouwd zijn met deze aspecten. We scannen alle grote parkeeroppervlaktes in Harelbeke en gaan in overleg met de gebruikers en eigenaars om tot ontharding en vergroening te komen - vanaf 2021.</p>

3	<p>Biodiversiteit in de stad</p>
3.1	<p>Bewaren van ecologische potenties bij nieuwe ontwikkelingen.</p> <p>Bij de opmaak van nieuwe planologische instrumenten (bv. RUPs) wordt door het departement Grondgebiedszaken eerst een inventaris opgemaakt van de groenelementen in het plangebied. Waardevolle groenelementen (monumentale bomen, toekomstbomen, bomenrijen, oude hagen en houtkanten, boomgaarden, hooilanden, ...) worden aangeduid en worden via ruimtelijke plannen of andere instrumenten gevrijwaard en beschermd.</p>
3.2	<p>Biodiversiteit op industrieterreinen</p> <p>Ook op industrieterreinen kan rond biodiversiteit worden gewerkt. De stad kan in samenwerking met ondernemersverenigingen sensibilisatieacties rond biodiversiteit opzetten. Zo is er bijvoorbeeld sensibilisatie noodzakelijk rond het voorkomen van amfibieën op een industrieterrein in de Generaal Deprezstraat. Met kleine ingrepen kunnen ook industriële gebouwen een – al is het – beperkte ecologische functie krijgen. Ook groenzones en bufferzones kunnen ecologisch worden beheerd.</p> <p>We onderzoeken in hoeverre in de regio ook een ondersteuning voor surplus aanleg van groenschermen binnen projecten als ‘Maak het groener’ kunnen worden gerealiseerd. Mogelijks kan ook met het Stadlandschap Leie en Schelde aan relevante projecten worden gewerkt.</p> <p>We coachen en informeren geïnteresseerde bedrijven of bedrijvenparkmanagementverenigingen over mogelijkheden rond het werken aan meer biodiversiteit op bedrijventerrein en schetsen het kader van ‘tijdelijke natuur’-projecten.</p>
3.3	<p>Quick-win: handhaving van met groenbestemming aangeduide zones</p> <p>Uit de ruimtelijke analyse blijkt dat heel wat terreinen in onze stad reeds een groene functie kregen. In een aantal gevallen is deze functie niet gerealiseerd. Het kan zowel over groenbuffers rond bedrijventerreinen gaan als zonder toelating aangelegd verhardingen in tuinstroken etc. Soms blijven groenborgen open staan omdat men liever geen groen realiseert.</p> <p>De stad zal een handhavingsactie organiseren met het oog op de realisatie van groene functies van terreinen.</p>

3.4	<p>Ecologisch groenbeheer</p> <p>Het areaal aan groenzones dat ecologisch wordt beheerd wordt stelselmatig uitgebreid. Met sensibilisatieacties wordt het belang van ecologisch beheer aan onze inwoners duidelijk gemaakt.</p>
3.5	<p>Soortenbescherming</p> <p>De stad doet bijzondere inspanningen om zichtbare stadsoorten te beschermen. Het soortenbeschermingsreglement huiszwaluwen wordt uitgebreid met nieuwe doelsoorten. Ook inspanningen voor de bescherming van gierzwaluwen en vleermuizen zullen voor ondersteuning in aanmerking komen. De stad biedt op de kerktoren van Sint-Salvator een alternatief aan voor de bestaande nestlocatie van een koppel slechtvalken en voorziet een webcam. Binnen de planhorizon kunnen nieuwe doelsoorten worden toegevoegd.</p>
3.6	<p>Natuur op het Moleneiland</p> <p>Vóór de start van de Leiewerken was het parkgebied van de Molenput en het natuurgebied Moleneiland een oase van rust en natuur in de stad. Rond de Molenput was de natuur beleefbaar, rond de Oude Leiearm en in de zone tussen de Oude Leiearm en de Leie ontwikkelde zich ontoegankelijke stadsnatuur. Nu de Leiewerken op hun einde lopen zal ook de aanleg en inrichting van de Molenput en het Moleneiland moeten worden opgenomen. De stad zal er over waken dat de potenties voor natuurontwikkeling in deze zones worden gevrijwaard. Er wordt nagegaan in hoeverre buurtbewoners in samenwerking met Natuurpunt Gaverstreke geïnteresseerd zijn om, binnen een af te sluiten beheerovereenkomst, aan de natuurbescherming- en ontwikkeling van het gebied mee te werken.</p>
3.7	<p>Realisatie van natuurleerpaden</p> <p>In samenwerking met het Stadlandschap Leie & Schelde worden natuurleerpaden in de omgeving van scholen aangelegd. Ook in het stadscentrum wordt een natuurleerpad met als thema ‘stadsnatuur’ en/of ‘klimaatadaptatie’ aangelegd.</p>

9.3 Algemene acties

1	Biodiversiteit	
1.1	<p>Actualisatie van de Biologische Waarderingskaart BWK II</p> <p>Uit de analyse naar aanleiding van de opmaak van dit Groenplan blijkt dat de laatste editie van de BWK op verschillende plaatsen reeds is achterhaald. De stad gebruikt de BWK als basisdocument bij het afwegen van ruimtelijke ontwikkelingen. Gebieden die op de BWK zijn aangeduid als waardevol of bijzonder waardevol kunnen in principe niet worden gedegradeerd. De stad zal zelf gebieden inventariseren die sinds de opmaak van de laatste BWK een vermelding ‘waardevol’ of ‘bijzonder waardevol’ zouden moeten krijgen.</p> <p>Tijdens deze actualisatie wordt aandacht besteed aan de fysieke analyse van de kwaliteit van de groene-, open- en natuurlijke ruimte</p>	
1.2	<p>Actualisatie van het biodiversiteitscharter met Natuurpunt</p> <p>In 2010 sloot de stad een biodiversiteitscharter af met Natuurpunt. We spreken met Natuurpunt af over een actualisatie van dit charter. In dit charter worden wederzijdse engagementen vastgelegd en gehonoreerd.</p>	
1.3	<p>Project: “Groene linten langs mobiliteitsinfrastructuur”</p> <p>Harelbeke wordt zowel in het stedelijk als het landelijk gebied doorkruist door regionale mobiliteitsinfrastructuur (de E17, de N36, de Leie, het kanaal Bossuit-Kortrijk, de spoorweglijnen 75 en ...).</p> <p>Deze infrastructuur heeft ook voor biodiversiteit een sterke verbinden functie via bermen en taluds. De stad merkt op dat de natuurlijke verbindingsfunctie van deze taluds niet steeds wordt gerespecteerd of kwalitatief wordt onderhouden. In het bijzonder het zeer frequent uitgevoerde kapbeheer dat als ‘hakhoutbeheer’ wordt voorgesteld zorgt er wel voor dat de betreffende zones bosbouwkundig worden onderhouden maar de basisuitgangspunten voor het realiseren van hakhoutbeheer zijn niet steeds aanwezig. Vaak is middelhoubeheer een geschiktere beheersvorm. In elk geval wil de stad deze groene linten inzetten in een ecologische corridorfunctie.</p>	

1.4	<p>Speelnatuur</p> <p>Natuur heeft een grote ontdekkingsfactor. Zelfs op kleine schaal kan in groenzones speelnatuur worden aangelegd die kinderen kan prikkelen. De stad zal inspanningen leveren om natuurlijke speelelementen te voorzien op verschillende locaties.</p>
1.5	<p>Opmaak subsidiereglement biodiversiteit</p> <p>Op vandaag is er een subsidiereglement 'soortenbescherming' dat enkel op huiszwaluwen focust. Er is ook een subsidiereglement voor het onderhoud van kleine landschapselementen. Beide reglementen kunnen in één reglement 'ondersteuning biodiversiteit' worden samengevoegd. De aanpak inzake soortenbescherming kan worden uitgebreid met nieuwe doelsoorten (o.a. kerkuil, gierzwaluwen, ...). De aanpak rond kleine landschapselementen kan worden uitgebreid met een hoofdstuk 'natuur in stedelijke context' met ondersteuning voor bloemenweides, geveltuinen, hoogstambomen, ... Daar waar mogelijk worden acties ingesloten in de samenwerking met het Stadlandschap Leie en Schelde.</p>
1.6	<p>Afsluiten van een meerjarenovereenkomst met het Stadlandschap Leie en Schelde.</p> <p>Aan de gemeenteraad van juni 2020 werd een meerjarenovereenkomst met het Stadlandschap Leie en Schelde voor goedkeuring voorgelegd. Binnen deze samenwerking worden opportuniteiten rond groen, natuur, landschap en beleving ontwikkeld.</p>

10. (beperkte) Literatuurlijst

- Groenboek BRV
<https://www.vlaanderen.be/publicaties/groenboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>
- Witboek BRV, goedgekeurd door de Vlaamse Regering, uitgave Absoluut Drukwerk, 2017
<https://www.vlaanderen.be/publicaties/witboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>
- 'Richtlijn voor het opmaken van een stedelijk Groenplan', uitgave Agentschap Natuur en Bos i.s.m. Grontmij, Bas Smets & Econnection, 2009
- 'Draaiboek Groenplan – Richtlijnen bij het opmaken van een lokale groenvisie' – uitgave Agentschap Natuur en Bos i.s.m. Ruimte Vlaanderen, 2015.
- Het natuurrapport van de Vlaamse steden en gemeenten 2006-2012 (Natuurpunt)
- "Structuurplan voor nieuw-Harelbeke" (1976)
- Lange termijnplanning Groenvoorziening (1993), AMINAL
- Vlaams Regeerakkoord 2020-2025
<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/varia/regeerakkoord-2019-2024.pdf>
- Vlaams Adaptatieplan 2013 – 2020
- Ontwerp Vlaams Adaptatieplan 2021-2030 (Vlaamse Task Force Adaptatie (VTFA) onder coördinatie van het Departement Omgeving)
- MIRA-klimaatrapport 2015
<https://www.milieurapport.be/publicaties/2015/klimaatrapport-2015-over-waargenomen-en-toekomstige-klimaatveranderingen>
- Klimaatportaal Vlaanderen
<https://klimaat.vmm.be/nl>
- <https://klimaatruimte.be>
- Leidraad voor Bronmaatregelen
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/publicaties/code-goede-praktijk-rioleringssystemen/leidraad-ontwerpen-van-bronmaatregelen>
- Gewestelijke, provinciale en regionale beleidsplannen in toepasselijke beleidsdomeinen
-